

Behoort bij besluit van de raad
van de gemeente Enkhuizen dd 11 mei 1998

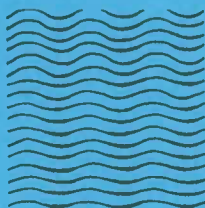
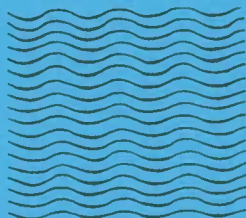
Mij bekend, 11 MEI 1998
De secretaris van Enkhuizen,

Gemeente Enkhuizen

**BESTEMMINGSPLAN IJSSELMEER
en MARKERMEER**

Goedgekeurd bij besluit van
G.S. HH d.d. 24-11-1998
d.d. nr. 98-910189

GEMEENTE ENKHUIZEN

**BESTEMMINGSPLAN
IJsselmeer en Markermeer**

GEMEENTE ENKHUIZEN 91-99-08 / 29-05-98
BESTEMMINGSPLAN IJSSELMEER EN MARKERMEER

TOELICHTING

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Algemeen	1
1. 2. Van Basisplan IJsselmeer en Markermeer naar bestemmingsplan	1
1. 3. Begrenzing van het bestemmingsplangebied	2
2. FUNCTIES EN ONTWIKKELINGEN IN HET IJSSELMEER GEBIED	6
2. 1. Waterecosysteem	6
a. IJsselmeer	6
b. Milieu	6
c. Natuur	8
2. 2. Menselijke activiteiten	11
a. Integraal waterbeheer	11
b. Recreatie	15
c. Beroepsvisserij	18
d. Agrarisch gebruik	18
e. Beroepsscheepvaart	20
f. Diepe delfstofwinning	20
g. Zandwinning	23
h. Transportleidingen	25
i. Energievoorziening	25
j. Militair gebruik	25
k. Berging van specie en afval	27
3. INSTRUMENTARIUM	28
4. BELEIDSKADER	34
4. 1. Rijksbeleid	34
4. 2. Provinciale plannen	44
4. 3. Gemeentelijke beleidsplannen	51
5. PLANUITGANGSPUNTEN	54
BESTEMMINGSPLAN IJSSELMEER EN MARKERMEER	54
5. 1. Beleidskeuzen conform de Basisplannen IJsselmeer en Markermeer	54
a. Landschap	55
b. Natuur	55

c.	Waterbeheer	57
d.	Recreatie	57
e.	Beroepsvisserij	58
f.	Beroepsscheepvaart	59
g.	Bedrijvigheid	59
h.	Diepe delfstoffenwinning	60
i.	Zandwinning	60
j.	Transportleidingen	60
k.	Energievoorziening	60
l.	Berging van specie en afval	61
m.	Verkeersfunctie	61
5.	2. Economische uitvoerbaarheid	62
6.	PLANBESCHRIJVING	63
6.	1. De juridische vormgeving	63
6.	2. Bestemmingskeuze	63
6.	3. Opzet bestemmingsregeling	64
6.	4. Toelichting op de bestemmingen	67
	a. Bestemming IJsselmeer/Markermeer	67
	b. Bestemming recreatieve doeleinden	72
	c. Bestemming "Verkeers- en waterstaatsdoeleinden"	74
7.	INSPRAAK EN OVERLEG	75
7.	1. Algemeen	75
7.	2. Inspraak	76
7.	3. Overlegreacties 1993/1994	77
7.	4. Overlegreacties 1997	87
7.	5. Subcommissie voor de gemeentelijke plannen en de stadsvernieuwing van de Provinciale Planologische Commissie van Noord-Holland.	92
8.	RAADSVASTSTELLING	96

BIJLAGEN (APART)

<u>Bijlage 1</u>	Functies van het IJsselmeergebied en de sectorale wetgeving
<u>Bijlage 2</u>	Reacties voor-overleg Basisplan IJsselmeer en Basisplan Markermeer
<u>Bijlage 3</u>	Projectenplan 1992-1997; samenvatting projecten
<u>Bijlage 4</u>	Geraadpleegde instanties in het kader van het Overleg ex artikel 10 Bro
<u>Bijlage 5</u>	Reacties Overleg en Inspraak ex artikel 10 Bro 1993 / 1994
<u>Bijlage 6</u>	Reacties Overleg en Inspraak ex artikel 10 Bro 1997

1. INLEIDING

1. 1. Algemeen

Sinds 1 januari 1989 is het IJsselmeer provinciaal ingedeeld, de gemeentelijke indeling is op 1 januari 1990 wettelijk vastgelegd. De gemeentelijke indeling van het Noordhollandse deel van het Markermeer is op 1 januari 1991 in de wet vastgelegd. De provinciale indeling van het Markermeer was al eerder vastgesteld. Hiermee hebben de provincies Friesland, Flevoland en Noord-Holland en de betrokken gemeenten voor het IJsselmeergebied hun eigen publiekrechtelijke taken gekregen (zie figuur 1).

Het IJsselmeer en het Markermeer behoren tot de Rijkswateren. Dit betekent dat er voor het grootste deel door het Rijk publiekrechtelijk en privaatrechtelijk beheer wordt gevoerd. De Minister van Verkeer en Waterstaat is belast met de beheerstaken ten aanzien van waterhuishouding, scheepvaart, ontgrondingen en verontreinigingen. Door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij wordt publiekrechtelijk beheer gevoerd ten aanzien van de visserij, de jacht en het natuurbeheer en door het Ministerie van Economische Zaken ten aanzien van de diepe delfstofwinning. Het privaatrechtelijk beheer is opgedragen aan de Dienst der Domeinen van het Ministerie van Financiën.

Tot slot dienen als beheerders de waterschappen en dijkschappen genoemd te worden die verantwoordelijk zijn voor het beheer van de waterkeringen en een smalle strook water buitendijks.

Deze zeer verweven taken zijn verdeeld over verschillende organen. Reeds enkele jaren wordt gewerkt aan een integrale beleidsbenadering voor het IJsselmeergebied. Op rijksniveau is het Integraal Beheersplan IJsselmeer en Markermeer in januari 1993 door de Minister van Verkeer en Waterstaat, mede namens de Ministers van Landbouw Natuurbeheer en Visserij en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan het parlement gepresenteerd.

Gelijktijdig is op provinciaal niveau gewerkt aan interprovinciale beleidsplannen. In februari 1993 is voor het IJsselmeer door de provincies Flevoland, Friesland en Noord-Holland het Interprovinciaal Beleidsplan IJsselmeer vastgesteld. Medio 1994 is voor het Markermeer het Interprovinciaal Beleidsplan Markermeer van de provincies Noord-Holland en Flevoland vastgesteld. De plannen zijn geïntegreerd in recente provinciale streekplannen.

1. 2. Van Basisplan IJsselmeer en Markermeer naar bestemmingsplan

Vanuit deze interprovinciale, integrale beleidsbenadering werd de dringende noodzaak gesignaleerd te komen tot een op de wet gebaseerd ruimtelijk kader. Met name een sterk toenemende druk van diverse gebruiksfuncties leidt steeds meer tot concurrentie tussen de functies, waardoor het initiëren van een wettelijk vastgelegde zoneringsontkoombaar is.

De Wet Ruimtelijke Ordening biedt met haar ruimtelijk facetbeleid via streekplannen en op gemeentelijk niveau via bestemmingsplannen hiertoe het meest geëigende handvat.

Bovendien zijn gemeenten op grond van artikel 10 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening verplicht om voor de gebieden die niet tot de bebouwde kom behoren, een bestemmingsplan vast te stellen.

De gemeenten van de Vereniging van Zuiderzeegemeenten hebben het initiatief genomen tot een integrale beleidsvertaling in gemeentelijke bestemmingsplannen.

Omdat een technische en instrumentele samenhang tussen de gemeentelijke plannen van belang is, is allereerst door middel van een "basisplan" daarvoor een gemeenschappelijke ondergrond gelegd. In de loop van 1992 is in onderlinge overeenstemming het Basisplan IJsselmeer opgesteld, in 1993 het Basisplan Markermeer. Het planologisch-juridisch kader van beide plannen is identiek.

De basisplannen IJsselmeer en Markermeer, die door de betrokken IJsselmeer- en Markermeergemeenten zijn geaccepteerd en waarop het onderhavige bestemmingsplan is geënt, geven:

- het beleid in hoofdlijnen weer, waarin de betrokken gemeenten in grote lijnen overeenstemming met elkaar hebben, maar dat tevens kleine variaties kan bevatten voor de individuele gemeenten;
- de opbouw van het instrumentarium weer, zodanig dat de verschillende bestemmingsplannen een eenheid zullen vormen.

Bij de vervaardiging van de basisplannen waren naast de vertegenwoordigers van de gemeenten, tevens vertegenwoordigers van de provincies en van rijksoverheid (Rijkswaterstaat Directie IJsselmeergebied en Inspectie Ruimtelijke Ordening) betrokken.

Nadat het basisplan IJsselmeer, respectievelijk Markermeer, gereed was gekomen, is het ter nadere toetsing aangeboden aan de provinciale commissies van de betrokken provincies. Ook hier bleek een grote mate van instemming met de basisplannen (zie bijlage 2).

Vervolgens zijn op het "basisplan" de bestemmingsplannen, waaronder het onderhavige plan, geënt.

Ook het opstellen van de verschillende bestemmingsplannen is een gezamenlijke activiteit geweest, waarin de Vereniging van Zuiderzeegemeenten een coördinerende rol heeft vervuld.

1. 3. Begrenzing van het bestemmingsplangebied

Het bestemmingsplan wordt vastgesteld voor een afgebakend gemeentelijk gebied. Omdat de gemeente Enkhuizen een groot gemeentelijk IJsselmeergedeelte heeft en een zeer klein Markermeergedeelte bij de Krabbersplaat is besloten beide watergebieden, waarvoor het beleid vrijwel identiek is, in één bestemmingsplan op te nemen.

De begrenzing in het watergebied van het plan is als volgt (zie figuur 1). De plangrens wordt gevormd door de gemeentegrens van Enkhuizen met Andijk, Medemblik, Nijefurd, Gaasterlân-Sleat, Noordoostpolder, Urk, Lelystad en Stede Broec.

Van noord naar zuid volgt de grens van het bestemmingsplan aan de kustzijde de buitenteen van:

- de hoofdwaterkering (Oosterdijk) tot de waterinlaat Immerhorn (de buitendijkse gronden van De Ven e.o. vallen in het bestemmingsplan);
- de waterkeringen (kade) langs de buitendijkse gronden ten zuiden van de waterinlaat (sportcomplex Immerhornpolder, recreatiegebied en het Buitenmuseum);
- de waterkeringen en de havenmondingen van de Compagnieshaven tot en met de Buitenhaven;
- de zuidelijke waterkering van "Tussen twee havens" en de Bosmankade (de gehele Spoorhaven valt binnen het bestemmingsplan);
- de hoofdwaterkering langs het industrieterrein Ketenwaal (Zuiderdijk);
- de waterkering van het industrieterrein Krabbersplaat.

Invloed van aangrenzende plannen

Voor het gehele kustgebied aan het IJsselmeerzijde, vanaf het bestaande Krabbersgatsluizen-complex tot en met De Ven is in 1976 het ontwerp-bestemmingsplan "Recreatiegebieden" opgesteld. Het plan is echter nooit vastgesteld. In dit gebied heeft zich op de buitendijkse gronden de afgelopen decennia recreatieve ontwikkeling voorgedaan. Naast een camping, een zwembad, een recreatiestrand, een sportcomplex en een jachthaven is hier het Buitenmuseum (Zuiderzeemuseum) gerealiseerd (art. 19-procedures). Deze buitendijkse gronden behoren niet tot het bestemmingsplan "IJsselmeer en Markermeer".

Ten aanzien van het ontwerp-bestemmingsplan "Recreatiegebieden" geeft het voorliggende bestemmingsplan IJsselmeer-Markermeer dan ook alleen een nieuwe regeling voor het water en de Spoorhaven e.o.

Wat betreft buitendijkse gronden wordt een nieuwe regeling gegeven voor het natuurgebied bij De Ven, het buitendijkse gebied ten noorden van de waterinlaat Immerhorn, alsmede de monding van deze waterinlaat.

Het voorliggende bestemmingsplan geeft tevens een regeling voor het kleine gemeentelijke Markermeergebied. Hieronder behoort ook een deel van de Houtribdijk met het sluizencomplex van de Krabbersgatsluizen en de aangrenzende leidam met windturbines. Aan Markermeerzijde wordt de plangrens gevormd door het industrieterrein Krabbersplaat, dat nog planologisch behoort tot het oude Uitbreidingsplan in Hoofdzaken. In februari 1991 is hier een voorbereidingsbesluit getroffen voor een nieuw bestemmingsplan, "Industrieterrein Krabbersplaat / Zijlweg", waarbij echter slechts een gering gedeelte van het gemeentelijk Markermeerwater is meegenomen.

De industrieterreinen Krabbersplaat en Ketenwaal zijn gezoneerd conform de regels van de Wet geluidhinder (25-11-1994). De zonegrens van 50 dB(A) strekt zich uit in het watergebied van het IJsselmeer en Markermeer en derhalve in het voorliggende bestemmingsplan.

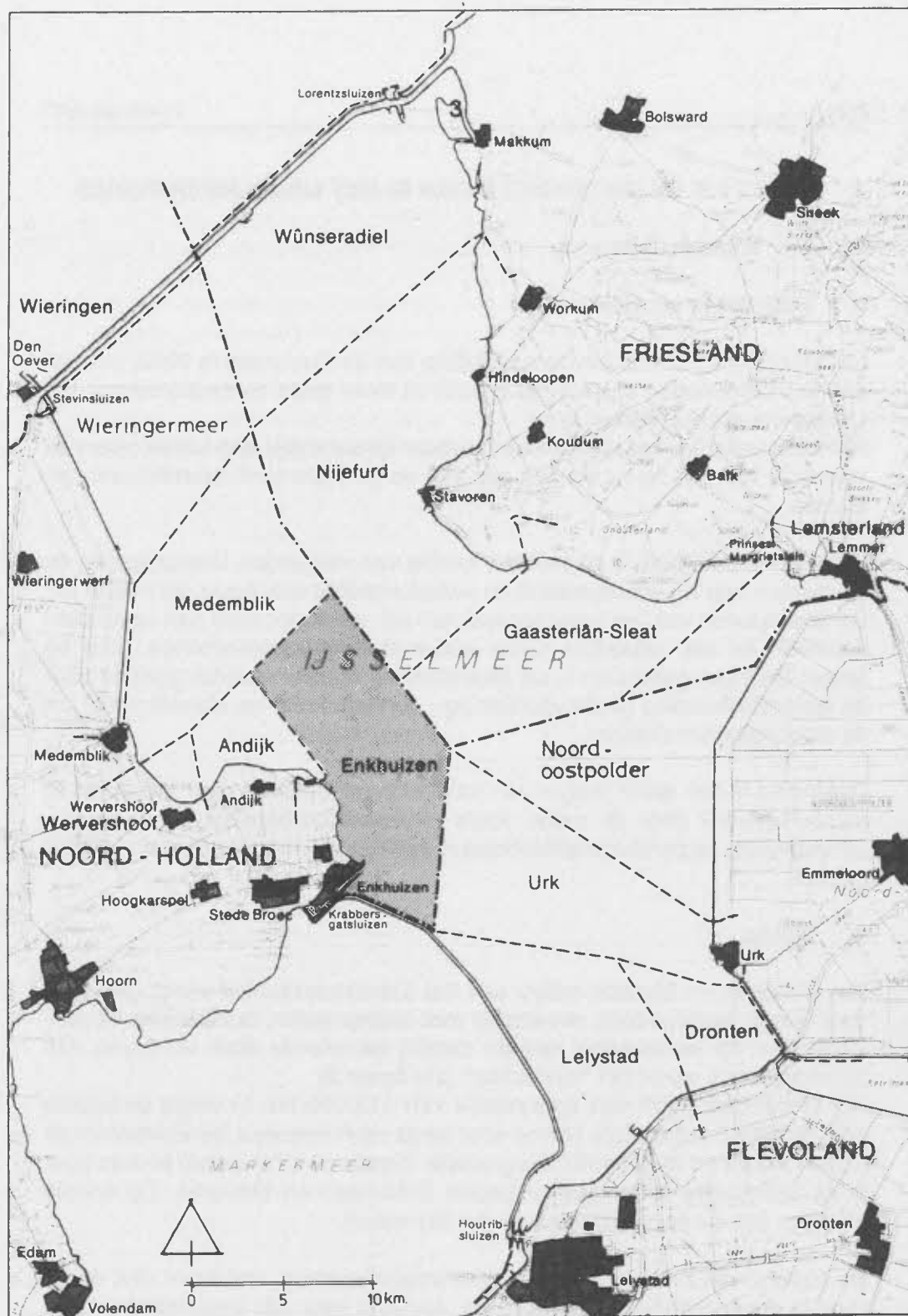
1. 4. De opzet van de toelichting

Omdat het merendeel van de gronden van het bestemmingsplan gelegen zijn in het IJsselmeer en slechts een zeer klein deel in het Markermeer zal de toelichting zich primair richten op het IJsselmeer. Veelal gaat het geschrevene ook op voor het Markermeerstukje. Daar waar significante verschillen zijn wordt dit vermeld.

In het bestemmingsplan zal een beeld geschetst worden van de functies van het IJsselmeer en de te verwachten ontwikkelingen in die functies (hoofdstuk 2). Daarnaast zal worden aangegeven welk instrumentarium vanuit de overheid thans op het IJsselmeer wordt ingezet (hoofdstuk 3) en wat het huidige beleidskader is voor het IJsselmeer van rijk en provincie (hoofdstuk 4). Vanuit deze achtergrond worden de gemeentelijke uitgangspunten weergegeven (hoofdstuk 5). Vervolgens wordt in deze toelichting een planbeschrijving gegeven, die gezien moet worden als een uitvoerige leeswijzer voor de voorschriften van het bestemmingsplan (hoofdstuk 6).

In hoofdstuk 7 tot slot is verslag gedaan van de resultaten van de inspraak en het overleg (ex artikel 10 van het Besluit op de ruimtelijke ordening).

Veranderingen als gevolg van dit overleg, alsmede de invloed van andere tussentijdse planvorming (ontwikkeling naviduct en havenontwikkeling Gependam e.o.), worden expliciet vermeld.

Figuur 1: Gemeentelijke indeling

--- Provinciale grens

--- Gemeentegrens

Plangebied

2. FUNCTIES EN ONTWIKKELINGEN IN HET IJSSELMEERGEBIED

2. 1. Waterecosysteem

a. IJsselmeer en Markermeer

Het IJsselmeer is ontstaan door afsluiting van de Zuiderzee in 1932. Na een aantal inpolderingen bestaat het gebied uit twee grote zoetwatermeren: het IJsselmeer en het Markermeer.

Het IJsselmeer en het Markermeer beslaan gezamenlijk een wateroppervlak van circa 180.000 ha en vormen een van de grootste zoetwaterbekkens van Europa.

Het waterecosysteem is de primaire functie van het gebied. Daarin spelen de elementen van de waterkwaliteit en waterkwantiteit een nauw verweven rol. De bouwstenen van het waterecosysteem zijn het water (met een kwaliteits-merk) en het natuurlijke milieu van waterbodem, oeverzones, flora en fauna. Daaraan gebonden is de kwantitatieve primaire gebruiksfunctie voor de waterhuishouding (watervoorziening-, waterberging en afvoerfunctie) en de drinkwatervoorziening.

Daarnaast is het water drager van vele functies, bepaald door het actief of passief gebruik door de mens, zoals recreatie, beroepsvisserij, beroeps-scheepvaart, oppervlakedelfstoffenwinning, energievoorziening en militair gebruik.

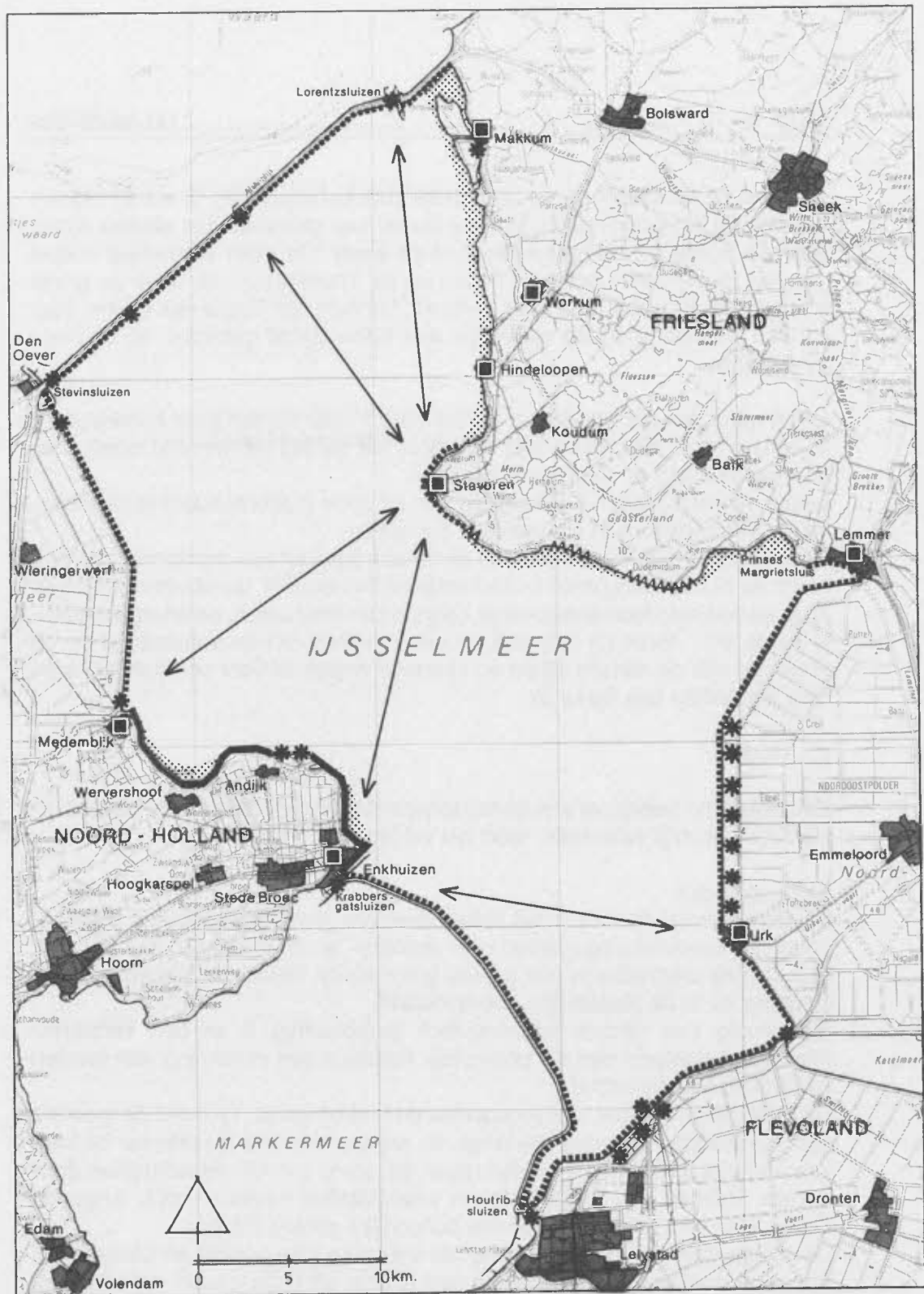
b. Milieu

Het abiotisch en biotisch milieu van het IJsselmeergebied wordt gevormd door water, waterbodem, oeverzone met ondiep water, buitendijkse oeverlanden en de waterkering met de daarbij behorende flora en fauna. De zichtbare vorm vormt het "landschap" (zie figuur 2).

Het IJsselmeer heeft een oppervlakte van 113.000 ha. Ondiepe gedeelten (minder dan 2 meter diep) komen voor langs de Friese kust, bij Enkhuizen en tussen Andijk en Medemblik. De grootste diepten (8 tot 9 meter) komen voor in de voormalige stroomgeulen tussen Enkhuizen en Stavoren. Op enkele plaatsen zijn diepe zandwinputten (tot 35 meter).

De bodem van het IJsselmeer is overwegend zandig, klei komt met name voor in de voormalige stroomgeulen. Aanvoer van slib (met microverontreinigingen) vindt plaats via de IJssel. Het grootste deel bezinkt in het Ketelmeer, een deel wordt meegespoeld naar het IJsselmeer, waar een accumulatie van slib optreedt, dat in het IJsselmeermilieu voor grote troebelheid en uitwisseling van verontreiniging zorgt.

Het IJsselmeer wordt voor een groot deel omsloten door polders van het "nieuwe land".

Figuur 2: Landschappelijke kenmerken

	Klifkust		Cultuurhistorisch belangrijke dijk
	(Ondiepe) vooroevers		Zichtlijnen
	Scherpe overgang land-water		Markante, beeldbepalende elementen
	Cultuurhistorisch belangrijke plaatsen		

Inclusief de Afsluitdijk en de Houtribdijk (Markerwaarddijk ¹⁾), wordt 135 km van de 200 km lange kustlijn van het IJsselmeer gevormd door strakke dijken met een harde scheiding tussen land en water. De meer natuurlijke kusten van het "oude land", langs de Friese en de Westfriese kust, waar de grens tussen land en water geleidelijk verloopt, hebben een lengte van 65 km. Hier bevindt zich het grootste oppervlak aan buitendijkse gebieden en ondiepe oeverzones.

In het water van het IJsselmeer en het Markermeer komen geen bouwwerken of andere hoge elementen voor waardoor het gebied gekenmerkt wordt door een grootschalig en uitgestrekt karakter.

Langs de randen zijn de silhouetten van de oude Zuiderzeestadjes bepalende en cultuurhistorisch waardevolle elementen.

Andere bepalende elementen aan de randen zijn van een moderner karakter, zoals de sluizencomplexen in Afsluitdijk en Houtribdijk, de windmolenparken in de gemeenten Noordoostpolder, Lelystad en Enkhuizen, de energiecentrale en de PTT-toren bij Lelystad, alle in hun vorm echter aansluitend op de strakheid van de nieuwe dijken en daarmee bepalend voor een geheel eigen type landschap (zie figuur 2).

c. Natuur

Een beknopte weergave van de natuurwaarden, geselecteerd voor het basisplan op ruimtelijk relevantie, leert het volgende.

Flora en fauna

In internationaal opzicht is het IJsselmeer van grote betekenis als pleisterplaats en overwinteringsgebied voor moeras- en watervogels. Het voorkomen van de driehoeksmossel en een groot aantal vissoorten spelen een belangrijke rol in de plaatselijke voedselketen.

Als gevolg van slechte waterkwaliteit (eutrofiëring) is er een versterkte algengroei ontstaan met als uiteindelijk resultaat een verarming van soorten (verstoring visevenwicht).

De oeverzone, de kust met voorlanden en ondiep water, vertoont de grootste soortenrijkdom. De vegetatie langs de oevers van het IJsselmeer bestaat voornamelijk uit soortenarme rietkragen die soms worden voorafgegaan door biezten. Veldjes van ondergedoken waterplanten bevinden zich langs de Friese kust en het Noordhollandse buitendijks gebied De Ven.

De oevergebieden zijn van belang als trekroute voor vogels en zoogdieren. Vooral de ondiepe delen vervullen een functie als balts-, rust- en ruigebied voor pleisterende vogels. Als voedselgebieden worden de oeverzones niet optimaal gebruikt, op veel plaatsen ontbreken geleidelijke overgangen tussen land en water.

Verreweg de grootste oppervlakte buitendijkse natuurterreinen, ondiepten en voormalige zandbanken (circa 5.700 ha) komt voor langs de Friese kust.

1) De officiële straatnaamgeving van de gemeente Lelystad luidt Markerwaarddijk.

Aan Noord-Hollandse zijde bevindt zich alleen een buitendijks natuurgebied (krachtens de Natuurbeschermingswet) bij Enkhuizen (De Ven). Dit 17 ha grote terrein is een van de laatste gawe resten buitendijks terrein. Er is een goed ontwikkelde brakwatervegetatie. Het is een broed- en fourageerplaats van diverse moeras-, riet- en weidevogelsoorten waaronder futen en aalscholvers. Het is een belangrijke pleisterplaats in vogeltrekroutes.

Natuurontwikkeling

De gebiedskenmerken en eigenschappen van het IJsselmeer bieden goede mogelijkheden voor natuurontwikkeling door natuurbouw, waarbij gebruik kan worden gemaakt van baggerspecie van elders uit het IJsselmeer.

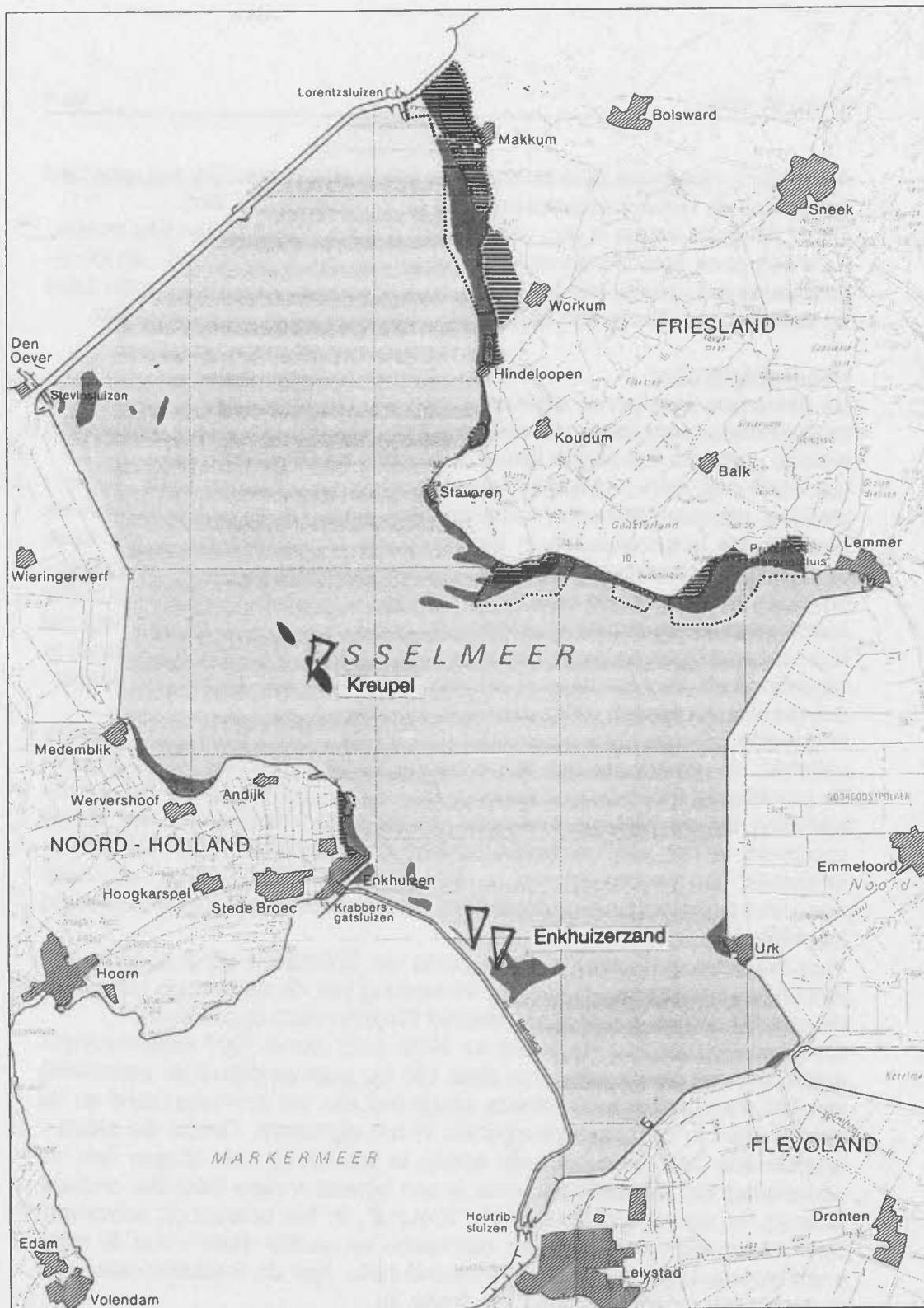
Het werk-met-werk principe is uitgangspunt (berging baggerspecie, dijkversterking, openluchtrecreatie, vaarwegverbetering). De projecten hebben als doel nieuwe natuurwaarden in de oeverzone te ontwikkelen en de reeds aanwezige waarden te beschermen. Daarnaast hebben natuurontwikkelingsprojecten een doel bij de oeverbescherming én bij de zonering en als buffer tussen natuur- en recreatieruimten. Met name in het westelijk deel van het IJsselmeer dreigen ondiepten en buitendijkse grond langzaam maar zeker te verdwijnen en dient het behoud hiervan door middel van verdedigde natuurontwikkelingsprojecten veilig gesteld te worden.

In principe zijn alle ondiepe (minder dan 2 meter diep) gedeelten daarvoor geschikt; de praktijk zal zich echter vooral tot de oeverzone beperken door de combinatie met oeverversterking. Er bestaan plannen voor natuurontwikkeling bij het Rijk, de provincies en de waterschappen ²⁾. Het eerste voorbeeld is het natuurontwikkelingsproject "Vooroeverproject IJsselmeer Onderdijk" (De Vooroever), dat in 1993 gereedgekomen is. Ook het eerste deel van het project Enkhuizerzand aan Markermeerzijde is reeds uitgevoerd (zie bijlage 3).

Voor het grote gemeentelijk watergebied van Enkhuizen wordt gedacht aan natuurontwikkeling bij De Ven, ter versterking van de aanwezige natuurbelangen. Dit gebied is niet in voornoemd Projectenplan opgenomen.

Als uitwerking van het Projectenplan 1992-1997 zijn in 1997 voorkeursvarianten, elk met een omvang van circa 150 ha, gepresenteerd ter versterking van het ecosysteem in de directe omgeving van het Enkhuizerzand en de biodiversiteit in het IJsselmeergebied in het algemeen. Omdat de natuurwaarde van het Enkhuizerzand alléén te weinig bij kan dragen aan de verbetering van de voedselsituatie, is een tweetal andere kansrijke ondiepe locaties, te weten "Enkhuizen" en "Kreupel", in het onderzoek betrokken. Door de aanleg van zandplaten, rietmoeras en ondiep water wordt de rust- en/of broedgelegenheid en de steunpuntfunctie voor de voedselsituatie voor groepen watervogels versterkt (zie figuur 3).

2) - Natuurontwikkeling in het IJsselmeergebied - Projectenplan 1992-1997 - Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij; december 1992;
- Deelplan Markermeerkust; Recreatieschap Waterland, Haarlem 1994;
- De Zuiderdijk van Drechteland; Integraal Deelplan Westfriese Omringdijk 1994; Hoogheemraadschap van de uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier;
- "Project Enkhuizerzand - Natuurontwikkeling in de Openheid"; Ministerie van Verkeer en Waterstaat - Directoraat-Generaal-Rijkswaterstaat / RIZA; Lelystad juni 1997.

Figuur 3: Potentiele natuurontwikkelingsgebieden

- Projectlocaties
- Water, diepte < 2 m
- Oeverzone/moeras
- Natuurmonument

2. 2. Menselijke activiteiten

a. Integraal waterbeheer

Waterkwantiteit

De voornaamste bron van wateraanvoer wordt gevormd door de rivier de IJssel (70%). Daarnaast vindt wateraanvoer plaats via de Overijsselse Vecht, via bemaling van de Noordoostpolder en de Wieringermeer en via het boezemwater van Friesland, Groningen en Noord-Holland (spuipunten/gemalen bij Stavoren, Lemmer, Urk, Ketelhaven (Ketelmeer), Andijk, Onderdijk, Medemblik en Den Oever en de sluizen bij Enkhuizen, Lelystad en in de Afsluitdijk).

In de zomer wordt water vanuit het IJsselmeer ingelaten ter handhaving van het waterpeil en voor verbetering van de waterkwaliteit voor doorspoeling van vooral de boezemwateren (inlaatpunten bij Lemmer, Stavoren, Urk, Immerhorn, Onderdijk, Medemblik, langs de Wieringermeerdijk en bij Den Oever) (zie figuur 4). Studie is gaande naar de mogelijkheid van een nieuw inlaatpunt bij Makkum.

Daarnaast wordt veel water doorgevoerd naar het Markermeer ten behoeve van de daar noodzakelijke doorspoeling. Er is een toenemende behoefte in Flevoland aan inlaat van schoon water ten behoeve van gebruiksfuncties.

Het IJsselmeer heeft met het oog op deze wateraanvoer en -afvoerwensen een ingesteld waterpeil (-20 m NAP in de zomer en -40 m NAP in de winter). Ingevolge de Wet Waterhuishouding is het peil vastgelegd in een peilbesluit ³⁾. Het ingestelde peil wordt zo goed mogelijk gehandhaafd met het spuiregime bij de sluizen van Den Oever en Kornwerderzand.

Vooraf in de winterperiode, wanneer grote hoeveelheden water tijdelijk geborgen moeten worden, bestaat er behoefte aan beschikbaarheid van vrijwel het gehele oppervlak aan IJsselmeergebied voor waterberging.

Waterkering

De hoofdwaterring op het grondgebied van de gemeente Enkhuizen wordt gevormd door de Westfriese Omringdijk. Voor het beheer van deze dijk is het Hoogheemraadschap der Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier verantwoordelijk. Voor het dijktracé Enkhuizen - Hoorn, de Zuiderdijk van Drechterland, is het eerste van een serie integrale deelplannen opgesteld ⁴⁾. Voor dit dijkvak geldt een groot aantal waterstaatkundige knelpunten. Na invoering van de Wet op Waterkering zal trouwens een definitieve uitwerking van de noodzakelijke dijkverbetering langs het Markermeer plaats vinden.

3) Peilbesluit Rijkswateren IJsselmeergebied, 15 juni 1992.

4) De Zuiderdijk van Drechterland; Integraal deelplan Westfriese Omringdijk 1994; Hoogheemraadschap der uitwaterende sluizen in Hollands Noorderkwartier; Nieuwland Advies-Wageningen, 1994.

Figuur 4: Watervoorziening

- ↔ Waterinlaat/spuilocatie
- Waterinlaat drinkwatervoorziening
- ⬅ Belangrijkste wateraanvoer

Voor de dijk, die voor een groot deel provinciaal monument is, worden beheersmaatregelen voorgesteld uitgaande van een combinatie van versterking van de cultuurhistorische en natuurlijke waarden en de waterkering-belangen.

In de gemeente Enkhuizen is de Zuiderdijk van de Gependam (paal 0) tot en met het industrieterrein Krabbersplaat (paal 20) mede door beplanting slecht herkenbaar als onderdeel van de Westfriese Omrindijk. De weg Enkhuizen - Lelystad heeft verstorende coupure in de dijk veroorzaakt. Probleem bij het dijkvak van de gemeente Enkhuizen bij Broekerhaven-oost is een te geringe kruinhoogte en een te geringe macro-stabiliteit waardoor er gevaar van afschuiving is. Noodzakelijke maatregelen zijn een vorm van ophoging of de aanleg van een voorland. Het hoogheemraadschap stelt de aanleg van een voorland (met intensieve dagrecreatie) voor bij Broekerhaven-oost (gemeente Enkhuizen) en intensieve recreatie (jachthaven/camping) bij Broekerhaven-West (gemeente Stede Broec).

Waterkwaliteit

Vanwege de drinkwaterfunctie, de gebruiksfunctie voor industrie en landbouw en het recreatief medegebruik worden hoge eisen gesteld aan de waterkwaliteit. Het water dient te voldoen aan de doelstellingen die gelden voor de algemene milieukwaliteit en voor de functies waarvoor de waterkwaliteitsnormen ook wettelijk zijn vastgelegd, met name "zwemwater, water voor karpervischery en drinkwater"⁵⁾.

Het doorzicht voldoet vrijwel nergens aan de norm en incidenteel worden de normen voor fosfaat, stikstof, de zuurgraad, de algengroei en bestrijdingsmiddelen overschreden. In het Markermeer wordt het chloride-gehalte regelmatig overschreden, wat bijgestuurd wordt door doorspoeling vanuit het IJsselmeer. Ook de zoutuitslag uit de Wieringermeerpolder en Flevoland is een waterkwaliteitsprobleem. Ter verbetering van de waterkwaliteit zijn vooral inspanningen op Rijksniveau noodzakelijk.

Drinkwatervoorziening en industrieel gebruik

Het oppervlaktewater van het IJsselmeer vervult een functie voor de bereiding van drink- en industriewater. Voor de drinkwatervoorziening van Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal speelt het IJsselmeer een essentiële rol. Bij Andijk wordt op twee punten water ingelaten en deels gezuiverd tot drinkwater, deels voorbereid voor industrieel gebruik. Naar verwachting zal de functie van het IJsselmeer voor de drinkwatervoorziening de komende jaren toenemen. Op beperkte schaal wordt het oppervlaktewater tevens gebruikt voor industriële doeleinden (koel- en proceswater), door bedrijven die aan het IJsselmeer zijn gesitueerd (Lemmer) en door de Flevocentrale bij Lelystad.

5) Per 5 januari 1993 is het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer van kracht geworden; de streefwaarden voor het water zijn aangegeven in de nota "Milieukwaliteitsdoelstellingen Bodem en Water" (kamerstukken II, 1990-1991, 21990 nrs 1 en 2).

Figuur 5: Recreatiestructuur

WATERSPORT

Ligplaatsen in jachthavens, ge-oriënteerd op het IJsselmeer

Minder dan 500 boten

Meer dan 500 boten

Buitenwater

Binnenwater

VERBLIJFSRECREATIE

Slaapplaatsen in vakantiewoning-complex en kampeer- en caravan-terreinen aan en dicht nabij het IJsselmeer

Minder dan 3000 slaappl.

Meer dan 3000 slaappl.

===== Oeverrecreatie

Schutsluisen

Wedstrijdzeilgebied

b. Recreatie (figuur 5)

Het IJsselmeer, inclusief de kustzone heeft zich ontwikkeld tot een op zichzelf staand waterrecreatiegebied van internationale betekenis.

De deelname aan de watersport op het IJsselmeer betreft voornamelijk het varen in de grotere zeil- en motorboten en het plankzeilen.

De chartervaart op traditionele zeilschepen neemt een aparte plaats in onder de recreatievaart. De recreatieve betekenis komt vooral tot uiting in de kustzone, waar jachthavens, campings, bungalowterreinen, recreatiestranden en horecagelegenheden zijn geconcentreerd, merendeels in de nabijheid van de oude Zuiderzeestadjes. Een groot aantal van de bebouwde voorzieningen zijn "binnendijs" gerealiseerd.

Watersport

Verwacht wordt dat de deelname aan de watersport op het IJsselmeer de komende jaren zal blijven groeien en wel door de volgende factoren:

- een lichte groei van het totale landelijke eigen bootbezit (motor- en zeilboten), de economische groei volgend, met naar schatting 1 tot 2% per jaar;
- een overstappen door bootbezitters van binnenwater naar groter water, wat voor het grotere water tot een extra groei met enkele procenten per jaar kan leiden en tot een daling van de vraag in de traditionele watersportgebieden;
- een lichte groei van het aantal Duitse watersporters in het IJsselmeer-gebied;
- een sterk groeiende belangstelling voor de verhuurvloot en met name voor de chartervaart op traditionele zeilschepen;
- beperkingen voor recreatieve ontwikkeling vanuit natuurbeschermings-oogpunt in de Waddenzee.

Jachthavens

Ervan uitgaande dat deze bovengenoemde ontwikkelingen zich doorzetten, wordt verwacht dat de komende jaren de behoefte aan vaste ligplaatsen in het totale IJsselmeergebied jaarlijks circa 2,5% groter zal zijn.

In het totale IJsselmeer- en Randmerengebied, bedraagt het aantal ligplaatsen nu ca. 32.000 ⁶⁾.

Volgens de trendlijn 1990-1995 bedraagt de behoefte tot 2010 circa 14.000 extra ligplaatsen in het gehele IJsselmeergebied.

Langs de kustlijn Den Oever-Dursterdam bedraagt het aantal vaste ligplaatsen circa 6000, met een bezettingsgraad tegen de 98%.

6) 1. Bron: Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren - Lelystad - 1996.

Er is sprake van lange wachtlijsten. De behoefteverwachting voor deze kustlijn gaat uit van gemiddeld 2.200 (min. 1.800 / max. 2.600) extra vaste ligplaatsen voor de zeil- en motorjachten tot het jaar 2005; de berekening van de behoefte raming tot 2010 bedraagt gemiddeld 3.300 vaste ligplaatsen (Bron: Nota Kustlijnontwikkeling IJsselmeer en Markermeer – provincie Noord-Holland 1996). De vrees bestaat dat door een sterk aanbodtekort aan Markermeerszijde, de druk op de jachthavens zich in noordelijke richting, naar het IJsselmeer, zal verplaatsen.

Zeilende chartervaart

Vooraf ook zal de groeiende chartervaart op traditionele zeilschepen een toenemende claim leggen op de jachthavens. Het aantal schepen van de schepenlijst van de Belangenvereniging voor de Beroepszeilschippers bedraagt momenteel circa 415.

Daarvan vindt ruim eenderde deel (128) een thuishaven langs de Noord-Hollandse kust tussen Den Oever en Durgerdam. Enkhuizen heeft hier met 40 ligplaatsen het grootste aandeel. Ook Hoorn, Medemblik en Monnickendam bieden relatief veel vaste ligplaatsen.

Naar verwachting zal dit aantal schepen, als het aan de vraag ligt, de komende jaren verder toenemen. De groei van dit aanbod wordt nu nog beperkt door beschikbare havenaccommodaties. Voor het Noord-Hollandse deel tussen Den Oever en Durgerdam staan 45 schepen op de wachtlijst.

Gezien de wachtlijst en ook het feit dat het IJsselmeer verreweg het belangrijkste vaardoel is van de Nederlandse chartervaart, wordt voor de komende 10 jaar (tot en met 2005) rekening gehouden met een verdubbeling (+ 130 vaste ligplaatsen) van de benodigde capaciteit aan vaste ligplaatsen in de kustlijn tussen Den Oever en Durgerdam en wel geconcentreerd in de cultuurhistorisch meest interessante steden.

Ligplaatsen in jachthavens, georiënteerd op het IJsselmeer in 1993 (afgerond)
(buitenwater = buiten de sluis, binnenwater = binnen de sluis)

Plaats	Buitenwater	Binnenwater
Den Oever	200	
Medemblik	420	
Andijk-Kerkbuurt	900	
Enkhuizen	900	
Lelystad	1500	
Ketelhaven	270	
Lemmer	650	1000
Hindeloopen	500	
Stavoren	450	1250
Workum	900	250
Makkum	650	
Totaal	7340	2500

Bron: gemeenten / I.B.I.J. 1993

Vooraf voor passanten wordt gebrek aan aanlegmogelijkheid als een knelpunt in het IJsselmeergebied gezien (Landelijk Aanlegplaatsen- Plan 1993). Dit is niet alleen bedreigend voor de kwaliteit van het totale watersportgebeuren, maar ook voor natuur en landschap. Voor de behoefte aan tijdelijk aanlegplaatsen voor passanten bestaan weinig plannen.

Ook de vaak te grote afstand tussen aanlegplaatsen vormt voor de recreatievaart (passanten) een knelpunt. Buiten de concentratiepunten van jachthavens zijn in het gebied weinig afmeermogelijkheden. Kleinschalige voorzieningen (passanten-, werk- of vluchthaven) bevinden zich bij Breezanddijk (Afsluitdijk), bij Laaxum (Gaasterland), bij Kamperhoek (Ketelmeerzijde), bij Trintelhaven (Houtribdijk) en Oude Zeug (Wieringermeerzijde).

Oeverrecreatie

Waar het IJsselmeer en Markermeer toegankelijk gemaakt is, zoeken veel mensen, vakantiegangers en dagrecreanten, vertier aan het water (zonnen, zwemmen, sportvisserij, surfen). Met de komst van de surfplank is de oeverrecreatie sterk gegroeid. Noord-Holland heeft specifiek voor oeverrecreatie ingerichte terreinen bij Monnickendam, Schardam, Hoorn, Enkhuizen, Andijk, Wervershoof en Medemblik.

Langs de Flevolandse kust is een oeverrecreatieve voorziening aan het water bij Lelystad. Wel zijn grote delen van deze kust toegankelijk voor de sportvisserij. Enige beperkte strandontwikkeling is aan de Ketelmeerzijde bij Zwolse Hoek en Kamperhoek.

In Friesland concentreert de oeverrecreatie zich op speciaal daarvoor aangelegde concentratiepunten bij Makkum, Workum, Hindeloopen, Stavoren en Lemmer en twee kleinschalige voorzieningen bij Gaasterland (Hege Gerzen te Oudemirdum en het Mirnser Klif).

In het segment van de oeverrecreatie doet zich een versterkte vraag naar kwaliteit voor. De stranden die aan de kwaliteitseisen van het publiek voldoen trekken naar verhouding sterker dan in het verleden.

De druk op oeverrecreatie langs het IJsselmeer zal zich vooral concentreren in de nabijheid van de grotere plaatsen, verblijfsaccommodaties en jachthavens.

Elders is de vraag naar oeverrecreatieve voorzieningen ten behoeve van sportvisserij, zonnen en zwemmen van meer plaatselijke en beperkte aard. In zijn totaliteit behoeven de mogelijkheden niet veel uitbreiding. Veeleer moet gedacht worden aan een sterke kwaliteitsverhoging van bestaande voorzieningen bij de concentratiepunten.

Verblijfsrecreatie

Afgezien van de jachthavens, die min of meer een verkapte vorm van verblijfsrecreatie zijn, bevindt zich nabij de IJsselmeerkust een groot aantal slaapplekken in recreatiewoningen (complexen), en op kampeer- en caravanterreinen.

Het merendeel van deze voorzieningen bevindt zich aan de landzijde van de dijk of nog verder landinwaarts.

Vanuit Nederland en Duitsland zal de vraag naar verblijfsrecreatiewoningen licht toe kunnen nemen. Kampeerterreinen en bungalowparken die extra's te bieden hebben in de vorm van een combinatie van mogelijkheden en attracties in het achterland zullen daarbij de meeste kans van slagen hebben. Vooral caravanterreinen direct aan het water zijn in trek (Bron: VAROR).

c. Beroepsvisserij

Op het IJsselmeer vindt beroepsvisserij plaats. Naast de aal zijn de baars, de snoekbaars en in toenemende mate de spiering commercieel belangrijke vissoorten. Voor deze IJsselmeervisserij is een speciale vergunning vereist. Door middel van een restrictief beleid wordt getracht tot een optimale exploitatie van de visstand te komen. Er is sprake van teruglopende vangsten en daardoor van een dalende bedrijfseconomische betekenis van de IJsselmeervisserij.

Er wordt op het gehele IJsselmeer gevestigd. Met fuikregels wordt gevestigd langs de dijken en bij enkele ondieptes. Met schietfuis, hoekwant, kistjes en staande netten wordt vooral gevestigd in de gebieden met een diepte van 3,50 tot 7 meter.

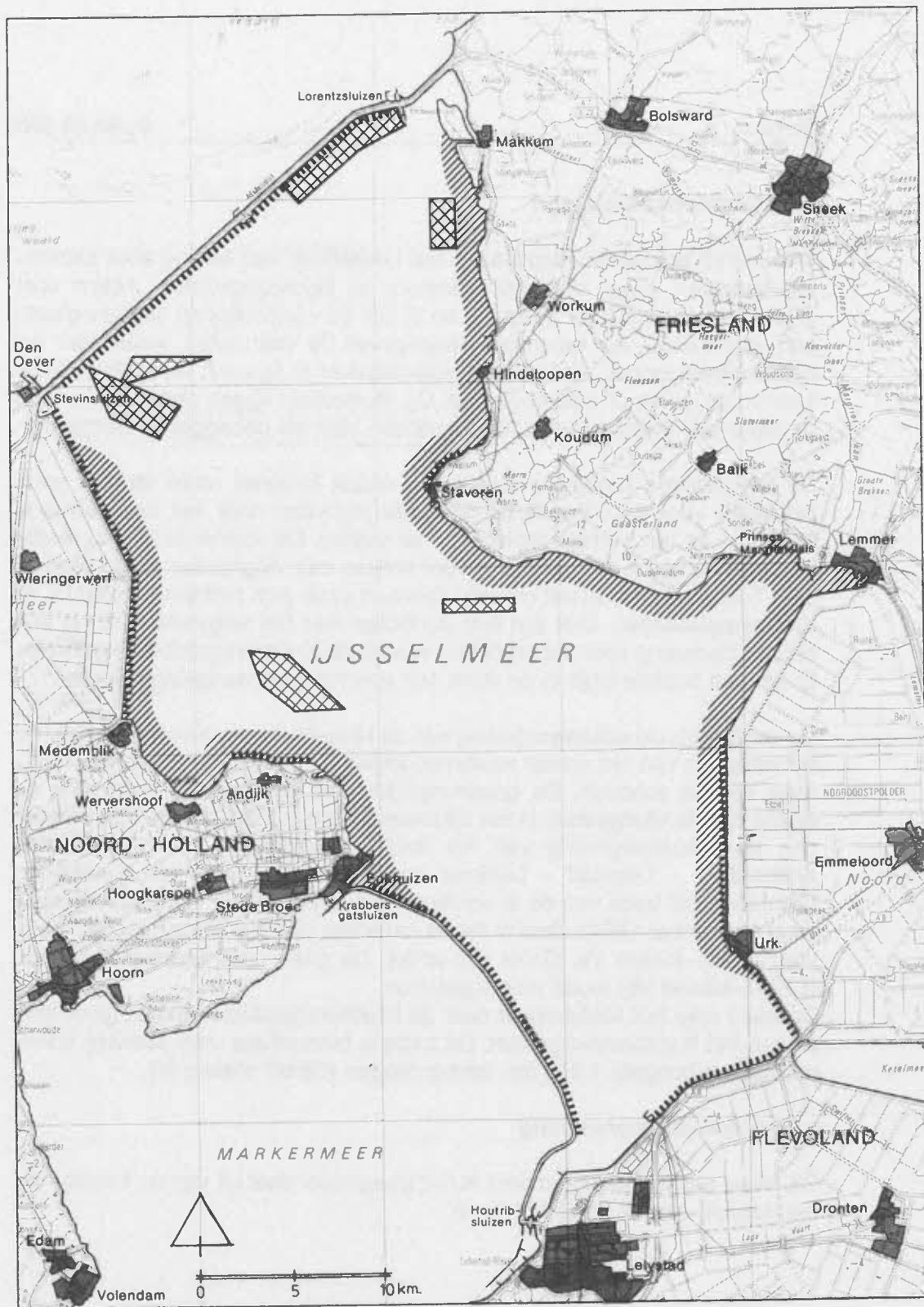
De belangrijke visgronden zijn weergegeven in figuur 6.

De slechte resultaten van de visserij in het IJsselmeergebied vragen reeds geruime tijd om maatregelen ter vermindering van de visdruk. Door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zijn maatregelen genomen ter vermindering van het aantal vergunningen en van het aantal vistuigen en zijn aanvullende eisen gesteld.

Voorts zijn er voor een proefperiode gesloten tijden en gebieden ingesteld.

d. Agrarisch gebruik

De kwelders van de voormalige Zuiderzee waren reeds lang voor de afsluiting in gebruik als weidegrond. Deze bekade buitendijkse graslanden liggen vrijwel uitsluitend langs de Friese kust, aan Noord-Hollandse zijde is het merendeel door afslag verdwenen. Zij vervullen een belangrijke functie voor vogels in de ecologische wisselwerking met de aangrenzende oeverzones van het IJsselmeer. Het merendeel van deze gebieden behoort tot de zogenaamde relatienotagebieden, waarin maatregelen erop gericht zijn om een meer op natuur en landschap gericht beheer te voeren.

Figuur 6: Beroepsvisserij

- Belangrijke visgronden
- Belangrijke paaigebieden van baars en/of snoekbaars
- Fuikenzones

e. Beroepsscheepvaart

Wat betreft beroepsscheepvaart is het IJsselmeer van belang voor binnen-vaartschepen, maar ook voor coasters en Noordzeekotters. Alleen voor grotere schepen (CEMT klasse IV en V) zijn de vaarroutes op ondiepe plaatsen door middel van betonning aangegeven. De vaarroutes, waaronder het hoofdvaarwegennet, zijn indicatief weergegeven in figuur 7. De ligging van de vaarroutes is min of meer indicatief. Op dit moment liggen slechts delen van de route Urk-Kornwerderzand geografisch vast als gebaggerde vaargeul.

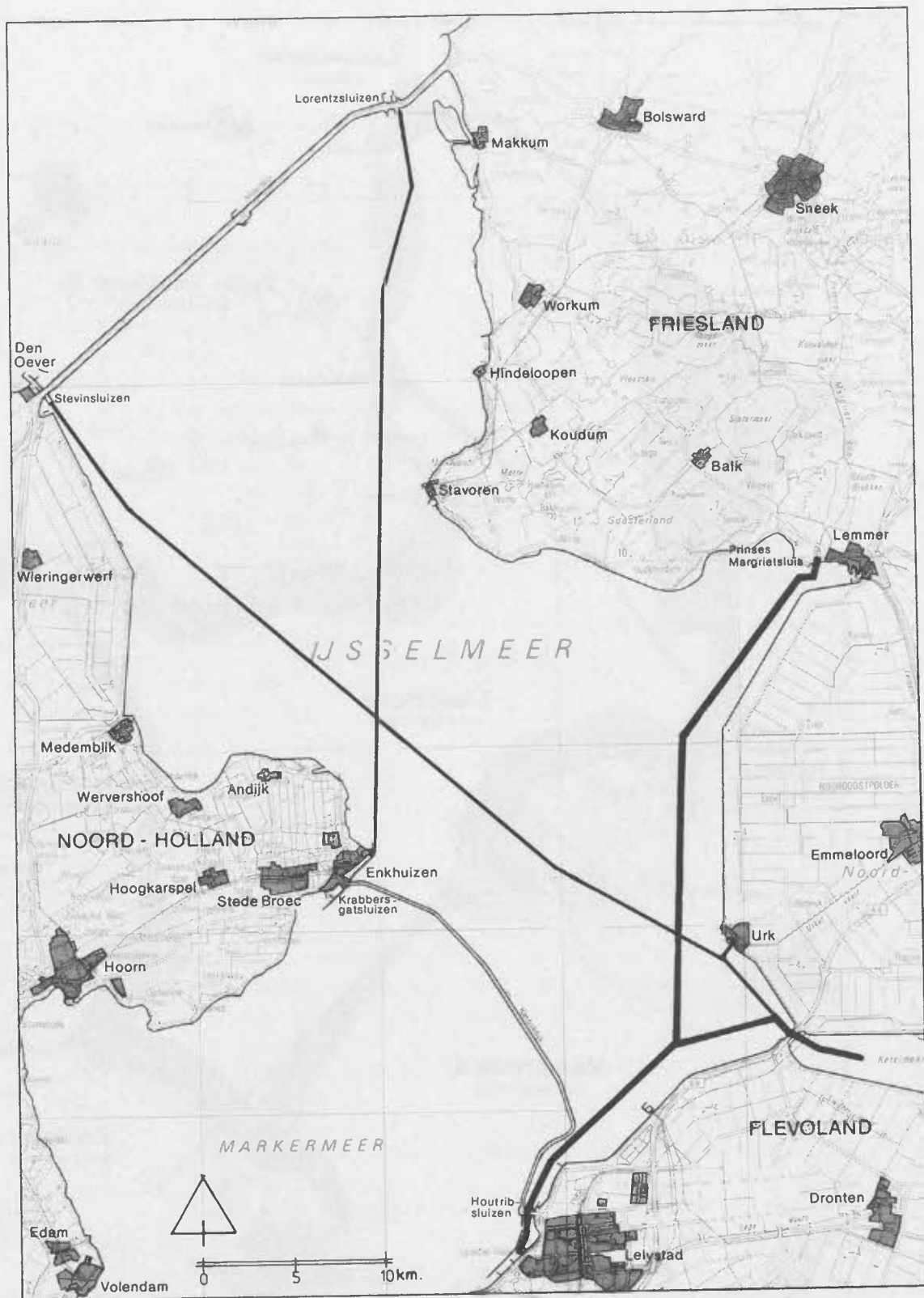
De aangegeven hoofdvaarroute is de drukst bevaren route en van grote betekenis voor de doorgaande binnenscheepvaart naar het noorden (o.a. Duitsland en het waddengebied) en het oosten. De vaarroute Urk-Lorentzsluizen vice versa is van belang voor kotters met visgronden op de Noordzee. Tussen beroepsvaart en recreatievaart doen zich problemen voor bij de Krabbersgatsluizen. Ook zijn hier conflicten met het wegverkeer. Er is een nieuwe oplossing voor het probleem van de de Krabbersgatsluizen gekozen. Er zal een tweede sluis in de vorm van een naviduct aangelegd worden.

De verdergaande schaalvergroting van de binnenscheepvaart heeft geleid tot het afnemen van het aantal vaarbewegingen en het toenemen van het tonnage van de schepen. De groeiomogelijkheden kunnen stagneren door de diepte van de vaargeulen. In het rijksbeleid wordt accent gelegd op verbetering en schaalvergroting van het hoofdvaarwegennet, i.c. de vaarroute Amsterdam - Lelystad - Lemmer en de aftakking naar het Ketelmeer. Daartoe is het tracé van de te verdiepen en te verbreden vaarroute vastgesteld (november 1994). Doel is dat de route ook qua diepgang geschikt wordt voor CEMT-klasse Va (Groot Rijnschip). De groei naar tweebaksduwvaart (CEMT-klasse Vb) wordt niet uitgesloten.

De route over het Markermeer naar de Krabbersgatsluizen maakt geen deel uit van het hoofdvaarwegennet. De route is bevaarbaar voor kleinere schepen tot ten hoogste 1.350 ton laadvermogen (CEMT klasse IV).

f. Diepe delfstofwinning

De diepe delfstofwinning maakt in het IJsselmeer deel uit van de functies die het gebruik van dit gebied claimen.

Figuur 7: Beroepsvaart

- Betonde vaarroute
- Vaarroute behorend tot hoofdvaarwegennet

Figuur 8: Opsporing delfstoffen

- Grens concessie- en/of boorvergunningsgebied
- Van boorwerken te vrijwaren gebied

Voor het gehele IJsselmeergebied zijn een drietal boorvergunningen ingevolge de Wet Opsporing Delfstoffen (1967) afgegeven. Op dit moment vindt er geen winning van olie en/of gas plaats, maar ook bestaat er geen goed inzicht in de omvang van eventuele voorraden in het IJsselmeer. Inmiddels is in het gebied seismisch onderzoek verricht. Naar aanleiding hiervan heeft de NAM aangekondigd een viertal proefboringen te willen verrichten naar aardgas (locaties Gaast, Oudemirdum, Urk en Enkhuizen). De indeling van de concessie- en boorvergunningsgebieden is aangegeven in figuur 8.

Binnen deze gebieden is aangegeven waar niet geboord mag worden, te weten een kuststrook die in breedte varieert tussen 500 meter en 3 kilometer uit de kust, een strook waarin zich de gastransportleidingen (Medemblik - Hindeloopen) bevinden en een gebied met militair gebruik.

Tevens geldt dit voor de beroepsvaartroutes met een strook van 500 meter ter weerszijden daarvan en alle als staats- of beschermd natuurmonument aangewezen gebieden (zie ook figuur 3).

In verband met de ingestelde beroepen is door de NAM een onderzoek ingesteld. De Minister van Economische Zaken zal een uitspraak adviseren over de verlenging of de wijziging ⁷⁾.

g. Zandwinning

Van de oppervlaktedelfstoffen is in het IJsselmeer ophoogzand de belangrijkste. Er is sprake van continue winning. Andere delfstoffen zoals keileem, klei en grovere zanden (industriezand) worden slechts incidenteel gewonnen. In het noordelijk deel van het IJsselmeer is een circa 10 meter dik winbaar zandpakket aanwezig. In de strook Medemblik-Gaasterland en ten zuiden van de lijn Urk-Trintelhaven is tot grote diepte winbaar zand aanwezig.

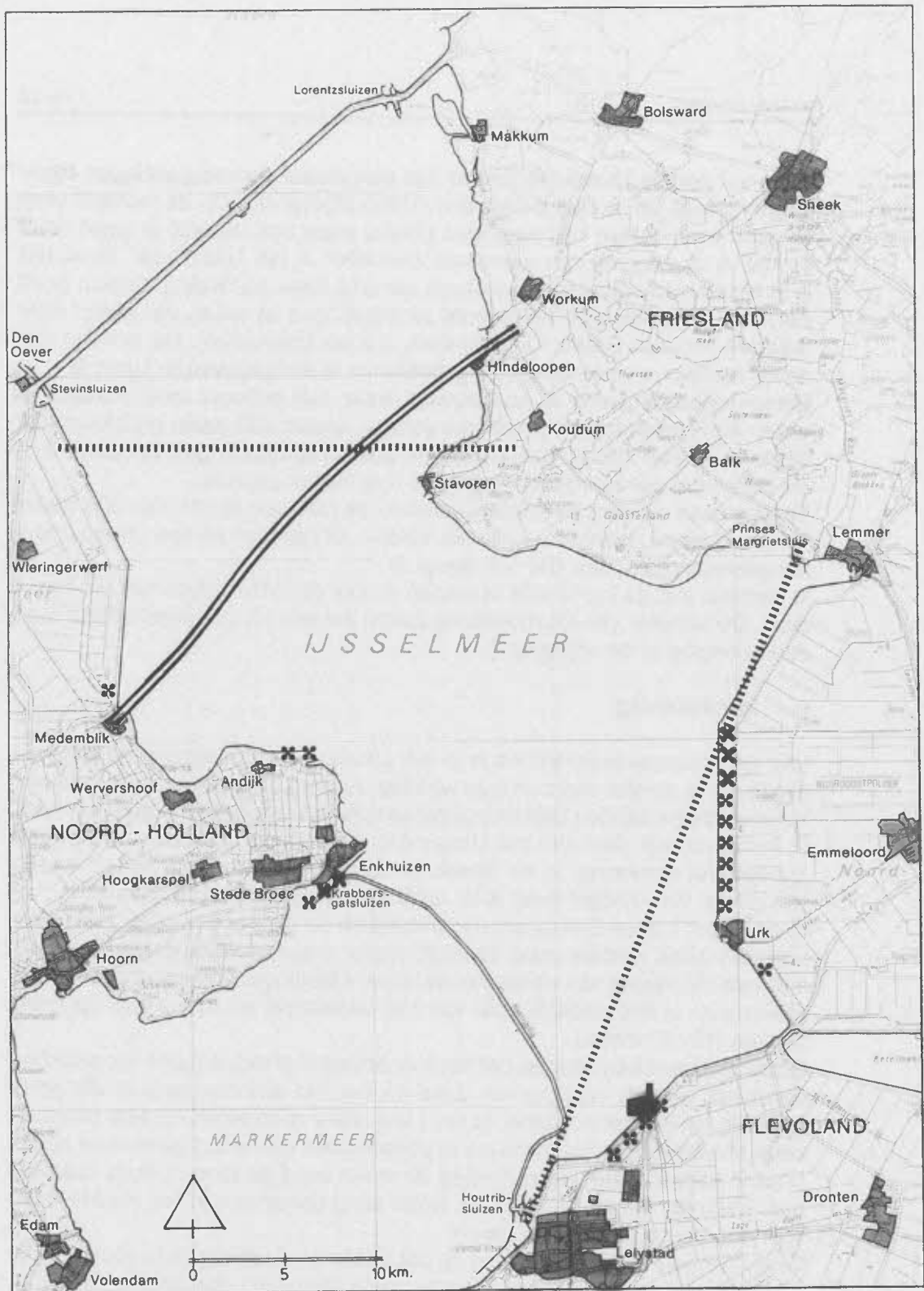
In de strook tussen Enkhuizen-Houtribdijk en de Noordoostpolder is de dikte van het pakket winbaar zand 10 tot 20 meter, maar wordt dit pakket afgedekt met een kleipakket van enige meters dikte. Afzettingen industriezand komen alleen voor in het zuidelijk deel van het IJsselmeer en dan alleen op grote dieptes (15-30 meter).

Geconcludeerd kan worden dat het IJsselmeer in principe ruime mogelijkheden biedt voor de winning van zand en dat het winbare zand in elk geval geschikt is voor ophoogzand. In het IJsselmeer is en wordt op vele plaatsen zand gewonnen. In het verleden is bijvoorbeeld veel zand gewonnen op de Houtrib (diepe putten langs de dijk). Er wordt zand gewonnen in de vaargeul naar Lemmer (Friese Hoek). Ook wordt zand gewonnen in het nieuwe tracé voor de vaargeul naar Den Oever.

Vergunningen voor zandwinning op het Lacon en de driehoek Medemblik zijn niet verlengd, in het kader van het herziene rijksbeleid (zie ook hoofdstuk 4).

Ook in het Markermeer is en wordt op een aantal plaatsen zand gewonnen. In het verleden is veel zand gewonnen langs de Oostvaardersdijk ten behoeve van deze dijk.

⁷⁾ Beheersplan IJsselmeer en Markermeer, Brief van de Minister van Economische zaken, 's-Gravenhage januari 1993.

Figuur 9: Nutsvoorzieningen

- Straalverbinding
- Leidingzone (gas)
- Elektriciteitscentrale
- Windturbine

In het westelijk deel wordt incidenteel zand gewonnen zoals in de Hoornse Hop en er wordt zand gewonnen ter verbetering van de vaargeul naar de Krabbersgatsluizen.

h. Transportleidingen

In de bodem van het IJsselmeer zijn gastransportleidingen in een leidingzone gelegd tussen Medemblik en Hindeloopen. Deze gasleidingen vormen een onderdeel van het hoofdtransportnet van de NV Nederlandse Gasunie.

Tevens lopen over het IJsselmeer niet tastbare verbindingen in de vorm van straalpaden voor communicatie, waarbinnen een maximale hoogte voor bebouwing geldt (zie figuur 9). Door het Markermeer loopt geen leidingenzone met belangrijke transportleidingen.

i. Energievoorziening

Aan de randen van het IJsselmeer vindt elektriciteitsproductie plaats zowel in een elektriciteitscentrale als door middel van windturbines. Het betreft:

- de Flevocentrale bij Lelystad (835 MW);
- windpark IJsselmij aan de Westermeerdijk in de Noordoostpolder (bij Urk); 15 MW, 50 turbines in een lijnopstelling aan de binnenteen van de dijk;
- windpark Lelystad, ten noorden en zuiden van de Flevocentrale in lijnopstelling aan de binnenteen van de dijk (35 turbines met een totaal vermogen van 10,5 MW) en een windpark in aanleg aan de buitenteen van de dijk;
- een aantal "solitaire" windturbines: een pilotproject van vier bij de Wieringermeerdijk bij Medemblik, één bij Medemblik (1 MW), twee bij de drinkwatervoorziening te Andijk (totaal 0,5 MW), en een proefturbine bij Urk (0,5 MW);
- op de leidam bij Enkhuizen aan het Markermeer bevinden zich een zevental windturbines in lijnopstelling.

Ter stimulering van grootschalige toepassing van windenergie is door het rijk het Integraal Programma Windenergie opgesteld (1986). Het doel is te streven dat voor het jaar 2000 een vermogen aan windenergie geleverd kan worden van 1000 MW. In 1991 is een convenant gesloten met de 7 windrijke provincies om ieder een deel van dit streefgetal te leveren.

Voor de IJsselmeerprovincies betekent dit dat ernaar gestreefd wordt om in Friesland 200 MW, Flevoland 125 MW en Noord-Holland 250 MW aan wind-energievermogen planologisch inpasbaar te maken.

Het gehele gebied van het IJsselmeer en het Markermeer biedt door zijn openheid en uitgestrektheid optimale omstandigheden voor windenergie.

j. Militair gebruik (figuur 10)

Het noordwestelijk deel van het IJsselmeer wordt gebruikt als militair oefenterrein.

Figuur 10: Militaire activiteiten

- Onveilig gebied
- Aan- en afvliegroute tbv schietoefeningen op de Waddeneilanden
- Schietgebied voor beproeving

Zo worden vanaf de installaties bij Breezanddijk schietproeven uitgevoerd en doet het luchtruim boven dit deel van het meer dienst als aanvliegroute voor het schietgebied Vliehors op Vlieland. De schietproeven vormen tijdens oefendagen een zekere beperking voor de recreatie, de visserij en de beroepsscheepvaart. Gedurende ongeveer 100 dagen per jaar worden op werkdagen van tevoren aangekondigde schietoefeningen gehouden. In de onveilige zone bevinden zich belangrijke visgronden. Door gemaakte afspraken levert dit weinig hinder aan elkaar op. De schietoefeningen worden aangekondigd in scheepvaartbladen. Het militair gebruik levert behalve rustverstoring, geen grote knelpunten op voor de recreatievaart.

k. Berging van specie en afval

Afval dat via de lucht of via het water in grove of uiterst fijne vorm in het IJsselmeergebied neerslaat en met name aangevoerd wordt via de belangrijkste toevoerweg de IJssel, levert een problematiek op die geheel buiten de te stellen randvoorwaarden van het basisplan omgaat. Wel een direct ruimtelijke problematiek wordt gevormd door de berging van specie, die vrijkomt bij het uitbaggeren van de waterbodem ten behoeve van de primaire functies van het IJsselmeer en Markermeer, zoals het op diepte houden/brengen van de vaargeulen en havens en het uitdiepen van het drinkwaterbekken bij Andijk.

Bij elk project dat specie oplevert moet een locatie gevonden worden op land of in oppervlaktewater waar de vrijgekomen specie kan worden geborgen. Dit is bij een depot in oppervlaktewater gebonden aan een vergunningstelsel op grond van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater en een vergunningstelsel op grond van de Wet milieubeheer.

Berging van verontreinigde baggerspecie mag alleen onder gecontroleerde omstandigheden plaats vinden (volgens IBC-criteria).

Een belangrijk principe dat bij de berging wordt gehanteerd is het zogenaamde stand-still principe. Bij berging mag de specie in ieder geval niet sterker verontreinigd zijn dan de locatie waar gestort wordt. Dit houdt in dat de specie eerst op kwaliteit getoetst wordt. Over het algemeen leveren het IJsselmeer en het Markermeer schone tot licht verontreinigde specie op. Matig tot ernstig verontreinigde specie komt in het IJsselmeer voor in de havens van Medemblik, Zuiderhaven, Trintelhaven, Makkum, Lemmer en Urk, en in het Markermeer in de haven van Hoorn, alsook bij de vooroever van Scharwoude.

Naar verwachting zal de hoeveelheid te bergen specie de komende jaren toenemen. Dit komt niet alleen voort uit het IJsselmeergebied zelf, maar ook uit aangrenzende gebieden, waar havens en vaarwegen verbreed of verdiept dienen te worden.

In het Ketelmeer is een grootschalig depot voor de berging van verontreinigde bagger in aanleg.

3. INSTRUMENTARIUM

In hoofdstuk 2 zijn de diverse functies en ontwikkelingen van het IJsselmeer-gebied weergegeven. Bij deze functies zijn diverse (deel)activiteiten onderscheiden. Het bestemmingsplan kan de meeste van deze activiteiten regelen voor zover dit ruimtelijk relevant is. Behalve met het bestemmingsplan kunnen deze activiteiten worden geregeld met andere wetgeving. Beide regelen vanuit een verschillend motief. De Wet op de Ruimtelijke Ordening is een facetwet. De andere wetgeving is als sectorale wetgeving te kenmerken. Deze regelt bepaalde activiteiten vanuit één bepaalde doelstelling, veelal los van het feit of deze activiteiten ruimtelijk relevant zijn.

Er zijn tal van sectorale regelingen die bepalingen bevatten welke mede van toepassing zijn op het IJsselmeergebied. Zo bestaat er wetgeving welke van toepassing is op een in het plangebied voorkomende functie in het algemeen, bijvoorbeeld de Visserijwet, dan wel op een specifieke (deel)activiteit binnen zo'n functie, zoals bijvoorbeeld het Baggerreglement.

In dit hoofdstuk vindt daarom een inventarisatie plaats van sectorale wet- en regelgeving welke van toepassing is op de onderscheiden functies van het IJsselmeergebied. Bij de inventarisatie is per wet gekeken naar:

- het doel van de wet;
- hetgeen de wet regelt;
- en de uitvoerende instantie.

Deze wetgeving zal in het kort worden weergegeven in onderstaand schema. Verdere uitwerking en achtergronden zijn opgenomen in de hiertoe opgenomen bijlage 1 (functies van het IJsselmeergebied en de sectorale wetgeving), welke geactualiseerd is naar de situatie van 1 juli 1997.

Het schema kan als volgt worden gelezen. Per functie zijn de activiteiten welke ruimtelijk relevant zijn, en waar het bestemmingsplan dus ook iets kan regelen, weergegeven in het **vet**. De activiteiten die het bestemmingsplan niet kan regelen, maar welke wel behoren bij desbetreffende functie zijn in gewoon lettertype weergegeven. Achter iedere activiteit staat de sectorale wetgeving welke hierop van toepassing is. Van deze sectorale wet is vervolgens aangegeven: het doel van de wet en de uitvoerende instantie.

Uit het hiervoor opgestelde schema kunnen een aantal zaken worden afgeleid welke van belang zijn voor de uitwerking van het gemeentelijk ruimtelijk beleid ten aanzien van het IJsselmeergebied.

Als eerste kan worden opgemerkt dat, in enkele gevallen, voor één en dezelfde ruimtelijk relevante activiteit naast de Wet op de Ruimtelijke Ordening, ook sectorale wetgeving van toepassing is. Zo is in geval van de aanleg van ondiepten in het IJsselmeer zowel een aanlegvergunning vereist op grond van het bestemmingsplan als een vergunning ingevolge het Baggerreglement.

Schema: De functies van het Markermeer en de sectorale wetgeving

Functie	Activiteit	Wet	Doel van de wet	Uitvoerende instantie
Natuur	Aanleg ondiepten	Wet beheer rijkswaterstaatswerken	Bescherming van de waterstaatswerken en de bevordering van het doelmatige en veilige gebruik ervan	Min. van V. en W.
	Aanleg ondiepten/voorlanden	Wet verontreiniging oppervlaktewateren (eventueel) Wet inzake droogmakerijen en indijkingen	Bestrijden en voorkomen van verontreinigingen van oppervlaktewateren	Kroon
	Aanleg voorlanden	Belangenbescherming van de bij deze onderneming betrokkenen		
	Gebiedsbeheer	Natuurbeschermingswet Regeling beheersovereenkomsten '88	Bescherming van natuurmonumenten Instandhouding en beheer van de uit een oogpunt van natuur- en landschapsbehoud waardevolle agrarische cultuurlandschappen	Min. van LNV Rijk en Provincie
	Soortbeheer	Wet geluidhinder	Voorkomen of beperken van geluidhinder	Provincie
		Wet bodembescherming Natuurbeschermingswet	Bescherming van de bodem Bescherming van planten- en diersoorten	Provincie Hoofd van politie
		Jachtwet Vogelwet	Bescherming van wildsoorten Bescherming van alle in Europa in het wild levende vogels	Min. van LNV/ C.v.d.K. Min. van LNV
		APV Prov. verordening	Soortbescherming Soortbescherming	Gemeente Provincie
	Integraal waterbeheer	Aanleg waterbekken ≥ 100 hectare	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 15.3)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven
Aanleg dijk met lengte ≥ 5 km en dwarsprofiel ≥ 250 m²		Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 12.2)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	Min. van V. en W.
Aanleg, onderhoud en verbetering waterstaatswerken		Waterstaatswet 1900	Doelgerichte bescherming tegen het water	Min. van V. en W.
Waterkwaliteitsbeheer		Wet verontreiniging oppervlaktewater	Bestrijden en voorkomen van verontreiniging van het oppervlaktewater	Min. van V. en W.
Waterkwantiteitsbeheer		Wet op de waterhuishouding	Bevorderen samenhangend en doelmatig beleid en beheer m.b.t. de waterhuishouding in haar geheel	Min. van V. en W.
Streefpeilwijziging ≥ 16 cm		Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 14.2)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	Min. van V. en W.
Beheer waterstaatswerken		Wet beheer rijkswaterstaatswerken	Bescherming van de waterstaatswerken en de bevordering van het doelmatige en veilige gebruik ervan	Min. van V. en W en waterschappen

Functie	Activiteit	Wet	Doel van de wet	Uitvoerende instantie
Recreatie	Aanleg jachthaven ≥ 500 ligplaatsen	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 10.2)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	Gemeente Min. van V. en W. Min. van V. en W. Gemeente Min. van V. en W.
	Kamperen	Wet op de Openlucht- recreatie	Regelen overnachten met kampeer- middelen op het land	
	Watersport	Scheepvaartverkeers- wet Binnenvaart- politiereglement	Ordering scheepvaartverkeer Voorkoming van aanvaring of aan- drijving op de openbare wateren	
		APV Wet beheer rijkswater- staatswerken	Openbare orde en veiligheid Bescherming van de waterstaats- werken en de bevordering van het doelmatige en veilige gebruik ervan	
Beroepsvisserij en sportvisserij	Plaatsen van vaste vistuigen	Wet beheer rijkswater- staatswerken	Bescherming van de waterstaatswerken en de bevordering van het doelmatige en veilige gebruik ervan	Min. van V. en W.
	Plaatsen van ful- ken	Wet beheer rijkswater- staatswerken	Bescherming van de waterstaatswerken en de bevordering van het doelmatige en veilige gebruik ervan	Min. van V. en W.
	Vissen	Visserijwet 1963 Reglement voor de binnenvisserij Reglement minimum- maten en gesloten tijden	Bescherming van de visstanden en het bevorderen van een doelmatige bevissing	Min. van LNV + Dir. LNO + sportvisserij- organisatie
Agrarisch gebruik	Beheer landbouw- gronden	Regeling beheers- overeenkomsten	Instandhouding van waardevolle agrarische cultuurlandschappen	Min. van LNV en provincie
		Besluit dierlijke meststoffen	Bescherming van de bodem	Min. van VROM

Functie	Activiteit	Wet	Doel van de wet	Uitvoerende instantie
Beroepsscheepvaart	Aanleg hoofdvaarwegen	Ontgrondingenwet	Doelmatige afweging van de verschillende bij ontgroning betrokken belangen	Min. van V. en W.
		Tracéwet	Doelmatige procedure voor de totstandkoming en tijdige ten uitvoer legging van besluiten m.b.t. aanleg en wijziging van hoofdtracés	Min. van V. en W. en Min. van VROM
	Aanleg hoofdvaarweg voor schepen met laadvermogen ≥ 1350 ton	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 3.1)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	
	Vergroting / verdieping vaarweg	Ontgrondingenwet	Doelmatige afweging van de verschillende bij ontgroning betrokken belangen	Min. van V. en W.
	Vergroting / verdieping hoofdvaarweg ≥ 1350 ton en 20% oppervlaktetoename of ≥ 5 miljoen m² grond etc.	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 3.2)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	
	Aanleg haven met totale oppervlakte ≥ 1350 ton Varen	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 4)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	Min. van V. en W.
		Scheepvaartverkeerswet Binnenvaartpolitie-reglement Vaarreglement	Ordering scheepvaartverkeer Verkeersveiligheid op wateren met vaartuigen Verkeersveiligheid op wateren met vaartuigen	Min. van V. en W.
Diepe delfstofwinning	Exploratie	Wet opsporing delfstoffen	Vindersrecht van de staat vastleggen en opheffen vrijheid van het opsporen van delfstoffen	Min. van Econ. Zaken
	Exploitatie	Mijnwet	Optimale ontwikkeling van nationale reserves aan energie en een zorgvuldig gebruik van de diepe ondergrond	Kroon
	Bovengrondse inrichtingen	Wet milieubeheer	Bescherming van het milieu	Provincie (meestal)
	Exploratie en exploitatie in gevoelig gebied	Besluit m.e.r. (bijlage c, onder punt 17.2.)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	
Zandwinning	Zandwinning	Ontgrondingenwet	Doelmatige afweging van de verschillende bij ontgroning betrokken belangen	Min. van V. en W.
	Zandwinning ≥ 100 hectare, of zandwinningen tezamen ≥ 100 hectare	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 16.1)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	
	Capaciteit van de inrichting $\geq 100.10^3$ kg per uur	Wet milieubeheer	Bescherming van het milieu	Provincie
	Capaciteit van de inrichting $\leq 100.10^3$ kg per uur	Wet milieubeheer	Bescherming van het milieu	Gemeente

Functie	Activiteit	Wet	Doel van de wet	Uitvoerende instantie
Transport-leidingen	Aanleg pijpleidingen	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 8.1, 8.2, 8.4) Wet Bodembescherming art. 10 AMvB mogelijk	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven Bodembescherming	Min. van Econ. Zaken Kroon
Energievoorziening	Plaatsing windturbines	Hinderwet Electriciteitswet	Voorkoming gevaar, schade of hinder Verwezenlijking van een betrouwbare, doelmatige en maatschappelijk verantwoorde electriciteitsvoorziening tegen zo laag mogelijke kosten	Gemeente Min. van Econ. Zaken
	Plaatsing windturbines met vermogen ≥ 20 MW, of ≥ 20 molens	Besluit m.e.r. (bijlage onder c, punt 22.4)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	
	Bouw/beheer electriciteitscentrale	Electriciteitswet	Verwezenlijking van een betrouwbare, doelmatige en maatschappelijk verantwoorde electriciteitsvoorziening tegen zo laag mogelijke kosten	Min. van Econ. Zaken
		Wet inzake luchtverontreiniging Wet geluidhinder	Voorkomen of beperken van luchtverontreiniging Voorkomen en bestrijden van geluidhinder	Provincie
		Wet verontreiniging oppervlaktewateren Wet op de waterhuishouding	Bestrijden en voorkomen van verontreiniging oppervlaktewateren Bevorderen van een samenhangend en doelmatig beleid en beheer m.b.t. de waterhuishouding in haar geheel	Min. van V. en W. Min. van V. en W.
Militair gebruik	Beheer/bebouwing militair terrein Vliegen militaire vliegtuigen	Wet milieubeheer Luchtvaartverkeersreglement 1980 Regeling vlieghoogte militaire vliegtuigen 1988	Bescherming van het milieu Bevorderen verkeersveiligheid in de lucht Voorkomen en beperken van geluidhinder	Min. van VROM Min. van V. en W. Min. van Defensie
Afvalberging	Berging baggerspecie nat depot	Wet verontreiniging oppervlaktewateren Wet beheer rijkswaterstaatswerken	Bestrijden en voorkomen van verontreiniging van oppervlaktewateren Bescherming van de waterstaatswerken en de bevordering van het doelmatige en veilige gebruik ervan	Min. van V. en W. Min. van V. en W.
	Berging baggerspecie indijking/diepe putten	Wet milieubeheer Wet beheer rijkswaterstaatswerken	Bescherming van het milieu Bescherming van de waterstaatswerken en de bevordering van het doelmatige en veilige gebruik ervan	Provincie Min. van V. en W.
	Berging verontreinigde baggerspecie ≥ 500.000 m³	Besluit m.e.r. (bijlage c onder punt 18.3)	Het milieubelang naast andere belangen een volwaardige plaats in de besluitvorming geven	

Vet weergegeven activiteiten: ook te regelen met het bestemmingsplan

Niet vet weergegeven activiteiten: niet te regelen met het bestemmingsplan

Besluit m.e.r. = Besluit Milieu-Effectrapportage plus daarbijhorende bijlage

Ten tweede is het zo dat vanuit bepaalde sectorale wetgeving een claim wordt gelegd op de ruimte. Als duidelijk voorbeeld kan hier genoemd worden de Wet milieubeheer. Ingevolge de Wet milieubeheer dienen bepaalde gebieden aangewezen te worden als milieubeschermingsgebied (bijvoorbeeld een "stiltegebied"). De provincie dient hieraan uitvoering te geven via het vast te stellen Provinciale Milieubeleidsplan en de Provinciale Milieuverordening. Daarmee zijn deze gronden voor andere bestemmingsdoeleinden, zoals bijvoorbeeld gebied voor recreatieve doeleinden, uitgesloten.

Ten derde kan worden opgemerkt dat het bestemmingsplan activiteiten kan regelen voor zover deze ruimtelijk relevant zijn. Waar het bestemmingsplan iets in het algemeen kan regelen, bijvoorbeeld vlottend gebruik, zoals varen of vissen, kan de activiteit (veelal) specifiek worden geregeld door andere, sectorale wetgeving. De sectorale wetgeving heeft dan vanuit het bestemmingsplan gezien een aanvullende functie. Zo kan het bestemmingsplan niets regelen ten aanzien van het varen met pleziervaartuigen. Het Binnenvaartpolitierglement daarentegen bevat een basis om deze activiteit te regelen.

Tot slot kan nog uit het schema worden afgeleid dat veel wetgeving door andere overheden dan de gemeentelijke overheid wordt uitgevoerd. De gemeente beschikt met het bestemmingsplan wel over een belangrijk instrument, het geeft de ruimtelijke voorwaarden voor het te realiseren beleid.

Deze punten maken het echter noodzakelijk om tot een goede afstemming te komen alvorens het totale beleid ten aanzien van het IJsselmeergebied vorm te geven.

4. BELEIDSKADER

4. 1. Rijksbeleid

Het rijksbeleid voor het IJsselmeer is verwoord in nota's en plannen. Voor de rijksoverheid gaat het in hoofdzaak om de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening, de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra, het Nationaal Milieubeleidsplan (-plus), de Derde Nota Waterhuishouding en het Natuurbeleidsplan.

Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening – deel d / december 1988:

Nederland-Waterland is het ontwikkelingsperspectief gericht op het benutten van de mogelijkheden die (nat) Nederland biedt:

- versterking van de samenhang tussen de functies watervoorziening, natuur, toerisme, recreatie en transport;
- het tot stand brengen van een betere samenhang tussen de grote wateren;
- het vergroten van de aandacht voor natuurontwikkeling, naast natuurbehoud;
- het tot stand brengen van een aaneengesloten recreatief hoofdtoerwaartnet.

Als deel van de ontwikkelingsvisie geldt de voorgestane "natte" as van Deltagebied naar Lauwersmeer. Het IJsselmeergebied vormt binnen deze as een onmisbare schakel. De nota geeft expliciet aan te streven naar een duurzame ontwikkeling voor deze watergebieden zodanig dat de verschillende functies naast elkaar kunnen bestaan.

Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra – deel IV / december 1993:

De VINEX vormt een aanvulling op de Vierde Nota, waarbij het beleid met name wat betreft milieuaspecten is aangescherpt.

Als ontwikkelingskoers geldt voor het IJsselmeergebied de Blauwe koers van de grote wateren. Binnen de gebieden met de blauwe koers ontwikkelen de verschillende functies zich in onderlinge samenhang. Het beleid is gericht op een duurzame ontwikkeling van deze gebieden als open water, uitgaande van de ruimtelijke, recreatieve en ecologische kwaliteiten. Via zonering kan het samengaan worden bevorderd van functies zoals drinkwaterwinning, scheepvaart, zandwinning, watersport, visserij en natuurbeheer.

In deze gebieden worden grootschalige en vanuit milieu-oogpunt gezien risikante activiteiten en ingrepen in de ruimtelijke structuur (zoals inpoldering) vermeden. Met betrekking tot winning van delfstoffen wordt per concreet geval beoordeeld of deze activiteit verenigbaar is met de natuur- en overige belangen van het in geding zijnde IJsselmeergebied. Versterking van de ruimtelijke structuur van het IJsselmeergebied ten behoeve van toerisme, recreatie en natuurontwikkeling door een hierop gerichte inrichting van de oevers en de aanleg van eilanden behoort tot de mogelijkheden. Door inrichting van overgangszones worden ecologische relaties tussen het oppervlaktewater en de daaraan grenzende landelijke gebieden vorm gegeven.

De watersport moet naar aard en vorm worden afgestemd op de capaciteit van de wateren, rekening houdend met de draagkracht van het natuurlijk milieu.

In het IJsselmeergebied (inclusief de buitendijkse gebieden) is plaatsing van windturbines strijdig met de "blauwe koers", tenzij is aangetoond dat de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten niet worden aangetast. De oevers van wateren met de blauwe koers bieden in beginsel plaats aan alle soorten windturbines, maar een eenduidig ordeningsprincipe verhoogt de inpasbaarheid.

Alle grote wateren hebben vanuit oogpunt van natuurbehoud een internationale betekenis. Gebieden die in aanmerking komen voor natuurontwikkeling zullen worden beschermd tegen ingrepen die de ontwikkelingsmogelijkheden onomkeerbaar kunnen aantasten.

In het licht van de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening zijn in 1989 en in 1990 drie andere nota's verschenen, die te zamen een drieluik vormen. Het gaat om het Nationaal Milieubeleidsplan, de Derde Nota Waterhuishouding en het Natuurbeleidsplan.

In het Nationaal Milieubeleidsplan (2) (december 1993) worden de milieukwaliteitsdoelstellingen aangegeven die noodzakelijk zijn voor het goed functioneren van ecosystemen en voor de gezondheid van de mens. Meer concrete richtsnoeren voor het beheer van het IJsselmeer bieden het Natuurbeleidsplan en de Derde Nota Waterhuishouding en Evaluatie.

De Derde Nota Waterhuishouding (augustus 1989) geeft als voornaamste doelstelling het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het ontwikkelen en in stand houden van goede waterhuishoudkundige systemen. Het ecologisch functioneren dient te worden bevorderd. De nota stelt een integraal waterbeheer voor. De grote wateren van het IJsselmeergebied zijn aangewezen als een watersysteem met een multifunctioneel gebruik.

IJsselmeer en Markermeer behoren tot het waterhuishoudkundig hoofdsysteem. Grote onttrekkingen ten behoeve van de regionale systemen liggen ondermeer langs de kust van IJsselmeer en Markermeer.

Streefbeeld voor de wateren van het IJsselmeergebied: de wateren zijn een belangrijk natuurgebied en een uitgestrekt voorraadbekken voor drink- en landbouwwater.

De visserij heeft er ruime mogelijkheden. De wateren van het IJsselmeergebied zijn een schakel in het net van hoofdvaarwegen. Het bekken voorziet in een deel van de behoefte aan ophoogzand in midden-Nederland. Zand wordt alleen gewonnen in de vaargeul. Nabij de randstad en nabij stedelijke kernen, langs de oevers van het nieuwe land en nabij oeververbindingen liggen recreatieterreinen, visplaatsen, aanlegplaatsen voor pleziervaartuigen en strandjes om te zwemmen en te surfen.

Daarnaast is er volop ruimte voor natuurontwikkeling, met name langs de kusten van het oude land en op kunstmatig aangelegde vooroevers langs dijken. Ten behoeve van het duurzaam functioneren van het systeem zelf houdt dit als maatregelen in:

- bij elk ingrijpen in het waterhuishoudkundig systeem rekening houden met meerdere belangen en met het functioneren van het systeem;
- invullen van de ecologische (hoofd)structuur;
- gebiedsgericht aanpakken van de eutrofiëring;
- herstellen van specifiek Nederlandse milieutypen door een gebiedsgerichte aanpak;
- zoneren van gebruiksvormen.

Bijzondere functies toegekend op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (AMvB, art. 14 en 15) aan het waterhuishoudkundig systeem van het IJsselmeer zijn: "water voor karperachtigen", "water bestemd voor de bereiding van drinkwater" en "zwemwater". Daarnaast wordt een ecologische doelstelling aangegeven van het middelste niveau.

Op geschikte plaatsen waar mogelijkheden zijn om budget-neutraal of met geringe meerkosten de oever langs de meren van het IJsselmeergebied te verondiepen (met vrijkomend zand uit de vaargeul of bij dijkversterking) worden deze kansen benut. Een geschikte locatie hiervoor is bijvoorbeeld het Enkhuizerzand. Bestaande paaigebieden van bijvoorbeeld de snoekbaars of baars dienen daarbij te worden ontzien.

In 1994 is de Evaluatie Nota Water als onderdeel van de Derde Nota Waterhuishouding vastgesteld.

Het Natuurbeleidsplan (juni 1990) geeft de grote wateren, waaronder het IJsselmeer/Markermeer, aan als kerngebied in de ecologische hoofdstructuur van Nederland, waar wordt gestreefd naar een algehele versterking van de natuurfunctie. Belangrijke beleidsaccenten zijn:

- het verkennen en uitvoeren van natuurontwikkelingsmogelijkheden waaronder de ontwikkeling van nieuwe ondiepe oeverzones (realisering "natte as");
- het verrichten van extra inspanning ter vermindering van eutrofiëring en belasting met milieuvreemde stoffen;
- instellen van adequate zonering van recreatieve activiteiten in kwetsbare gebieden;
- verhogen van het beschermingsniveau van zeer waardevolle en/of kwetsbare delen;
- het instellen van een zo natuurlijk mogelijk peilbeheer.

Structuurschema's

Naast de besproken nota's zijn een aantal Structuurschema's uitgebracht. Deze schema's presenteren de vertaalslag van het meer algemene beleid op lange termijn naar de specifieke, ruimtelijke ontwikkeling van een bepaalde sector.

Structuurschema's richten zich op de lange termijn, zij het dat ook de middellange termijn in beschouwing wordt genomen.

In de navolgende alinea's zijn chronologisch enkele belangrijke Structuurschema's en bijbehorende beleidsnota's belicht.

In het Structuurschema Militaire Terreinen (1984) zijn twee locaties aangegeven die bestemd moeten blijven voor oefeningen. Het betreft het schietgebied Breezanddijk, halverwege de Afsluitdijk aan de IJsselmeerzijde, en de aanvliegroute voor de schietrange Vliehors op Vlieland. Er is thans een herziening van de nota in voorbereiding (Evaluatienota Structuurschema Militaire Terreinen, 1992).

In het Structuurschema Drink- en Industrierwatervoorziening (1984) is uitgegaan van voortzetting van de winning van oppervlaktewater uit het IJsselmeer.

Het beleid met betrekking tot het vaarwegennet is vastgelegd in het Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer (deel E /juni 1991). Daarin wordt een grote rol toebedeeld aan goederenvervoer per water. Het beleid is daarbij gericht op een zo goed mogelijk vrije doorvoer van goederen vanuit de Mainports (waaronder Amsterdam – Noordzeekanaalgebied) en andere belangrijke havengebieden. De voorgestelde maatregelen zijn vooral gericht op instandhouding en kwaliteitsverbetering van het hoofdvaarwegennet. De vaarroute Amsterdam – Lelystad – Lemmer door het IJsselmeer/Markermeer behoort tot het hoofdvaarwegennet. Het hoofdvaarwegennet verbindt de vanuit goederenvervoer belangrijkste landsdelen met elkaar en met het buitenland. Het hoofdvaarwegennet is geschikt voor tenminste klasse IV-scheepvaart (vanaf 1.350 ton). Deze routes maken geen deel uit van een "hoofdtransportas". De route heeft de status van bestaande verbinding van hoofdvaarwegennet dat in z'n geheel, of op enkele delen, verbetering behoeft en geschikt dient te zijn voor klasse Va (Groot Rijnschip). De mogelijkheid tot vergroten naar klasse Vb (tweebaksduwvaart) dient open gehouden te worden. Een trajectnota aangaande de route Amsterdam – Lelystad – Lemmer is afgerond. Het tracé van de vaarweg is in november 1994 vastgesteld.

In dit Structuurschema wordt tevens gewezen op het belang van een voor de watersport "adequaate toervaartnet". Dit wordt evenwel grotendeels buiten de hoofdvaarwegen gedacht.

Wat betreft de gewenste wegenstructuur is de verbinding Alkmaar – Enkhuizen – Lelystad – Zwolle (N23/A23) in het landelijk Hoofdwegennet opgenomen. Wat betreft het IJsselmeer is van belang dat rekening gehouden wordt met de mogelijkheid van een tracé noordelijk van Lelystad (met vermijding van de sluizenroute).

Het Tweede Structuurschema Electriciteitsvoorziening (juli 1992) geeft in deel 1 van de PKB het toetsingskader voor de planning van elektriciteitswerken tot het jaar 2010.

Aan de randen van het IJsselmeer zijn geen nieuwe elektriciteitscentrales gepland. De centrales die indicatief aan het IJsselmeer waren aangegeven in het Eerste SEV, te weten de Wieringermeer-centrale en een centrale aan de Westelijke Noordoostpolderdijk, zijn komen te vervallen.

De aan het IJsselmeer gelegen Flevocentrale beschikt over ruime koelmogelijkheden. De centrale blijft gereserveerd en is geschikt voor nieuwe kolen- en gaseenheden, met mogelijke aanpassingen in het water ten behoeve van het koelwatercircuit.

Het kabinet heeft in de Derde Energienota (1995) de doelstelling voor duurzame energie geformuleerd: in het jaar 2020 moet 10% van het energieverbruik in Nederland geleverd worden door duurzame bronnen (zon, wind en water).

Wat betreft windenergie streeft de regering naar 1000 MW opgesteld vermogen in het jaar 2000 en 2000 MW opgesteld vermogen in 2010. Er zijn bestuurlijk problemen in het realiseren. Verwacht wordt dat er in het jaar 2000 in ieder geval 750 MW zal staan.

Voorlopig wordt gekozen voor voortzetting van het huidige beleid (SEV), dat wil zeggen het plaatsen van windturbines in relatief kleine aantallen bij elkaar (tot 20 MW). Gezocht wordt naar de mogelijkheid voor realiseren van grotere windmolenparken buitengaats of landinwaarts (Duurzame Energie in Opmars - Actieprogramma 1997-2000, Ministerie van Economische Zaken / maart 1997).

In de nota "Kiezen voor Recreatie" (Beleidsnota Openluchtrecreatie 1992-2010 / januari 1993) is het ontwikkelingsperspectief Nederland-Waterland uit de Vierde Nota over de ruimtelijke ordening (Extra) op de recreatie toegepast. Het beleid voor het IJsselmeer en het Markermeer is gericht op het behoud en de verdere ontwikkeling als grootschalig vaarwater en als verblijfsgebied voor recreatie op het water van internationale betekenis.

- Het IJsselmeergebied (IJsselmeer, Markermeer en Randmeren) heeft nog een flinke capaciteit voor uitbreiding van het aantal vaste ligplaatsen. Mogelijkheid is er voor 18.000 nieuwe plaatsen. Uitbreiding dient met zonering te gebeuren conform het Structuurschema Groene Ruimte.
- Aanleg van openbare passantenplaatsen is van belang en dient in beginsel overal binnen de recreatieve ruimtelijke structuur mogelijk te zijn. Hierbij is ook een ruimere aanlegcapaciteit noodzakelijk voor de bruine vloot.
- Ten aanzien van oeverrecreatie is plaatselijke versterking nodig aansluitend op bestaande concentraties, veelal in combinatie met de kleine watersport.
- Realisering van natuurontwikkelingsprojecten is van belang. Bij de vorming van vooroevers dienen, in afstemming met natuurontwikkeling, oeverrecreatiemogelijkheden gerealiseerd te worden.

- Ten aanzien van de sportvisserij wordt gesteld dat voor de visserij op het "IJsselmeer" prioriteit geldt voor de beroepsvisserij met inachtneming van de belangen van de sportvisserij.
- Het knelpunt van de sluispassages bij de Krabbersgatsluis dient opgelost te worden.

Met het Structuurschema Groene Ruimte (deel 3a, PKB-tekst na behandeling door de Tweede Kamer, 30 maart 1994) worden de huidige Structuurschema's Natuur- en Landschapsbehoud, Openluchtrecreatie en Landinrichting vervangen. Het beleid ten aanzien van de (inter)nationale waterrecreatiegebieden IJsselmeer, Markermeer en Randmeren is conform de nota Kiezen voor Recreatie. Het gehele IJsselmeer/Markermeergebied is aangewezen als kerngebied van de ecologische hoofdstructuur met de aanduiding "kerngebied, grootschalig waterrecreatiegebied en visgebied". Uitgangspunt bij de kerngebieden is dat de wezenlijke waarden of kenmerken van de natuur niet mogen worden aangetast.

"Het beleid voor het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren is gericht op het integraal verder ontwikkelen van de ecologische en recreatieve kwaliteiten. Binnen dit kader worden de mogelijkheden voor de beroepsvisserij in stand gehouden. Boven de lijn Medemblik-Lemmer ligt het accent op behoud en ontwikkeling van natuurlijke oeverzones. Aan de Noord-Hollandse kust en de Friese westkust zijn hierbij enige kleinschalige watersportaanlegmogelijkheden mogelijk. Uitbreidingsmogelijkheden voor watergerichte recreatie dienen zoveel mogelijk gevonden te worden binnen de bestaande recreatief-toeristisch concentratiegebieden. In het Markermeer en het zuidelijk deel van het IJsselmeer ligt het accent op natuur en uitbreiding van de watergerichte recreatie. In de oeverzones kunnen natuurontwikkelingsprojecten worden uitgevoerd die waar mogelijk tevens gericht zullen zijn op recreatief medegebruik. In IJsselmeer, Markermeer en Randmeren is ruimte voor een uitbreiding van het aantal vaste ligplaatsen met maximaal 18.000. De mogelijkheden daartoe dienen vooral gezocht te worden onder de lijn Lemmer-Medemblik."

Het ruimtelijk beleid is gericht op ontwikkelen van mogelijkheden van openluchtrecreatie en toerisme. Waterrecreatiegebieden vormen daarbij een van de belangrijkste regio's voor ondersteuning.

Op "kaart 4" van het SGR is de afstemming natuur-waterrecreatie weergegeven. Het IJsselmeergebied is "kerngebied en waterrecreatiegebied (nevenschikkend)". Uitgangspunt is dat in het IJsselmeergebied met een blauwe koers-aanduiding (VINEX) naast kwaliteitsverbetering ook uitbreiding mogelijk is van recreatieve activiteiten.

"Op "kaart 5" van het Structuurschema Groene Ruimte is de ruimtelijke afstemming tussen natuur en watergerichte recreatie op hoofdlijnen aangegeven. De plaatsaanduidingen zijn indicatief. De aanwijzing als kern- of natuurontwikkelingsgebied is volledig afgewogen. De afweging tussen natuurbelangen en de belangen van de waterrecreatie is globaal".

Het gehele IJsselmeergebied is aangegeven als belangrijk water voor de beroepsvisserij, tevens belangrijke reservoïrfunctie voor vis.

In het IJsselmeer en Markermeer ligt de prioriteit bij de beroepsvisserij met inachtnaam van de belangen van de sportvisserij.

In deze gebieden zal het Rijk bij planvorming er zorg voor dragen dat de ruimtelijke mogelijkheden voor de uitoefening van de aalvisserij in de staatsbinnenwateren (fuikenplaatsen e.d.) zoveel mogelijk worden veiliggesteld.

Het Structuurschema Oppervlaktedelfstoffenwinning (PKB, deel 4, augustus 1996) geeft het beleid op hoofdlijnen aan voor de winning van oppervlaktedelfstoffen tot het jaar 2010. Voor het IJsselmeergebied geldt de regionale uitwerking voor de winning, de nota Zand Boven Water, tot het jaar 2000 (zie regionale nota's).

Regionale nota's IJsselmeergebied

In het Saneringsprogramma waterbodembodem Rijkswateren 1992-2010 heeft het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, mede namens het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, een saneringsprogramma voor de waterbodems van rijkswateren in 1990 vast laten stellen. Jaarlijks wordt er een herziening en of aanvulling vastgesteld.

In het programma van 1992 staan voor het IJsselmeer de volgende locaties, waar verontreinigingen worden aangetroffen boven de signaleringswaarde, op de nominatie om gesaneerd te worden:

- de Trintelhaven en de haven van Den Oever met concentraties boven de signaleringswaarde van zware metalen als gevolg van verfresten door gritstraalactiviteiten; de activiteiten zijn inmiddels geëindigd;
- de haven van Urk met concentraties van PCB's, PAK's en olie;
- de toegang naar de Margrietsluis bij Lemmer met concentraties van PCB's en PAK's;
- de industriehaven van Makkum en de binnenhavens van Medemblik en Enkhuizen met concentraties van PAK's.

Op 13 oktober 1993 is het Beleidsstandpunt Verwijdering Baggerspecie vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Minister van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, waarin richtlijnen worden gegeven voor ondermeer baggerspeciéstortplaatsen ook in grote wateren. In april 1993 is reeds een aanvulling op de MER Berging Bagger-specie verschenen.

Het rijksbeleid ten aanzien van de Waddenzee is neergelegd in de Nota Waddenzee en de partiële herziening van deze Nota Waddenzee van 1984. Januari 1993 is met een nieuwe "PKB Waddenzee" (deel 3) het recente kabinetsstandpunt uitgesproken.

Het regeringsbeleid ten aanzien van de Waddenzee heeft "ook betrekking op die ontwikkelingen die, hoewel plaats vindend buiten de Waddenzee, van directe betekenis zijn voor de Waddenzee zelf".

In de nieuwe PKB zal deze zinsnede waarschijnlijk worden aangevuld met "richtinggevend hierbij is dat de mate waarin met het Waddenzeebeleid rekening moet worden gehouden, wordt bepaald door de mate waarin activiteiten een negatieve invloed uitoefenen op de waarde van de Waddenzee". In de PKB wordt hiervoor het begrip Waddengebied gehanteerd waar- onder wordt verstaan het PKB gebied Waddenzee inclusief het grondgebied van de aan de Waddenzee grenzende gemeenten. In geval van het IJssel- meer zijn dit Wûnseradiel, Wieringen en Wieringermeer. Voor Enkhuizen is de PKB verder niet van toepassing.

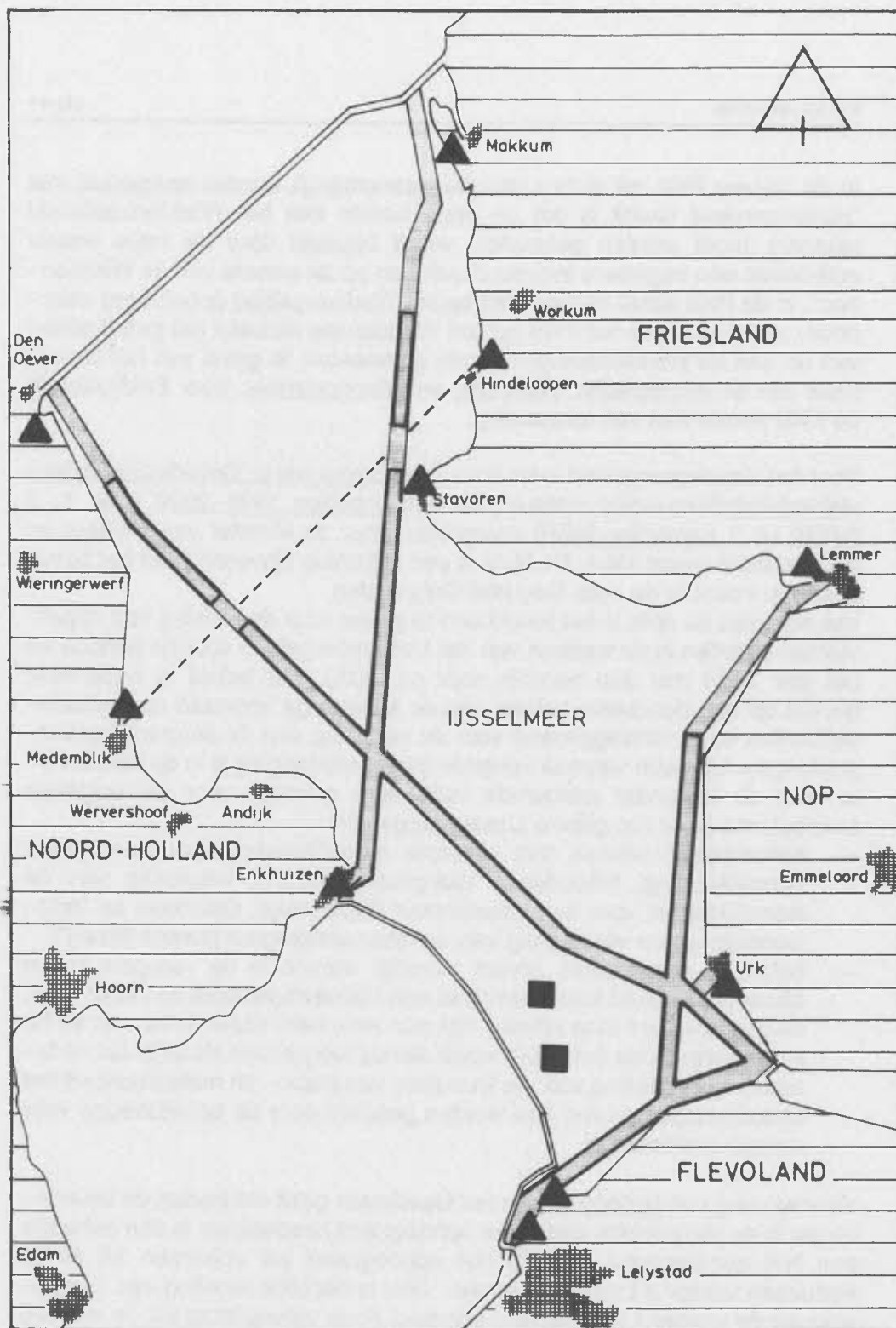
Voor het IJsselmeergebied is de nota Zand boven water: Beleidsnota opper- vlaktedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1991-2000 (deel 1, 2 (MER) en 3 Aanvulling MER) vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat in maart 1994. De Nota is een regionale uitwerking van het beleid zoals verwoord in de nota Geground Ontgronden.

Het doel van de nota is het beleid aan te geven voor de winning van opper- vlaktedelfstoffen in de wateren van het IJsselmeergebied voor de periode tot het jaar 2000 met een doorkijk naar ca. 2010. Het beleid is ondermeer gericht op een duurzaam beheer van de aanwezige voorraad oppervlakte- delfstoffen en is richtinggevend voor de verlening van de ontgrondingsver- gunningen. Op basis van een integrale belangenafweging is in de beleidsno- ta voor de hieronder genoemde delfstoffen gekozen voor de volgende beleidslijnen (voor het gehele IJsselmeergebied):

- ophoogzand: winnen met optimale mogelijkheden voor een goede nabestemming, inhoudende vaargeulverbetering, vergroting van de mogelijkheden voor de recreatievaart (Wolderwijd, Gooimeer en Velu- wemeer) en de verbetering van de retourstroomgeul (Zwarte Meer)*;
- beton en metselzand: zoveel mogelijk winnen in de vaargeul in het Markermeer en/of IJsselmeer met een opleveringsdiepte van NAP-8 m. Geconcentreerd diep winnen met een maximale oppervlakte van 40 ha in de planperiode (tot 2000) wordt alsnog toegestaan als blijkt dat de lan- delijke doelstelling voor de levering van beton- en metselzand uit het IJsselmeergebied niet kan worden gehaald door de beleidskeuze voor vaargeulverbetering.

Voor winning van ophoogzand in het IJsselmeer geldt dat binnen de beleids- keuze in de planperiode veel meer ophoogzand beschikbaar is dan behoefte aan het aangrenzend gebied. Het ophoogzand zal vrijkomen uit de te verruimen vaargeul Lelystad-Lemmer. Hier is dezelfde regeling van toepas- sing als de vaargeul Amsterdam-Lelystad. Naar verwachting zal de winning plaats vinden via bestekken. Voor de overige vaarroutes zal primair het vergunningeninstrument worden ingezet.

Gelet op de huidige verhouding tussen de vraag naar zand voor het afzetge- bied en de winningsmogelijkheden in het IJsselmeer wordt het vooralsnog niet nodig geacht in het IJsselmeer (zoals in Markermeer en IJmeer) meer beperkende voorwaarden te stellen aan het in de beleidsnota genoemde afzetgebied in de bestekken c.q. vergunningen. Zonodig zal echter ook voor het IJsselmeer daartoe worden overgegaan.

Figuur 11: Zandwinning

	(Potentiële) locatie industriezandwinning		Te verdiepen scheepvaartroute met mogelijkheid tot zandwinning
	(Jacht)haven		Gasleiding
	Bestaande scheepvaartgeul		

Bron: Nota "Zand boven Water", Beleidsnota Oppervlaktedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1991 - 2000

In uitvoering betekent dit dat door middel van baggeren en "onderzuigen" in de vaargeul ophoogzand wordt gewonnen. Het gebied omvat diverse stroken van 200 meter breed over een totale lengte van circa 120 km met een uiteindelijke opleveringsdiepte van NAP-8 m.

Zowel voor de wijze van winnen als de te volgen procedure is een nieuw beleid van toepassing, waaraan de ondernemers zich zullen moeten aanpassen. Dit geldt vooral voor de huidige winners in de zogenaamde "Driehoek van Medemblik".

Dit gebied komt in de beschikbaar te stellen winlocaties niet meer voor. Het betrokken bedrijfsleven zal zijn activiteiten kunnen verleggen naar de vaarroute Enkhuizen-Den Oever over de Wieringer Vlaak.

Er geldt een overgangsperiode van twee jaar na het van kracht worden van de nota (maart 1994) waarin zal worden toegestaan dat de thans zeer "heuvelachtige" waterbodem in de bewuste driehoek op NAP-8 m wordt uitgevlakt.

Zand voor de beton- en metselindustrie dient eveneens in de vaarroutes worden gewonnen. Alleen als hiermee de landelijke doelstelling voor de levering van industriezand (beton - en metselzand) niet wordt gehaald op economische wijze is geconcentreerde winning tot een maximum diepte van NAP-30 m mogelijk op enkele plaatsen in het IJsselmeer over een maximale oppervlakte van 40 ha.

Het Integraal Beheersplan IJsselmeer en Markermeer is in januari 1993 door de Minister van Verkeer en Waterstaat mede namens de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) en de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij vastgesteld.

Het beheersplan dat ingaat op waterkwaliteits- en watersysteemaspecten geeft een samenvatting van het rijksbeleid en bestrijkt een planperiode van 5 jaar, met een doorkijk naar 10 jaar.

Behalve dit integrale beheersplan is voor het IJsselmeer ook het Beheersplan Rijkswateren 1992-1996 van betekenis. De nota Regionota Beheer Rijkswateren IJsselmeergebied 1991-1995 vormde hiervoor een belangrijke onderlegger. Een deel van de voorgesteld beheersmaatregelen is reeds in uitvoering. Zo is een studie naar alternatieven voor vergroting van de capaciteit van de Krabbersgatsluizen in 1993 afgerond. Na een inspraakprocedure is gekozen voor de variant van een naviduct ten oosten van de bestaande sluizen.

In november 1994 is het tracé voor de te verbeteren vaarweg Amsterdam-Lelystad-Lemmer vastgesteld. Het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat Directie IJsselmeergebied heeft de nota "Verbetering vaarweg Amsterdam-Lemmer" opgesteld. In de nota is een gemotiveerde keuze gemaakt voor een te verdiepen en te verbreden tracé. Daarbij is rekening gehouden met alle betrokken belangen. De nota heeft een schriftelijke procedure doorlopen en heeft gedurende een maand ter inzage gelegen.

4. 2. Provinciale plannen

Interprovinciale plannen

In februari 1993 hebben de Provinciale Staten van Friesland, Flevoland en Noord-Holland het Interprovinciaal Beleidsplan IJsselmeer vastgesteld, medio 1994 is het Interprovinciaal Beleidsplan Markermeer door de provinciale Staten van Noord-Holland en Flevoland vastgesteld.

De plannen zijn in de respectievelijke streekplannen en streekplanuitwerkingen van de aangrenzende gebieden geïntegreerd.

Het beleid ten aanzien van de sociaal-economische en sociaal-culturele functies is in beide plannen vrijwel identiek.

In het kort worden de beleidskeuzen van de interprovinciale plannen hier weergegeven. In hoofdstuk 5 (Planuitgangspunten Bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer) zullen de uitgangspunten uitvoeriger aan de orde komen.

De hoofddoelstelling van het beleid voor het IJsselmeer en het Markermeer is:

Een duurzaam ontwikkelen van het IJsselmeer en Markermeer als open water met een multifunctioneel karakter.

Per functie is het beleid als volgt uitgewerkt:

Watervoorziening: voortdurende beschikbaarheid van voldoende water van tenminste de milieukwaliteitsnorm (zie bijlage 1); streven naar waterkwaliteit geschikt voor drinkwaterbereiding; behoud bestaande inlaat- en spuipunten, waarbij ervan wordt uitgegaan dat in principe de zoutbelasting op het IJsselmeer geen toename vertoont en waar mogelijk verminderd wordt.

Natuur: behoud bestaande natuurlijke kwaliteiten verbonden aan de aquatische levensgemeenschappen; veilig stellen en verder ontwikkelen van de functie als broed-, rust-, rui- en fourageergebied; geen versnippering en verstoring van natuurterreinen.

Landschap: behoud grootschalige openheid, geomorfologische en cultuurhistorische waardevolle elementen.

Recreatie: handhaven van het bestaande recreatief gebruik en ontwikkeling tot een volwaardig functionerend gebied; uitbreiding en verbetering van het voorzieningenaanbod in alle segmenten. Voor de ontwikkelingsmogelijkheden worden geen kwantitatieve grootheden gegeven. De maximaal mogelijke capaciteit hangt af van de inpasbaarheid binnen de aangegeven zonering en de relatie tot de ontwikkelingen in aangrenzende gebieden (Waddenzee, Markermeer, Ketelmeer).

Voortvloeiend uit de gewenste zonering recreatie versus natuur zijn de volgende ontwikkelingsmogelijkheden aangegeven:

- speerpunten voor recreatieve ontwikkeling van alle segmenten van watersport, verblijfsrecreatie en dagrecreatie in de oeverzone, te weten Stavoren, Lemmer, Lelystad en Enkhuizen; Lelystad en Enkhuizen zijn samen met Hoorn tevens aangewezen als speerpunten voor het Markermeer;
- zones voor recreatieve ontwikkeling aansluitend op te verbeteren bestaande concentratiepunten; uitbreiding zal van beperkte omvang zijn of met het accent sterk op één recreatiesegment, te weten Makkum, Workum, Hindeloopen, Urk, Andijk, Medemblik en Den Oever;
- zones voor recreatieontwikkeling van beperkte omvang of gericht op een segment, niet in aansluiting op bestaande te verbeteren concentratiepunten, te weten Kornwerderzand, Zuiderfennenspolder, Kamperhoek, Trintelhaven en Oude Zeug;
- handhaving met kwaliteitsverbetering bestaande concentraties.

Militaire activiteiten: geen verdere uitbreiding.

Zandwinning: winnen van ophoogzand en industriezand uitsluitend in de vaargeulen en -routes tot een opleveringsdiepte van NAP-8 m, gecombineerd met vaargeulaanleg en vaarwegverbetering.

Onder bepaalde voorwaarden diepe winning op nog nader aan te geven plaatsen in de vaarroutes toe staan tot maximaal NAP-30 m en over een maximale oppervlakte van 40 ha.

Olie- en gaswinning: uitgesloten (ook proefboringen).

Beroepsvisserij: in stand houding van voldoende vangstlocaties; waar mogelijk uitbreiding en verbetering paaigebieden snoekbaars, baars en spiering.

Beroepsscheepvaart: bestaande vaarwegen in stand houden voor de beroepsscheepvaart en de hoofdvaarwegverbinding verdiepen voor schepen van klasse CEMT-Va (groot rijnschip); groei naar tweebaksduwvaart (CEMT klasse Vb) open houden.

Nutsvoorzieningen: uitbreiding van de Flevocentrale; geen kernenergiecentrale; windturbines in grootschalige park- of lijnopstelling niet langs de oude-landskusten en na afweging uitsluitend langs de nieuwe dijken; solitaire windturbines langs de oudelandskusten buitendijks in ieder geval niet in gebieden met belangrijke (potentiële) natuurwaarden; behoud straalpaden en gastransportleidingenroute.

Speciebergiging: specie van "verontreinigingsklasse 1 en 2" kan in het IJsselmeer geborgen worden, van verontreinigingsklasse slechter dan "klasse 2" kan met het oog op de gewenste waterkwaliteit en met name de drinkwatervoorziening niet in open berging in het IJsselmeer geborgen worden (overigens is per 1 maart 1993 de classificatie wettelijk gewijzigd, zie bijlage 1).

Streekplan Noord-Holland Noord (1994)

Het Streekplan Noord-Holland Noord is in september 1994 vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Holland. Met dit streekplan worden de oude plannen van Noord-Kennemerland (1982), West-Friesland (1987) en De Kop van Noord-Holland en Texel (1990) vervangen.

In het plan zijn diverse provinciale plannen geïntegreerd, zoals De Structuurvisie Noord-Holland 2015, het Provinciaal Milieubeleidsplan, de Beleidsnota Natuur en Landschap (1993), het Interprovinciaal Beleidsplan IJsselmeer (1993) en het Interprovinciaal Beleidsplan Markermeer (1994).

Grote wateren: IJsselmeer en Markermeer

Ten aanzien van het IJsselmeergebied geldt het volgende Ruimtelijk Beleid op hoofdlijnen:

"Hoofddoelstelling van beleid is het duurzaam ontwikkelen van het IJsselmeer als open water en van het Markermeer als water met een multifunctioneel karakter".

De hoofddoelstelling wordt als volgt uitgewerkt:

- IJssel- en Markermeer worden verder ontwikkeld als zoetwatergebied, waarvan de kwaliteit voldoet aan ten minste de algemene milieukwaliteit en aan de normen die horen bij de speciale functies (met name de drinkwatervoorziening);
- het grootschalige, open en uitgestrekte karakter wordt gehandhaafd;
- de aanwezige natuurwaarden worden behouden en verder ontwikkeld tot er een optimale ecologische structuur ontstaat. Deze waarden hangen sterk samen met de waterkwaliteit, de kenmerkende rust en openheid van het gebied en de inrichting van vooroevers en eilanden. De natuurfunctie is uitgangspunt voor de ontwikkeling van andere functies;
- recreatie en toerisme is mogelijk op basis van een daarop toegesneden zonering, zodat natuurbehoud en -ontwikkeling zo goed mogelijk met deze functies kunnen samengaan;
- functies met economische betekenis, zoals toerisme en scheepvaart, kunnen verder worden ontwikkeld op voorwaarde dat de waterkwaliteit niet negatief wordt beïnvloed. De voor de waterkwaliteit gestelde normen moeten worden gehandhaafd.

Beleidsvisie

Uitgaande van de aanwezige ruimtelijke, recreatieve en ecologische kwaliteiten en mogelijkheden wordt via zonering het samengaan bevorderd van functies als (drink-)watervoorziening, natuur, recreatie en toerisme, transport, zandwinning en visserij. Het streven naar een evenwichtig multifunctioneel gebruik houdt niet in dat alle nu in het gebied aanwezige functies evenveel ontwikkelingsmogelijkheden hebben.

Gedurende de planperiode hebben IJssel- en Markermeer een toenemende betekenis voor de functies (drink)watervoorziening, natuur, recreatie en toerisme, transport en energievoorziening door windturbines. Voor de functies zandwinning en visserij blijft de betekenis gelijk.

Vanuit milieu-oogpunt riskante activiteiten, zoals boringen naar olie en gas en stort van baggerspecie (klasse 3 en hoger) in open berging, worden afge-
wezen.

Afwegingskader

Ontwikkelingen van bestaande functies en nieuwe activiteiten, die binnen de hoofddoelstelling vallen, worden in samenhang getoetst aan de volgende criteria:

- mate van milieubelasting, met name de effecten voor water- en bodem-
kwaliteit;
- effecten voor natuur en landschap, met name rustverstoring en versnip-
pering;
- mate van gebiedsgebondenheid van gebruik, met name de vraag of een
activiteit direct gebonden is aan het water of ook op het land kan plaats
vinden;
- effecten van activiteiten voor de omliggende grote wateren, met name
de Waddenzee en de randmeren;
- mate waarin activiteiten in ruimte en tijd kunnen worden gezoneerd of
aan randvoorwaarden gebonden;
- omvang en aard van de met de activiteit samenhangende economische
belangen.

Natuur en landschap

Inspanningen om natuur en landschap te beschermen en te ontwikkelen zullen in de toekomst worden geïntensiveerd. Grote delen van de Noordhol-
landse IJsselmeerkust, zijn van betekenis voor de provinciale ecologische
hoofdstructuur (PEHS).

Langs een groot deel van de kust van IJsselmeer en Markermeer wordt ge-
streefd naar herstel en ontwikkeling van natuurlijke oeverzones en schorren.
Deze oeverontwikkeling kan worden gecombineerd met andere activiteiten,
zoals zandwinning en slibberging.

Speciale aandacht gaat uit naar de Westfriese Omringdijk. Wij willen dit
provinciaal monument een functie geven in de ontwikkeling van het cultuur-
toerisme. Eenduidig beheer, waarbij ook de functie als waterkering en als
ecologische verbindingzone wordt meegenomen, zal de herkenbaarheid in
het landschap en de toeristische waarde van de dijk vergroten. In de directe
omgeving is behoud van bestaande graslanden gewenst. In de beleidsnota
"De Westfriese Omringdijk" (1991) is het beleid verder uitgewerkt.

Voor Noord-Holland is het Intentieprogramma Stiltegebieden vastgesteld. Bij
de streekplanvaststelling zijn bepaalde gebieden als stiltegebied aangemerkt.
Een aantal stiltegebieden strekt zich uit tot in het IJsselmeer/Markermeer. Dit
zijn milieubeschermingsgebieden waar toetsingsregels voor zijn opgesteld.

Een gebruik in stiltegebieden dat niet verenigbaar is met het akoestisch karakter van het gebied is in principe niet toegestaan.

De volgende activiteiten zijn in ieder geval niet verenigbaar met het wezen van stiltegebieden:

- activiteiten in het kader van de exploratie en exploitatie van delfstoffen;
- inrichtingen voor afvalverwerking;
- het storten van afval;
- dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen, in het bijzonder voor motor-cross, kleiduifschieten, ultra-lichte vliegtuigen, parachute-springen en modelvliegtuigen;
- provinciale en rijkswegen met een belangrijke stroomfunctie;
- voorts wordt geen omvangrijke (uitbreiding van) bebouwing toegestaan.

In het Streekplan is een nadere uitwerking gegeven van de bodembeschermingsgebieden, zoals vastgesteld in het provinciaal Intentieprogramma bodembeschermingsgebieden.

Het noordelijk buitendijkse gebied bij de Westfriese Omringdijk in gemeente Enkhuizen is aangewezen als bodembeschermingsgebied (het gebied De Ven en zuidelijk aangrenzend gebied), in verband met bodemopbouw en bodemvormende processen.

Tevens komen hier karakteristieke riet-, gras en hooilanden met aan voedselarme omstandigheden gebonden plantensoorten voor. Het gebied de Ven is tevens vanuit de Natuurbeschermingswet aangewezen als natuurbeschermingsgebied (zie kaart Randvoorwaarden, Streekplan Noord-Holland Noord 1994).

Recreatie en toerisme

Vooraf met het oog op werkgelegenheidsgroei willen wij met dit streekplan de ontwikkeling van een samenhangend toeristisch en recreatief produkt bevorderen. Hierbij willen wij de recreatiebehoefte van de plaatselijke bevolking en die van de in de regio verblijvende toeristen op elkaar afstemmen.

Hoofddoelstellingen voor het IJsselmeergebied zijn:

- versterking van Noord-Holland Noord als (inter)nationaal watersportgebied;
- profilering van het cultuur- en natuuraanbod;
- bevordering van meer mogelijkheden tot openluchtrecreatie voor inwoners van Noord-Holland Noord;
- evenwichtige spreiding van recreatievoorzieningen, zonder dat de bestaande landschappelijke diversiteit verdwijnt.

Naar hoogwaardiger accommodaties

Kwaliteitsverbetering en een grotere variatie aan hotels, pensions en verblijfsrecreatieterreinen zijn noodzakelijke voorwaarden om de hoofddoelen te kunnen bereiken. Bij de realisatie van toeristische mogelijkheden moeten, zoveel mogelijk tegelijkertijd, voorzieningen worden aangebracht die de extra recreatieve druk op het aangrenzende gebied kunnen opvangen.

Nieuwe logiesaccommodaties mogen uitsluitend ten goede komen aan toeristische overnachtingsmogelijkheden.

Het gebruik van vakantieverblijven als tweede woning of voor permanente bewoning past niet in het provinciaal beleid. Waarborgen moeten aanwezig zijn om zulk gebruik te voorkomen. Ook de situering is van belang. Verder moet de bouw passen in de gewenste diversiteit van het accommodatie-aanbod in een bepaald gebied. Bestaande verblijfsrecreatieterreinen kunnen worden uitgebreid na afweging van belangen. Kwaliteitsverbetering is daarbij een voorwaarde.

Wij vinden, en de doelgroepen met ons, dat nieuwe accommodaties naar vormgeving en schaal moeten passen bij het karakter van de omgeving. Ook kunnen bestaande boerderijen voor toeristisch gebruik geschikt worden gemaakt. De seizoensaccommodatie dient niet te worden uitgebreid.

Opwaardering en uitbreiding van hotel- en pensioncapaciteit is in het hele streekplangebied gewenst. Gezien de marktontwikkelingen geldt dit vooral het middenklasse-segment. Uitbreiding kan uitsluitend plaatsvinden in of aan de rand van bebouwd gebied.

Aan de IJsselmeerkust en in het binnenland is uitbreiding mogelijk van het verblijfsrecreatief aanbod voor doelgroepen als eco-toeristen en watersporters. Locaties daarvoor zijn: Hoorn, Enkhuizen, Andijk en het Robbenoordbos in de Wieringermeer.

Meer mogelijkheden voor de watersport

Langs de kusten van IJsselmeer en Markermeer worden in Hoorn, Enkhuizen en Medemblik de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen geconcentreerd. Hoorn en Enkhuizen zijn in de Interprovinciale Beleidsnota's IJsselmeer en Markermeer aangegeven als speerpunten voor recreatie-ontwikkeling. De ontwikkeling van voorzieningen voor watersport, verblijfs- en dagrecreatie in de oeverzone telt hier dus zwaar.

Enkhuizen kan aan het waterfront een grotere verblijfsrecreatieve functie krijgen, mede op grond van enkele dagattracties. De stad heeft een kleinschalig karakter, waardoor grote stedelijke en verblijfsrecreatieve uitbreiding niet wenselijk is.

Hoorn kan een meer stedelijk accent wel verdragen. Aanpassing van het waterfront, waardoor de stad zich meer naar het water keert, is gewenst. Daarnaast moeten de toeristisch-recreatieve mogelijkheden worden uitgebreid.

Daarnaast lijkt ons ook recreatie-ontwikkeling mogelijk bij Andijk, Medemblik en in de Wieringermeer nabij Den Oever (Zuiderhaven) en Oude Zeug. Hier is uitbreiding en/of verbetering van voorzieningen mogelijk op meer beperkte schaal of met het accent op één recreatiesegment. Andijk is van belang voor de watergerichte dag- en verblijfsrecreatie. Medemblik en de Zuiderhaven kunnen zich verder ontwikkelen, respectievelijk als zeilwedstrijdcentrum en pleisterplaats voor de (grote) watersport. De Oude Zeug kan meer geschikt gemaakt worden als passantenhaven.

Het project om in Medemblik een ambachtelijke werf te stichten voor historische scheepstypen, past ook in dit profiel. Grote uitbreiding van verblijfsrecreatie aan het water is hier niet gewenst. Wel biedt het vooroeverproject ten zuiden van Medemblik mogelijkheden voor dagrecreatieve voorziening.

Openluchtrecreatie

De nauwe samenhang tussen recreatie en natuurontwikkeling, die nu al gebruikelijk is, wordt gehandhaafd.

Het beleid is erop gericht de bestaande tekorten aan landgebonden recreatieplaatsen in ieder geval niet te laten toenemen door de groei van het aantal inwoners in de regio. In Westfriesland en de Kop van Noord-Holland is uitbreiding van recreatievoorzieningen nodig. Het gaat om kleinere recreatiegebieden die moeten aansluiten op de woongebieden en een gemengd toeristisch en recreatief karakter kunnen krijgen.

Verstedelijking van de zone Hoorn-Enkhuizen

De uitbreidingsbehoefte van woningbouw van de verstedelijkingszone, HES-zone (Hoorn-Enkhuizen-Stede Broec) voor de periode 1992-2005 wordt geraamd op ongeveer 10.000 woningen. Het accent zal op Hoorn liggen.

Voor Enkhuizen en Stede Broec gaat het om een uitbreiding van circa 2.500 woningen, waarvan ongeveer 1.250 in Enkhuizen terecht zullen komen.

In Enkhuizen kan, na benutting van de rest-capaciteit van circa 150 woningen (1993), in eerste instantie de locatie Kadijken (het gebied ten noorden van de bestaande nieuwbouwwijken) met een capaciteit van circa 850 woningen worden benut.

Over de locatie Kooizand (een gedeeltelijk door landaanwinning aan te leggen gebied met een gemengde functie voor woningbouw, toeristische en dagrecreatieve voorzieningen) is een studie naar de economische uitvoerbaarheid, alsmede onderzoek naar milieu-effecten en civieltechnische aspecten uitgevoerd.

Gelet op de benodigde tijd van deze studie stemde de provincie in met een gefaseerde ontwikkeling van de locatie Kadijken die ruimte biedt voor 850 woningen. De resterende 150 woningen moeten in Stede Broec worden gebouwd, indien Kooizand niet als woningbouwlocatie zou worden ontwikkeld.

NB In 1997 is door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland een Streekplanuitwerking voor de HES-zone vastgesteld. Van ontwikkeling van Kooizand is daarbij geen sprake meer.

Beleidsnota Kustlijnontwikkeling IJssel- en Markermeer (augustus 1996)

In de kustlijnnotitie wordt het vastgestelde provinciale beleid ten aanzien van de watersportontwikkeling nogmaals onderstreept. Afgezet tegen de actuele groeiverwachting (zie paragraaf 2.2) wordt geconcludeerd dat er in de gemeentelijke planvorming geen evenwicht is tussen Markermeer en IJsselmeer. In het Noord-Hollandse deel van de Markermeerkust blijft de planvorming achter, gelet op de behoefte tot 2005. Dit kan leiden tot een toenemende vraag aan de IJsselmeerszijde.

De historische driehoek Hoorn - Enkhuizen - Medemblik dient een "kantelfunctie" in deze vraag te vervullen.

Hoorn en Enkhuizen blijven de speerpunten voor de ontwikkeling van alle recreatie-segmenten. Planvorming in Enkhuizen voor alle recreatie-segmenten en aanleg van zo'n 500 nieuwe ligplaatsen (bijvoorbeeld bij Gependam e.o.) past binnen deze speerpuntfunctie.

4. 3. Gemeentelijke beleidsplannen

Intergemeentelijke planvorming

Het gemeentelijk beleid ten aanzien van het ruimtelijk gebruik van het IJsselmeer conformeert zich op hoofdlijnen aan het hiervoor beschreven rijks- en provinciaal beleid.

De gemeenten rond het IJsselmeer en Markermeer hebben dit vastgelegd in een Basisplan IJsselmeer (1992) en een Basisplan Markermeer (1994). De basisplannen zijn opgesteld in samenwerking met rijk en provincies (zie bijlage 2). Met name het Interprovinciale Beleidsplan IJsselmeer, respectievelijk het Interprovinciaal Beleidsplan Markermeer vormde het belangrijkste beleidskader. In het basisplan wordt met inter-gemeentelijke consensus een model-regeling aangegeven voor de bestemmingsplannen die de betreffende gemeenten voor hun IJsselmeergebied zullen vaststellen. In de kustgebieden hebben de betreffende gemeenten hierop eigen nuances aanbrengen, afhankelijk van het gemeentelijk beleid.

Gemeentelijke planvorming Kooizand:

Woningbouw en recreatieve ontwikkeling in het watergebied van Kooizand was als streefbeeld opgenomen in de Structuurvisie 1991. Beoordeeld in het kader van de Streekplanuitwerking voor de HES-zone, is deze ontwikkeling niet meer aan de orde.

Gemeentelijke planvorming: havenontwikkeling Gependam e.o.

Als uitwerking van het Toeristisch Recreatief Actieplan (TRAP) – Enkhuizen van 1993 is een plan van aanpak opgesteld ten behoeve van de kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de havenaccommodatie van Enkhuizen. De nota "Ruimtelijke visie Havenontwikkeling" (maart 1996) maakt deel uit van dit plan van aanpak. De ruimtelijke visie heeft betrekking op de uitbreiding en verbetering van de Gependam e.o.; de maatregelen zijn onderdeel van de totale herschikking en uitbreiding van het havengebied.

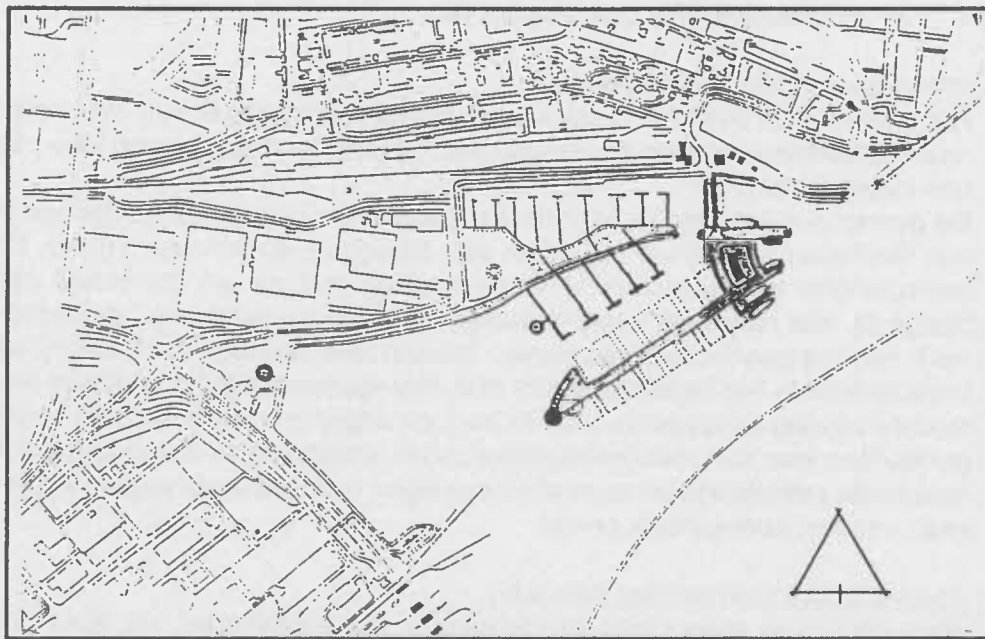
Door de aanleg van het naviduct, de nieuwe sluizen, oostelijk van de bestaande sluizen, verandert de gebruikruimte van het watergebied bij de zuidelijke havens. De recreatievaart zal in hoofdzaak via het naviduct gaan, de beroepsscheepvaart zal van de beide sluizencomplexen gebruik blijven maken.

In de Ruimtelijke Visie Havenontwikkeling is de Gependam-ontwikkeling uitgewerkt. Bij de ontwikkelingsmogelijkheden is aangesloten op de functionele binding met het tegenoverliggende station.

De ontwikkeling is vooral gericht op het bieden van een nieuwe en goed toegankelijke haven voor de chartervloot op traditionele zeilboten, een vloot waarvan Enkhuizen momenteel de belangrijkste thuishaven is.

Tevens is het doel van de ontwikkeling van Gependam e.o., de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid van het zuidelijk havengebied te vergroten.

Het streefbeeld omvat de volgende maatregelen (zie figuur 12):

Figuur 12: Planvorming Gependam e.o.

- Het gebied van de Koninklijke jachthaven (KNZRV):
De Koninklijke kan in de bestaande haven (Spoorhaven) een uitbreiding met circa 45 ligplaatsen realiseren. De haven krijgt een nieuwe, eigen ingang door het doorgraven van de Gependam.
Aan de buitenzijde van de waterkering (Westfriese Omringdijk) zal de jachthaven van de Koninklijke uitgebreid worden met 90 tot 100 vaste ligplaatsen voor zeil- en motorjachten. Extra parkeervoorziening voor deze uitbreiding zal op het terrein zelf gerealiseerd worden.
Nieuwbouw van het clubgebouw dient mogelijk te zijn, waarbij rekening gehouden dient te worden met de verbetering van de cultuurhistorische waarden van de Westfriese Omringdijk. De bebouwing dient geheel los van de dijk te blijven, maar dient wel de mogelijkheid te bieden om over de dijk te kijken, wat mede uit beheersoogpunt van de nieuwe haven noodzakelijk wordt geacht.
- Aanleg van een pier:
Ter plaatse van de hoek Bosmankade – Tussen Twee Havens zal vanaf de bestaande kade een nieuwe dam aangelegd worden naar het "eilandje" bij de Gependam. De dam heeft een lichte verkeersfunctie, eindigt in een keerlus, en is tevens toegankelijk voor bussen.
De dam geeft een nieuwe havenafsluiting van de Spoorhaven aan de ene zijde, aan de andere kant een nieuwe haven voor de veerdiensten.

Aan het uiteinde van de dam, op het eilandje van de Gependam, komt parkeervoorziening voor kortparkeren, een botenhelling, hijsvoorziening en bebouwing ten behoeve van nautische dienstverlening (onderhoud en beheer), alsmede een ligplaats voor Rijkswaterstaat en politie. Tevens is er een wacht- en sanitairvoorziening ten behoeve van de waterrecreant van de nieuwe charterhaven.

-- Charterhaven:

Verlenging van de bestaande dam aan de zuidzijde van het eiland Gependam, in de vorm van een pier in zuidwestelijke richting, biedt mogelijkheid voor de aanleg aan weerszijden van een nieuwe charterhaven (thuishaven en aanleghaven). De pier zal vooral een verblijfsruimte zijn, maar is wel toegankelijk voor bevoorradingsverkeer. Aan beide zijden van de pier kunnen charterboten van de traditionele zeilvloot een ligplaats krijgen, circa 40 kleine aan de binnenzijde, en circa 40 grote aan de buitenzijde. Daarnaast is aan de buitenzijde aanlegruimte voor enkele bijzondere schepen (bijvoorbeeld party-schepen). Aan het einde van de pier zal op een verbreding ruimte zijn voor een markant paviljoen met een horecafunctie en een toeristische functie. Als maximale hoogte is twee bouwlagen met een kaplaag mogelijk. Tevens biedt de verbreding ruimte voor een keerlus voor het verkeer.

5. PLANUITGANGSPUNTEN BESTEMMINGSPLAN IJSSELMEER EN MARKERMEER

5. 1. Beleidskeuzen conform de Basisplannen IJsselmeer en Markermeer

Het ruimtelijk beleid van de gemeente Enkhuizen voor haar IJsselmeergebied is weergegeven in het Basisplan IJsselmeer en het (ontwerp) Basisplan Markermeer, waarmee een onderlegger werd gevormd voor het bestemmingsplan. De beleidskeuzen van het basisplan en daarmee van het voorliggende bestemmingsplan, kunnen als volgt worden weergegeven.

In het huidige beleid wordt een tweetal overeenkomstige beleidsrichtingen onderscheiden die een basis vormen voor het ruimtelijke orderingsbeleid op gemeentelijk niveau.

- * Het IJsselmeer en Markermeer worden beschouwd als één waterecosysteem van nationaal belang.

De bijdrage van het bestemmingsplan is erop gericht, om binnen de mogelijkheden die dit instrument biedt, de voorwaarden voor behoud, herstel en ontwikkeling van waterecosysteem, natuur en landschap te formuleren en te regelen.

- * Er bestaat er een algemeen erkende sociaal-economische en sociaal-culturele, multifunctionele betekenis van het IJsselmeer en het Markermeer.

De bijdrage van het instrument van het bestemmingsplan dient er tevens op gericht te zijn duidelijkheid te verschaffen over de toelaatbaarheid van menselijke activiteiten met sociaal-economische en sociaal-culturele betekenis in relatie tot behoud en herstel van het open water-ecosysteem.

De vraag is welk belang moet worden toegekend aan de menselijke activiteiten met een ruimtelijk effect in relatie tot het behoud en de verbetering van het gehele waterecosysteem.

De onderlinge verhouding tussen de verschillende menselijke activiteiten enerzijds en het aanwezige ecosysteem anderzijds zal in het plan globaal vastgelegd dienen te worden, waar mogelijk door middel van zonering.

De keuze voor begrenzing van het bestemmingsplan "IJsselmeer en Markermeer" impliceert dat voor de gemeente in de belangenafweging de volgende functies in het geding zijn:

- landschap en cultuurhistorie;
- natuur;
- waterbeheer;
- recreatie (extensief);
- beroepsvisserij;

- beroepsscheepvaart;
- bedrijvigheid/zonering;
- diepe delfstoffenwinning;
- zandwinning;
- transportleidingen;
- energievoorziening;
- berging van specie en afval;
- verkeersfunctie.

Het beleid voor deze functies dient vertaald te worden in de planologisch-juridische regeling van het bestemmingsplan, en wel zodanig dat de volgende uitgangspunten uitgewerkt worden:

a. Landschap en cultuurhistorie

De landschappelijke kenmerken van het IJsselmeer en Markermeer, die ook van grote betekenis zijn voor natuur, recreatie en toerisme (belevingswaarden), dienen in stand te worden gehouden.

Het beleid is gericht op het behoud van de grootschalige uitgestrekte openheid van het water en de cultuurhistorische en landschappelijke waarden langs de oever.

Grote delen van de 12/13e-eeuwse Westfriese Omringdijk zijn provinciaal monument. De oudste delen van de stad hebben een wettelijk Beschermd Stadsgezicht, dat zich ook buitendijks uitstrekt voor de havenmondingen van de Spoorhaven en de Buitenhaven. Het rechtsgevolg ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet is dat het bestemmingsplan tevens dient ter bescherming van de waarden van het stadsgezicht.

In de buitendijkse oeverzone zijn archeologische waarden aanwezig van vroegere bewoning. Bekend is de standplaats van een 11e tot 12e eeuwse kerk van Gommerkarspel net ten noorden van de waterinlaat Immerhorn.

Om niet onnodig archeologische resten in de bodem te vernietigen, is het gewenst dat vóór met eventuele ruimtelijke activiteiten, zoals het graven van vaargeulen begonnen wordt, een archeologische inventarisatie van betrokken terreinen kan worden uitgevoerd.

Op grond van verkregen gegevens kan worden afgewogen op welke wijze de ontwikkeling het beste kan plaatsvinden, of hoe de archeologische waarde als cultuurbehoud naar voren kan worden gebracht.

b. Natuur

De internationaal belangrijke natuurwaarden van het water-ecosysteem van het IJsselmeer en Markermeer, dienen gehandhaafd en waar mogelijk versterkt te worden. De natuurfuncties (biotisch) behoren tot de primaire functies van het ecosysteem. Voor deze functies gelden de volgende beleidskeuzen:

- De rust, rui- en fourageerfunctie voor vogels dient in deze grootschalige watereenheid versterkt te worden.
- De functie van de ondiepe oeverzone als rust-, broed-, fourageer-, paai- en trekgebied en groeiplaats voor planten dient behouden en zo mogelijk versterkt te worden. Een deel van de oeverzone maakt deel uit van de provinciaal-ecologische hoofdstructuur (PEHS).
- Het bodemprofiel in de watergebieden mag, behoudens in de vaarroutes en vaargeulen voor de beroepsscheepvaart, in leidingstraten en in havens, niet verstoord worden in verband met de waarde ervan in de gehele voedselketen (fourageergebied, driehoeksmosselengebied).

Natuurbouw

- Voor natuurbouw (natuurontwikkeling) ter versterking van de ecologische relaties tussen oeverzone en open water en/of ter versterking van de waterkering, komt in de eerste plaats de ruim bemeten oeverzone in aanmerking, met een diepte tot -2 m NAP.
Natuurbouw zal met name plaats vinden in of aansluitend aan bestaand buitendijks natuurterrein (De Ven); doel is de versterking van de ecologische structuur en/of het vormen van een buffer tegen te sterke recreatieve druk. In de oeverzone van de Houtribdijk komt het gebied van het Enkhuizerzand in aanmerking voor steunpuntverbetering in de ecologische relaties. Hier kunnen over grotere oppervlakte meerdere kleinschalige, gevarieerde zandopspuitingen met rietmoeras aangelegd worden (dit gebied ligt grotendeels in de gemeente Lelystad).
Natuurontwikkeling in de "Enkhuizerbaai", direct ten oosten van de vaargeul, voor het front van Enkhuizen, wordt ten stelligste afgewezen. Het zicht op het open water vanuit de historische stad en het zicht vanaf het water naar de stad zou te zeer negatief beïnvloed worden.

Aanleg van zandbanken als vogelrustgebied in de ondiepte van Kreupel is van grote betekenis voor de steunpuntfunctie in het fourageren van de watervogels, door de gunstige ligging ten opzichte van de visgronden. Hoewel in principe de openheid van het grote watervlak onaangetaast dient te blijven, kan van de aanleg van een zandplaat een positieve en structurerende werking uitgaan op deze openheid. De aanleg van een zandplaat van circa 10 ha, al dan niet aangevuld met rietmoeras van circa 30 ha, wordt uit ecologisch belang ondersteund. Bij de nadere locatiebepaling zullen de belangen van het overige multifunctionele gebruik afgewogen moeten worden, met name het wedstrijdzeilen, de recreatievaart, de visserij en de beroepsscheepvaart.

De verdere aanleg van zandeilanden in het gemeentelijk watergebied geheel buiten de kustzone (> 1 km buiten de kustlijn) wordt in principe in strijd geacht met het behoud van openheid en uitgestrektheid van het IJsselmeerlandschap.

c. Waterbeheer

De kwantitatieve en kwalitatieve watervoorziening, i.c. het bieden en bergen van de gewenste hoeveelheid water van de gewenste kwaliteit, behoren tot de primaire functies van het IJsselmeergebied. De werking van de waterinlaat bij Immerhorn dient veilig gesteld te zijn. Directe invloed op de waterkwaliteit op zich ligt buiten de invloedssfeer van het planologisch juridisch kader van het bestemmingsplan. Ook het beheer van de kwantiteit, inclusief het noodzakelijk kustbeheer en het peilregime, wordt vanuit een ander instrumentarium onder rijksverantwoordelijkheid bepaald en is voor het planologisch kader van het bestemmingsplan een basisuitgangspunt.

Wanneer het echter gaat om ruimtelijke inrichtingsactiviteiten voor waterbeheer en kustbeheer, dan zullen deze in principe aan de kust gebonden zijn. Vanwege het waterstaatsbelang van deze activiteiten zijn deze nevenschikt aan de belangen van het water-ecosysteem, mits toegepast in de directe kustzone (tot 100 meter uit de teen van de dijk). Bij activiteiten verder verwijderd van de kust, zal een toets aan natuur- en landschapswaarden plaats dienen te vinden, evenals aan de waarden van overig menselijk medegebruik en is er dus sprake van onderschikking.

d. Recreatie

Het recreatieve gebruik van het IJsselmeer en Markermeer dient gehandhaafd en verder ontwikkeld te worden. Qua ruimtelijk relevante activiteiten houdt dit in dat in de kustzone in kwantitatief en kwalitatief opzicht verbetering noodzakelijk is.

Schoon water, aantrekkelijke natuurlijke oevers, een herkenbare en landschappelijk aantrekkelijke kustlijn, met daarin de herkenningspunten van de oude havenstadjes zijn de basis voor een aantrekkelijk waterrecreatiegebied. Het spreekt dan ook voor zich dat recreatieve ontwikkelingen in de kustzone met een sterk ruimtelijk beslag eerst aan deze waarden getoetst worden. Het beleid kan in de volgende uitgangspunten weergegeven worden:

- * Recreatievaart is in het IJsselmeer en Markermeer vrijwel overal toegestaan, echter in gebieden die expliciet aan andere functies zijn toegewezen, zoals natuurgebieden, kunnen beperkingen, dan wel een geheel verbod worden opgelegd. Dit zal vanwege het vlottende karakter van dit gebruik op basis van sectorale wetgeving dienen te geschieden.
- * In natuurgebieden en natuurontwikkelingsgebieden dient onderzocht te worden of recreatief medegebruik zonder of met zeer beperkte inrichtingsvormen uit oogpunt van natuurbeleving mogelijk is.
- * Wat betreft het recreatieve gebruik van de kust wordt uitgegaan van een zonering van druk rond de havens en het Kooizand naar rustig bij het natuurgebied De Ven.

- * Bij de zuidelijke havens wordt gestreefd naar een havenontwikkeling die gericht is op een toeristisch-recreatieve kwaliteitsverbetering én kwantitatieve uitbreiding. Het havenontwikkelingsplan Gependam e.o. gaat uit van:
 - uitbreiding van de bestaande Koninklijke jachthaven met circa 50 ligplaatsen binnengaats in de Spoorhaven en circa 100 tot 200 ligplaatsen buitendijs en vernieuwing/uitbreiding van het verenigingsgebouw en van de parkeervoorziening;
 - aanleg van een nieuwe verkeers- en verblijfskade tegenover het station (verbinding Gependam), inclusief beperkte parkeervoorziening, boothelling, aanlegplaats voor de veerdiensten en bijbehorende voorzieningen;
 - aanleg van een thuis- en aanleghaven met maximaal 125 ligplaatsen voor de chartervloot op traditionele zeilschepen, grote zeiljachten, partyschepen en schepen van de lijndiensten, met bijbehorende voorzieningen (havenbeheers- en passagiersgebouw / nautische dienstverlening, waaronder verkoop van watersportaccessoires, proviand en motorbrandstoffen);
 - versterking van de toeristische functie van de havenpier met een horecavoorziening en attractiepunt voor de toeristen, watersporters en charterpassagiers.
- * Aansluitend op de zoneringsgedachte zal het buitendijkse gebied tussen de waterinlaat Immerhorn en het natuurgebied De Ven een extensief recreatief gebruik kennen.

Gelet op het tekort aan dagrecreatieve voorzieningen voor een groeiende lokale bevolking, dient hier extensief dagrecreatief gebruik in de vorm van spelen, wandelen, zonnen, honden trainen, zwemmen, e.d. mogelijk te blijven. Intensieve inrichting is hier zeker niet de bedoeling. De aanleg van een zandbank als buffer tegen recreatieve verstoring bij het aangrenzend natuurgebied dient hier overwogen te worden (natuurbouw met recreatief medegebruik).

e. Beroepsvisserij

De beleidskeuze is erop gericht dat de beroepsvisserij in stand gehouden wordt.

Uitgangspunt is dat vangstlocaties in stand gehouden worden en dat de gebieden met visfinken door bepaalde regelingen beschermd worden. Dat betekent niet dat de huidige spreiding van de vangstlocaties altijd gehandhaafd blijven. Bij natuurontwikkeling kan het mogelijk zijn dat bepaalde finkenzones moeten verdwijnen of verplaatst worden. In overleg met visserijorganisaties dient dan overlegd te worden waar compensatie mogelijk is. De paaigebieden (baars, snoekbaars en spiering) dienen in stand gehouden en waar mogelijk uitgebreid te worden.

f. Beroepsscheepvaart

Beroepsscheepvaart is onlosmakelijk van de verkeersfunctie die het water van het IJsselmeer kan vervullen en in feite overal toelaatbaar, mits er van uit andere belangen geen belemmeringen zijn opgelegd. In de praktijk wordt het gebruik beperkt door de diepte van het IJsselmeer en zijn de belangrijkste vaarroutes vastgelegd. De routes Enkhuizen-Den Oever en Enkhuizen (Lelystad)-Kornwerderzand lopen door het gemeentelijk IJsselmeer- en Markermeergebied en dienen voor schepen tot en met categorie IV bevaarbaar te zijn. Indien noodzakelijk dienen de routes gewijzigd te kunnen worden, als het belang van de beroepsscheepvaart daarom vraagt. De Krabbersgatsluizen vormen thans een knelpunt in de beroepsscheepvaart-route. Er zal een nieuw sluisencomplex aangelegd worden even ten oosten van de bestaande sluisen, in de vorm van een naviduct.

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft de uitvoering van het project Krabbersgatsluis opgenomen in de planning van 1995-2001.

Voor het IJsselmeergebied van Enkhuizen heeft de aanleg van het naviduct gevolgen voor de scheepvaartroute voor beroepsvaart; er zal een nieuwe, vooral 's winters gebruikte route voor beroepsscheepvaart bijkomen. De beroepsscheepvaart blijft eveneens van de oude route via de Krabbersgatsluizen gebruik maken.

g. Bedrijvigheid

Aan de waterzijde dienen de belangen van de bestaande bedrijventerreinen Krabbersplaat en Ketenwaal gehandhaafd te blijven.

Het zijn terreinen voor zwaardere bedrijvigheid. Deze terreinen zijn gezoneerd conform de eisen van de Wet geluidhinder, daar er zoneringsplichtige inrichtingen (artikel 41 Wgh), de zogenaamde grote lawaaimakers, op toegestaan zijn.

De bedrijventerreinen Ketenwaal en Krabbersplaats zijn gezoneerd bij Koninklijk Besluit van 25-11-1994.

De zone geeft de begrenzing aan waarbuiten de geluidbelasting vanwege de industrieterreinen minder dan 50 dB(A) dient te zijn. Deze zone strekt zich aan de kustzijde zo'n 500 meter over het water uit. Doel van de zone is een wettelijke bescherming van geluidgevoelige bebouwing, en daarmee voor de waterbestemming van IJsselmeer en Markermeer verder niet relevant.

De geluidzone is vastgesteld vóór de vaststelling van het bestemmingsplan IJsselmeer en heeft hier niet nogmaals vastgesteld te worden.

Alleen bij een herziening van de geluidzone dienen ook alle betreffende bestemmingsplan(nen) herzien te worden.

Buitendijks wordt niet voorzien in uitbreiding van bedrijvigheid, maar dienen in een zone van 50 meter van de kade de belangen van de bedrijven op het water voldoende geb waarborgd te zijn (bevaarbaarheid, aanleggelegenheid voor de beroepsscheepvaart, laad- en losmogelijkheid).

h. Diepe delfstoffenwinning

Zolang er geen proefboringen zijn verricht is het onduidelijk of er grote voorraden gas of olie in het IJsselmeer of Markermeer voorkomen.

Met name vanuit de mogelijke gevolgen die exploratie- en vervolgens exploitatieboringen kunnen hebben voor de waterkwaliteit en het belang van de kwaliteit voor de watervoorziening, natuur, recreatie en beroepsvisserij is uitgangspunt voor het bestemmingsplan dat het maatschappelijk belang van kennis van eventueel te winnen voorraden thans niet opweegt tegen de mogelijke catastrofale schade die kan voorkomen. Derhalve zijn exploratie- en exploitatieboringen ongewenst.

i. Zandwinning

In aansluiting op het rijksbeleid kan gesteld worden dat winning van ophoog- zand uitsluitend mogelijk is in de vaargeulen en -routes. Zand voor de beton- en metselindustrie kan eveneens in de vaarroutes gewonnen worden. Alleen als hiermee de landelijke doelstelling voor de levering van industrie- zand (beton- en metselzand) niet wordt gehaald op economische wijze is geconcentreerde diepe winning op enkele plaatsen in het IJsselmeer/Markermeer mogelijk (zie hiervoor het vastgestelde rijksbeleid uit de nota Zand boven Water deel 1, opgenomen in Hoofdstuk 4).

Voor het onderhavige plangebied "IJsselmeer" is uitgangspunt dat uitsluitend gewonnen wordt in de aangegeven vaargeul en vaarroute.

j. Transportleidingen

Uitgangspunt voor het plan is dat leidingen op de bodem van het plangebied geconcentreerd dienen te blijven in één leidingstraat, welke niet door het gemeentelijk IJsselmeer- of Markermeergebied loopt. In het plangebied zijn transportleidingen derhalve ongewenst.

k. Energievoorziening

Voor de opwekking van windenergie door middel van windturbines biedt het IJsselmeergebied in principe goede mogelijkheden. Aan het Markermeer wordt op de leidam ten zuiden van de sluizen deze mogelijkheid benut met een lijnopstelling van zeven windturbines. Hier kan nog één molen bij worden geplaatst.

Voor andere locaties voor windturbines worden er geen mogelijkheden in het IJsselmeergebied van Enkhuizen aanwezig geacht.

Er gelden de volgende uitgangspunten:

- * Plaatsing van een grootschalige park- of lijnopstelling in het IJsselmeer of Markermeer wordt als ongewenst beschouwd. Dit park zou een verstoring van het open, uitgestrekte landschapsbeeld teweeg brengen.

- * Plaatsing van nieuwe windturbines in de kustlijn, zowel solitair als in lijnopstelling, worden omwille van de waarden van natuur, landschap (cultuur-historie), verkeer en recreatie, afgewezen.

l. Berging van specie en afval

Geconcludeerd kan worden dat in het IJsselmeer bij onderhoud van bestaande voorzieningen en aanleg van nieuwe voorzieningen baggerspecie vrijkomt dat geborgen moet worden.

Het IJsselmeer komt voor berging van deze gebiedseigen baggerspecie in aanmerking, maar ook voor berging van specie uit de omgeving.

De regeling wat betreft berging van baggerspecie al dan niet verontreinigd is vastgelegd per 1 maart 1993 in het Inrichtingen en Vergunningenbesluit Milieubeheer.

De beleidskeuze is dat in het IJsselmeer "schone" baggerspecie geborgen kan worden volgens het stand-still principe (klasse 1 en eventueel klasse 2) op voorwaarde dat voldaan wordt aan de toetsingscriteria van het sectorale wettelijke kader. Hoofddoel is deze specie te gebruiken bij aanleg van vooroevers en eilanden in de oeverzone. Bij deze activiteit dient een zorgvuldige afweging gemaakt tussen economische belangen (recreatie, visserij, beroepsscheepvaart) en natuurbelangen.

In verband met deze zorgvuldige afweging dient, afgezien van de wettelijke milieu-regels, een zonder meer storten van grote hoeveelheden baggerspecie, zeker als het gaat om licht verontreinigde specie van klasse 2, in het gemeentelijk IJsselmeergebied niet mogelijk te zijn. Een gemeentelijke locatietoets (via een aanlegvergunning) wordt noodzakelijk geacht.

Voor verontreinigde baggerspecie (klasse 3 en hoger) wordt ervan uitgegaan dat gelet op de gevaren van berging in een gesloten depot (MER "Berging Bodemmateriaal"), berging in het IJsselmeergebied ongewenst is.

m. Verkeersfunctie

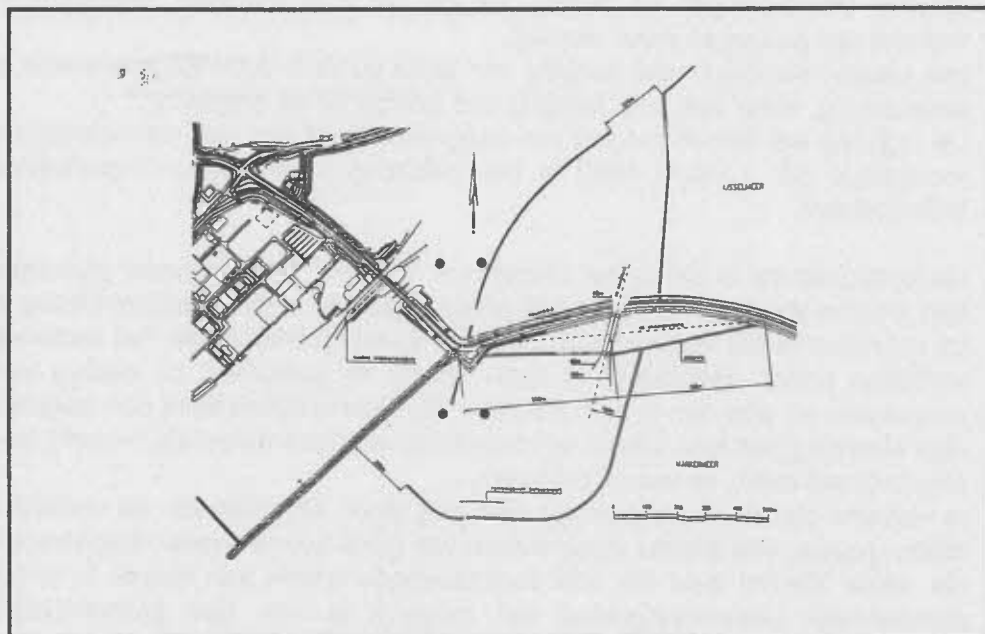
De in 1976 aangelegde Houtribdijk / Markerwaarddijk vormt een belangrijke verkeersverbinding tussen Lelystad en Alkmaar (N23/A23). De verkeersfunctie over de dijk is de primaire functie. Er is een langzaamverkeersverbinding over de dijk.

De zeer drukke Krabbersgatsluizen vormen momenteel een groot verkeersknelpunt in deze route. Van scheepvaartzijde zijn er tevens capaciteitsproblemen bij de sluizen.

Ter verbetering van de scheepvaart- en verkeersdoorstroming is de beslissing genomen om ten oosten van de Krabbersgatsluizen een geheel nieuw sluizen- en verkeersproject (naviduct) aan te leggen, met behulp van aanlanding (polder). Het verkeer (ook de fietsers) zal via een tunnel onder de sluizen door gaan (zie ook onder f. Beroepsscheepvaart).

Met het project, te realiseren aan de zuidzijde van de Houtribdijk, dient planologisch rekening gehouden te worden in het aangrenzende gemeentelijk Markermeergedeelte van de gemeente Lelystad.

Vanaf de leidam behoort het dijklichaam tot het gebied van de gemeente Lelystad.

Figuur 13: Project Krabbersgatsluis (naviduct)

5. 2. Economische uitvoerbaarheid

In het grootste deel van het plangebied worden geen activiteiten ondernomen die een gemeentelijke verantwoording van kosten en baten vereisen.

Uitvoering van de recreatieve ontwikkeling bij Gependam e.o. vereist echter wél inzicht in de economische uitvoerbaarheid.

De uitvoering is enerzijds gekoppeld aan noodzakelijke provinciale subsidie, anderzijds aan de aanleg van het naviduct. Bij de aanleg van het naviduct geldt het principe van werk-met-werk maken. Daarbij wordt uitgegaan van de voorwaarde dat gebruik gemaakt kan worden van het slib van de haven-aanleg bij de Gependam e.o.

6. PLANBESCHRIJVING

6. 1. De juridische vormgeving

Met het bestemmingsplan wordt conform de Wet op de Ruimtelijke Ordening een planologische regeling gegeven voor het gemeentelijk IJsselmeer- en Markermeergebied. Tevens wordt met het plan voldaan aan artikel 36 van de Monumentenwet, ter bescherming van het Beschermd Stadsgezicht.

Het bestemmingsplan dient te worden vervat in (artikel 12, Besluit op de ruimtelijke ordening 1985):

- een omschrijving van de bestemmingen, waarbij het toe te kennen doel of de doeleinden worden aangegeven, die met het oog op een goede ruimtelijke ordening aan de in het plan begrepen gronden worden toegekend, alsmede in voorkomend geval een beschrijving in hoofdlijnen van de wijze waarop met het plan dat doel of die doeleinden worden nagestreefd;
- een of meer kaarten met bijbehorende verklaring, waarop de bestemmingen van de in het plan begrepen gronden worden aangewezen;
- voor zover nodig voorschriften omtrent het gebruik van de in het plan begrepen grond en van de zich daarop bevindende opstallen;
- voor zover nodig uitwerkings-, wijzigings- en vrijstellingsbepalingen.

Voorts dient een bestemmingsplan vergezeld te gaan van een toelichting, waarin de aan het plan ten grondslag liggende gedachten, de uitkomsten van relevant onderzoek en de rapportering van inspraak en overleg zijn opgenomen.

6. 2. Bestemmingskeuze

Het bestemmingsplan geeft een planologische regeling van de in het IJsselmeergebied voorkomende functies. Daarbij wordt het grootste deel vanzelfsprekend in beslag genomen door één bestemming IJsselmeer/Markermeer, waaronder een groot deel van de voorkomende functies (doeleinden) zijn geregeld.

Gemeenschappelijk kenmerk van deze functies is dat het gebruiksvormen betreft die alle als watergebonden kunnen worden betiteld, zoals varen, vissen en het waterbeheer. Doorgaans brengen deze geen of weinig bebouwing en/of inrichtingswerkzaamheden met zich mee.

Voorts gaat het merendeels om functies die overal in het gebied kunnen voorkomen en waarvan een ruimtelijke begrenzing moeilijk te geven is. Dit geldt met name voor de beroeps- en recreatiescheepvaart en de beroepsvisserij, maar ook bijvoorbeeld voor waterpeilbeheer. Veel van dit "vlottende" gebruik is via andere wetgeving aan regels gebonden (zie hoofdstuk 3).

Voor het bestemmingsplan is de ruimtelijke ordening van belang, met andere woorden vast te leggen wat de "doeleinden" aan blijvende ruimtelijke inrichting van het IJsselmeergebied kunnen bewerkstelligen.

Het beleidsuitgangspunt is dat in het plangebied deze veranderingen op zich vrij beperkt zullen zijn.

De inrichtingsvormen zullen in het watergebied in principe beperkt zijn tot graven dan wel storten van bodemmateriaal.

In de kustzone in het algemeen zal dit wat intensiever zijn en gaat het om inrichtingswerkzaamheden bijvoorbeeld ten behoeve van kustbeheer, recreatie, visserij of natuurontwikkeling. Het bestemmingsplan geeft voor deze activiteiten een regeling met één bestemming voor het gehele watervlak van het IJsselmeer en Markermeer, met daarop aanduidingen binnen deze bestemming voor meer aan een bepaald gebied gebonden IJsselmeerfuncties. In het bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer van de gemeente Enkhuizen betreft dit de aanduidingen:

- scheepvaartroute, fuiken, windmolenpark (op de leidam), natuurgebied (De Ven), archeologisch waardevol gebied (buitendijkse standplaats kerk Gommerkarspel).

Daarnaast zijn in de kustzone twee andere bestemmingen opgenomen, te weten:

"Recreatieve doeleinden" voor:

- buitendijkse gronden ten behoeve van dagrecreatie, ten noorden van de waterinlaat Immerhorn (klasse I);
- de Spoorhaven en de Gependam e.o., ten behoeve van havenontwikkeling met voorzieningen (klasse II);

"Verkeers- en waterstaatsdoeleinden" voor:

- het bestaande complex van de Krabbersgatsluizen, inclusief het bijbehorend deel van de Houtribdijk/Markerwaarddijk.

De omvang van het gebied en de aard van het plan maken het noodzakelijk dat een kaart met een schaal 1:50.000 voor het IJsselmeer en uitsnede met een kaart van 1:25.000 voor de kustzone en het Markermeer wordt gebruikt.

6. 3. Opzet bestemmingsregeling

In het bestemmingsplan is gekozen voor een ruime bestemmingsregeling, met gebruikmaking van een algemene Beschrijving in Hoofdlijnen. Deze geeft weer op welke wijze de doeleinden, neergelegd in de bestemming IJsselmeer/Markermeer, worden nagestreefd.

Met het opnemen van een Beschrijving in Hoofdlijnen wordt de wens geuit om sturend op te treden ten aanzien van de inrichting van het plangebied. Deze sturing werkt verschillend uit al naar gelang het instructievormen dan wel toetsingscriteria betreft. De eerste beogen met name inzicht te bieden in het beleid van de gemeente ten aanzien van de realisering van het plan, hebben vooral de betekenis van een inspanningsverplichting en kunnen niet rechtstreeks worden afgedwongen. Wel kan de burger de gemeente hierop aanspreken.

De toetsingscriteria vormen naast de "traditionele" voorschriften een toetsingsgrond voor bouw- en aanlegvergunningen en werken zo ook door naar de burger.

Het bestemmingsplan voorziet ten aanzien van het Beschermd Stadsgezicht in de verplichting ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet.

Algemeen geldt bij vergunningverlening in verband met de cultuurhistorische waarde van de kust voor de oude stad, het algemene toetsingskader van de Beschrijving in Hoofdlijnen, waarin de waarden en het gebied van het Beschermd Stadsgezicht zijn aangegeven.

Om te voorkomen dat door allerlei activiteiten de uitvoering van de instructies onmogelijk wordt gemaakt, is wel als algemeen toetsingscriterium opgenomen dat geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de instructies (en in de Beschrijving in Hoofdlijnen omschreven nadere doeleinden).

Soms is afstemming van het bestemmingsplan met andere wetgeving vereist (zie hoofdstuk 3). De Beschrijving in Hoofdlijnen geeft ook dit aan.

Rangorde

In de doeleindenomschrijving van de bestemming IJsselmeer/Markermeer zijn de toegelaten functies binnen deze bestemming genoemd. Het gaat daarbij om twee hoofdrichtingen:

- doeleinden gericht op natuur en landschap;
- doeleinden gericht op sociaal-economische en sociaal-culturele functies.

De doeleinden ten aanzien van natuur en landschap richten zich op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem IJsselmeer en Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden.

De sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden richten zich op de reeks activiteiten en functies, die met name zijn genoemd in de doeleindenomschrijving.

De doeleindenomschrijving van de bestemming IJsselmeer/Markermeer geeft door het noemen van al deze soms tegenstrijdige functies een breed planologisch kader. Er is nog niet aangegeven welke functie nu in een concreet geval voorgaat. Dit moet nader bij de toepassing van het plan worden bepaald, aan de hand van de Beschrijving in Hoofdlijnen. Hiertoe wordt voor de toetsing de onderlinge verhouding aangegeven tussen de verschillende functies bij het nemen van beschikkingen op grond van het plan (bouwvergunning, aanlegvergunning, gebruikstoestemming, nadere eisen, vrijstelling, wijziging, etc.).

In de rangordeverdeling wordt onderscheid gemaakt tussen:

- nevenschikking;
- onderschikking;
- toelaatbaar;
- ongewenst.

De Beschrijving in Hoofdpijnen geeft de betekenis van deze rangorde aan en daarbij wordt in een schema de functie-rangorde van de activiteiten weergegeven. Hierin komt de opsomming uit de doeleindenomschrijving weer terug en wordt per functie aangegeven, welke plaats die functie, c.q. deelactiviteit in de rangorde inneemt.

De rangorde is van groot belang, omdat ze richtinggevend is voor de aard van de toegelaten activiteiten.

Voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van activiteiten zijn toetsingscriteria gegeven, met daarbij een afwegingsschema. Bij de afgifte van beschikkingen op grond van het plan moet hieraan worden getoetst.

Afstemming

Naast de rangorde voor de toetsing bevat de Beschrijving in Hoofdpijnen nog een ander belangrijk element.

Voorzover dit beleidsmatig relevant is, wordt aangegeven hoe het totale beleid ten aanzien van het IJsselmeer en Markermeer, zoals verwoord in het bestemmingsplan met andere (sectorale) wetgeving een relatie vertoont. Dit is de concretisering van de afstemmingsfunctie van de Beschrijving in Hoofdpijnen.

Deze is ondergebracht bij de instructies. Het gaat hier immers niet om toetsing aan het bestemmingsplan, maar om een instructie, die de gemeente zichzelf oplegt.

In hoofdstuk 3 werd al geconcludeerd dat de uitvoering van de meeste sectorale wetgeving is opgedragen aan andere overheden dan de gemeente. Voor de afstemmingsregeling in de Beschrijving in Hoofdpijnen betekent dit dat in de meeste gevallen kan worden volstaan met het opnemen van instructienormen die aangeven, dat de gemeente bij de toepassing van het bestemmingsplan op voorkomende activiteiten, er op moet letten dat op de betreffende activiteiten ook sectorale wetgeving van toepassing is (signaalfunctie).

De afstemmingsfunctie komt voor in twee vormen:

- a. Als op één en dezelfde activiteit zowel een regeling uit het bestemmingsplan van toepassing is (bijvoorbeeld een aanlegvergunning) als sectorale regelgeving, dan dient er bij de toepassing van het plan op te worden gelet dat er ook medewerking nodig is op grond van een andere wet en dat meestal ook een andere overheid uitvoeringsorgaan is. Dit vergt inhoudelijke en procedurele afstemming tussen de gemeente en het andere orgaan.
Deze signaalfunctie is in de Beschrijving in Hoofdpijnen verwerkt door middel van een algemene verwijzing naar het schema in hoofdstuk 3.
- b. Een sectorale regeling kan aanvullend werken op die uit het bestemmingsplan. Dit met name ten aanzien van het vlottende gebruik, zoals vissen of varen (zie hoofdstuk 3).

Ook kunnen bepaalde uitvoeringsaspecten van een bepaalde, op zich wel met het bestemmingsplan te regelen ruimtelijke activiteit, met sectorale wetgeving aanvullend worden geregeld (bijvoorbeeld bij ontgrondingen). Zo wordt de locatie van de ontgroning met het bestemmingsplan geregeld en de wijze van uitvoering met de ontgrondingsvergunning. In dit soort gevallen is de instructie in de Beschrijving in Hoofdpijnen er op gericht om tot beleidsafspraken te komen om deze aanvulling daadwerkelijk te realiseren. Als de gemeente zelf het uitvoerend orgaan is dan dient bekeken te worden hoe de aanvulling op het bestemmingsplan is te realiseren.

6. 4. Toelichting op de bestemmingen

a. Bestemming IJsselmeer/Markermeer

Qua opzet is deze bestemming hierboven al toegelicht. Voor de inhoud van deze bestemming nog het volgende.

De bestemming is gelegd op het watergebied van het IJsselmeer en het Markermeer. Voor de geïnventariseerde activiteiten kan de regeling als volgt nader toegelicht worden:

Landschap

Ook bij een open watergebied als het onderhavige kan van een "landschap" worden gesproken.

De openheid mag niet onevenredig worden verstoord door inrichtingsactiviteiten, zoals bouwwerken ten behoeve van de regeling van het waterverkeer. Het cultuurhistorisch waardevolle beeld van het open water voor het historisch stadsbeeld (Beschermd Stadsgezicht) mag niet worden verstoord.

Een deel van het kustgebied voor de oude havenmondingen behoort tot het Beschermd Stadsgezicht.

Ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet dient het bestemmingsplan voor dit gebied ter bescherming van de beschreven waarden van het stadsgezicht. In de Beschrijving in Hoofdpijnen is als toetsingskader voor vergunningverlening de locatie (figuur 2) en de belangrijkste waarde (behoud van water en zicht) van het deelgebied van het Beschermd Stadsgezicht aangegeven.

Bij de vergunningverlening voor bodemverstorende activiteiten, dient een archeologische inventarisatie mogelijk te zijn ter plekke van het aangeduide archeologisch waardevol gebied.

Natuurfuncties

Het plangebied kent specifiek aangeduid natuurgebied ter plaatse van De Ven (conform de Natuurbeschermingswet) (zie figuur 1, artikel 3).

De natuurwaarden vormen hier het belangrijkste toetsingskader. In het natuurgebied is recreatief medegebruik eventueel toelaatbaar. Dit zal zich echter niet in ingrijpende inrichtingsactiviteiten uiten. Wel kan een pad of een strand- of zanddam als natuurontwikkeling (bijvoorbeeld als buffer) worden aangelegd.

De beheerder zal over het eventuele recreatieve medegebruik moeten oordelen. Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid om via vrijstelling in het natuurgebied een kleine vogelobservatiehut (op verhoging) of een schuil- of beheershut te bouwen (vrijstelling bebouwingsbepalingen).

Verdere natuurontwikkeling (bijvoorbeeld ter versterking van de natuurwaarden en de kustverdediging) wordt mogelijk geacht, maar is in verband met het eventueel storten van bodemmateriaal en eventuele noodzakelijke aanplant gekoppeld aan aanlegvergunningen. Bij de toetsing van de verlening van de vergunning zal bezien worden of de ontwikkeling plaats zal vinden in het daartoe aangegeven gebied (zie figuur 1, artikel 3). Een dergelijk gebied is in het plan aangegeven zowel ter plaatse van de aanduiding "natuurgebied", als in een zone grenzend aan dit gebied.

Deze zone komt overeen met de oeverontwikkelingszone van de provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS) zoals aangegeven in het Streekplan Noord-Holland-Noord (1994). Voor deze zone geldt in het algemeen dat deze zich uitstrekt tot 1 km buiten de kust. Via natuurbouw kan een versterking gevormd worden van de ecologische structuur in de oeverzone, aansluitend op de binnendijkse ecologische ontwikkelingszone via de Noorddijk naar het natuurgebied De Weelen (PEHS).

Bij ontwikkeling buiten het aangegeven gebied (figuur 1 artikel 3) zal getoetst moeten worden of de belangen van landschap, Beschermd Stadsgezicht, waterbeheer, visserij, beroepsscheepvaart, recreatie, verkeer en nutsvoorzieningen, er niet onevenredig door geschaad worden.

Zo zijn bijvoorbeeld ook ondiepe delen aan de IJsselmeerzijde van de Houtribdijk (N.B. de eerste 50-70 meter behoren tot de gemeente Lelystad) geschikt geacht voor natuurontwikkeling (Projectenplan Natuurontwikkeling 1992-1997 / zie bijlage 3). Deze ontwikkeling bij het Enkhuizerzand wordt ondersteund.

Natuurontwikkeling in de "Enkhuizerbaai", direct ten oosten van de vaargeul, voor het front van Enkhuizen, wordt ten stelligste afgewezen, door de verstoring van de samenhang van open water met het historische havenfront.

Natuurbouw door de aanleg van een zandplaat al dan niet met rietmoeras bij de ondiepte van Kreupel, buiten de kustzone, wordt ondersteund omwille van het ecologisch belang. Bij de locatiebepaling geldt het gehele afwegingskader (onderschikking) ten opzichte van de andere functies.

Overige natuurbouw, geheel los van de oeverzone, in de diepere delen van het gemeentelijk IJsselmeergebied, wordt ongewenst geacht.

In de Beschrijving in Hoofdpijnen wordt natuurontwikkeling alleen apart beschreven voor zover dit relevant is voor de ontwikkeling als zodanig.

In het plan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de aanduiding "natuurgebied" aan de bestemming toe te voegen.

Waterbeheer

Conform het basisplan IJsselmeer worden de belangen van de waterbeheerder in de kustzone tot 100 meter uit de dijk (zomerkade) als een primair belang gezien (er is sprake van nevenschikking met de belangen van het waterecosysteem).

Hiermee worden ondermeer de belangen van de inlaat bij Immerhorn veilig gesteld alsmede de waterkeringsbelangen. Bij deze zonering wordt de Houtribdijk en het sluizencomplex ook als "kust" gezien. Noodzakelijke bouwwerken, van kaden en dijken tot sluizen en waterinlaatpunten kunnen hier aangelegd worden (bijvoorbeeld bij het gemaal).

Verder dan 100 meter uit de dijk, maar nog in de kustzone (tot 1 km uit de kust), kunnen in verband met kustbeheer deze belangen nog steeds zwaarwegend zijn. Wanneer het hier gaat om inrichtingswerkzaamheden (aanleg van kaden en dijken, aanlandingen) is echter sprake van onderschikking en zullen de belangen van natuur en landschap, recreatie, beroepsvaart en visserij allereerst meegewogen moeten worden.

Geheel buiten de kust zijn inrichtingswerkzaamheden ten behoeve van het waterbeheer niet te verwachten.

Recreatie

In de bestemming IJsselmeer/Markermeer gaat het om een puur watergebied en een natuurgebied met moeraslanden. Voor recreatie zijn in dit gebied nauwelijks inrichtingsactiviteiten mogelijk. Het gaat om het vlottende en dus toelaatbare gebruik. Inrichting kan alleen bestaan uit zeer beperkte bouwwerken bijvoorbeeld ten behoeve van de regeling van het recreatieverkeer of een ankerplaats. Eventueel kan via een aanlegvergunning een klein strandje, zanddam of een aanleggelegenheid aangelegd worden.

Bij verlening van de vergunning zal vooral getoetst worden aan de waarden van natuur en landschap, aan de nabijheid van natuurgebied, maar ook aan recreatiebelangen.

Het bestemmingsplan kent geen zonering naar tijd en plaats en naar aard van recreatiegebruik (bijvoorbeeld surfen of gebruik van jet-ski's).

Dienaangaande wordt verwezen naar toepassing van andere sectorale wetgeving (zie Bijlagen/ bijlage 1).

Beroepsvisserij

Beroepsvisserij is overal in het plangebied toelaatbaar. Waar het gaat om inrichtingsactiviteiten, zoals het plaatsen van grote fuiken, wordt dit in principe toegelaten in speciaal daartoe aangegeven zones in het plangebied (Kreupel, Hop en Houtribdijk). In het overig gebied wordt dit als ongewenst beschouwd.

Indien niettemin een aanvraag voor het plaatsen wordt ingediend voor een gebied buiten de aangegeven zone, kan vrijstelling worden gegeven door Burgemeester en Wethouders, waarbij allereerst een afweging dient te gebeuren of de natuur- en landschapswaarden (onder meer paaigebieden), recreatie- en waterbeheersbelangen niet worden geschaad.

Beroepsscheepvaart

Beroepsscheepvaart is in principe overal mogelijk, maar wordt in de praktijk beperkt door de aanwezige diepte. Ook kunnen er bij het normale gebruik horende inrichtingsactiviteiten voor worden ondernomen, maar er is sprake van onderschikking ten opzichte van het waterecosysteem.

Voor de beroepsscheepvaart kunnen bijvoorbeeld inrichtingsactiviteiten, zoals het aanleggen van aanleggelegenheid en laad- en losmogelijkheid noodzakelijk zijn bij de industrieterreinen Krabbersplaat en Ketenwaal. De aanleg aanlegsteigers, kaden en dijken en het graven of verleggen van een vaargeul, is evenwel gekoppeld aan een aanlegvergunning.

Voorzover de gronden niet zijn aangemerkt als scheepvaartroute, is het graven van en verleggen van vaargeulen aan een aanlegvergunning gebonden en is het winnen van bodemmateriaal ongewenst (N.B. het normale vaargeulonderhoud is altijd mogelijk).

Anders is dit bij de gronden die een aanduiding scheepvaartroute hebben. De op de plankaart aangegeven aanduiding voor scheepvaartroutes betekent natuurlijk niet dat daarbuiten geen scheepvaart is toegelaten.

Als een gebied op de plankaart is aangemerkt als "scheepvaartroute", is het uitdiepen/graven of verleggen van vaargeulen ten behoeve van de beroepsscheepvaart, alsmede het winnen en het bergen van bodemmateriaal zonder meer mogelijk, er is sprake van nevenschikking.

Omdat in de praktijk de juiste locatie van de scheepvaartroutes niet geheel vast ligt en met de aanleg van nieuwe sluizen zal veranderen, kent het plan een wijzigingsbevoegdheid om de aangegeven scheepvaartzone te wijzigen (de basis van de thans aangegeven zone is de route-aanduiding van het project Krabbersgatsluis/naviduct (1996) en de Hydrografische Kaart voor beroeps- en pleziervaart voor IJsselmeer en Randmeren, editie 1993, nr. 1810).

Deze wijzigingsbevoegdheid kan worden toegepast in het belang van de beroepsscheepvaart, maar ook in het belang van de zandwinning.

Diepe delfstoffen

In de bestemmingsomschrijving is het winnen van diepe delfstoffen niet opgenomen. Dit is conform het provinciale beleid om deze activiteit niet toe te staan. Wel is een vrijstellingsmogelijkheid opgenomen om het zoeken naar delfstoffen toe te staan, alleen echter voorzover het seismologisch onderzoek als "toelaatbare" activiteit betreft. In de afweging gaat er erom dat het onderzoek noodzakelijk is ten behoeve van winning op/vanaf het land is.

Zandwinning

Het winnen van bodemmateriaal (in de praktijk zal het gaan om ophoogzand en/of industriezand) is gekoppeld aan de op de plankaart aangegeven "scheepvaartroute".

Daar deze route nog niet overal vastligt en in de loop der jaren aan verandering onderhevig is, is in het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de scheepvaartzone te veranderen (zie ook onder beroeps-scheepvaart). De wijze waarop gewonnen wordt, de diepte alsmede de opleveringsdiepte, wordt geregeld met een ontgrondingsvergunning (Ontgrondingenwet en het Rijksontgrondingenreglement).

Energievoorziening

De plaatsing van nieuwe windturbines is bij recht mogelijk ter plaatse van de bestaande windturbines op de leidam aan Markermeerzijde. Het plaatsen van windturbines op andere locaties in het plangebied is ongewenst, met het oog op de landschappelijk en cultuurhistorische waarden van Enkhuizen e.o., evenals met het oog op de belangen van verkeer- en waterstaat (naviduct/-Krabbersgatsluis).

Transportleidingen/verbindingen

Leidingen dienen op grond van de beleidskeuze in principe beperkt te blijven tot een zogenaamde "leidingstraat", welke niet in het voorliggende plangebied voorkomt.

Niettemin zou het vanuit maatschappelijk belang voor kunnen komen dat ook in het plangebied leidingen moeten kunnen worden aangelegd. Hiervoor is een wijzigingsbevoegdheid in het plan opgenomen. Het spreekt vanzelf dat bij toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid getoetst wordt aan de gevolgen voor andere functies, waarbij ook de aard van het getransporteerde van groot belang is (met name voor het waterecosysteem).

Voor de aanleg van een nieuw leidingtracé door een grote landschappelijke eenheid/natuurgebied (IJsselmeer) is een Milieu-effect rapportage noodzakelijk (zie ook bijlage 1).

Specieberging

Berging van bodemmateriaal is gekoppeld aan een aanlegvergunning. Ook dit is een vergunning die vooral bedoeld is als locatietoets. Er mag alleen gestort worden als er een directe relatie is met de kust, bijvoorbeeld bij natuurontwikkelingsprojecten, voorzieningen voor kustbeheer, of recreatieve voorzieningen. De berging is gekoppeld aan een vergunning waarbij een verontreinigingstoets noodzakelijk is (Inrichtingen en Vergunningenbesluit Milieubeheer).

De berging van "niet-verontreinigde" baggerspecie, klasse 1 en 2, is in principe toegestaan; daarbij dient een zorgvuldige afweging gemaakt te worden tussen natuurbelangen (paaigebieden), scheppen van nieuwe natuurgebieden, economische belangen (visserij) en recreatieve belangen (bijvoorbeeld toegankelijkheid).

Anders ligt dit bij berging van "verontreinigde" baggerspecie, klasse 3 en 4, welke uitsluitend onder IBC-criteria gestort mag worden.

Naar de milieuhygiënische effecten van een gesloten grootschalig bergingsdepot in watergebieden is onderzoek gedaan (MER Berging Baggerspecie 1993).

Het IJsselmeer is in de beschouwing meegenomen voor de aanleg van een dergelijk depot, maar de prioriteit is bij het Ketelmeer gelegd (depot in aanleg).

Gelet op de belangen van het water-ecosysteem en met name de belangen van de drinkwatervoorziening, wordt een dergelijke bergingsmogelijkheid in het plan niet opgenomen. Bij noodzakelijke aanleg zal een planherziening nodig zijn.

b. Bestemming "Recreatieve doeleinden"

Deze bestemming heeft betrekking op twee gebieden, ieder met een verschillend doel van recreatief gebruik.

Ten behoeve van de realisering van de bestemmingsdoeleinden is als toetsingskader een specifieke Beschrijving in Hoofdpijnen toegevoegd.

Klasse I

De bestemming "Recreatieve doeleinden", met de klasse-aanduiding I heeft betrekking op de buitendijkse gronden ten noorden van de waterinlaat Immerhorn en ten zuiden van het natuurgebied De Ven. Deze gronden behoren tot het IJsselmeergebied en zijn niet opgenomen in het (ontwerp)-bestemmingsplan voor het Landelijk Gebied.

De gronden zijn nu extensief dagrecreatief in gebruik, onder meer als hondentrainingsterrein. De gronden maken deel uit van zowel stiltegebied, bodembeschermingsgebied (aangewezen in provinciale plannen) en van het provinciaal monument van de Westfriese Omringdijk.

Hieruit vloeien beperkingen voort ten aanzien van de activiteiten die plaats kunnen vinden.

Een motorcrossterrein is hier bijvoorbeeld niet toegestaan (zie ook hoofdstuk 2, provinciale planvorming).

Door het tekort aan dagrecreatieve voorzieningen voor de groeiende eigen bevolking (Kadijken) is het van belang dat dit gebied voor dagrecreatie in gebruik blijft. Het gebruik zal extensief-recreatief zijn zonder ingrijpende inrichtingsactiviteiten. Het gaat uitsluitend om enige paden en speelveldjes en een strandje.

In verband met de aanwezig waarden van natuur en bodem (bodembeschermingsgebied) zijn verhardingen, vergravingen, beplantingen en beschoeiing gekoppeld aan een aanlegvergunning.

Via een vrijstelling is het mogelijk een klein gebouwtje ten behoeve van de dagrecreatie te realiseren, bijvoorbeeld een vogelobservatiehut dan wel een sanitaire voorziening.

Op termijn kan het noodzakelijk worden dat dit gebied uitsluitend een natuurfunctie krijgt ter versterking van de zonering van rust en natuur in het noorden en recreatie bij de stad.

Daartoe is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de bestemming Recreatieve Doeleinden te wijzigen naar de bestemming "IJsselmeer en Markermeer", plus de aanduiding "natuurgebied". Deze wijziging zal uitsluitend toegepast worden, wanneer op andere locaties voldoende in de dagrecreatieve behoefte van de plaatselijke bevolking wordt voorzien.

Klasse II

De bestemming "Recreatieve doeleinden" met de aanduiding klasse II heeft betrekking op de uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het gehele havengebeuren bij Gependam e.o.

De bestemming biedt de mogelijkheid voor de aanleg van een verkeers- en verblijfsdam naar het eilandje aan de Gependam en het maken van een nieuwe haveningang van de Spoorhaven door doorgraving van de bestaande Gependam.

Tevens is in de bestemming de aanleg van een charterhaven (maximaal 125 ligplaatsen voor de chartervloot, partyschepen en schepen van een lijndienst) met bijbehorende gebouwde voorzieningen voor de waterrecreant, voor de haven en voor de nautische dienstverlening opgenomen, gecombineerd met de aanleg van een verblijfs-pier.

Tot slot biedt de bestemming de mogelijkheid voor uitbreiding van de Koninklijke jachthaven (met maximaal 250 ligplaatsen) door herinrichting binnen de Spoorhaven en door aanleg van een nieuw gedeelte buitendijks. Tevens biedt het plan de mogelijkheid voor uitbreiding en nieuwbouw van het clubgebouw.

De bebouwingsregeling is globaal en laat enige verschuiving voor de bouwlocaties open, de regeling wordt ondersteund door kwalitatieve instructies in de specifieke Beschrijving in Hoofdpijnen van artikel 5, alsmede in de algemene Beschrijving in Hoofdpijnen (artikel 3).

In verband met de cultuurhistorische waarde van het silhouet van de oude stad, en het feit dat een deel van de bestemming in het gebied van het Beschermd Stadsgezicht van Enkhuizen valt, is voor (bouw)activiteiten een extra toetsingskader opgenomen. Naast de algemene instructies in de Beschrijving in Hoofdpijnen is bij vrijstelling op de bebouwingsregeling en bij planwijziging aangegeven dat de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gehoord dient te worden.

In het gebied aangeduid met klasse A, dat wil zeggen op de nieuwe Gependam, is er een bebouwingsmogelijkheid voor een cluster van gebouwen met een transferium-gebouw ten behoeve van de waterrecreatie met publieks- en sanitairruimten voor de haven en voor nautische dienstverlening en havenbeheer.

Er zijn tevens twee aparte dienstgebouwen voor rijkswaterstaat en de waterpolitie inbegrepen. De maximaal te bebouwen oppervlakte in deze klasse A is 1200 m².

Onder de nautische dienstverlening wordt ook een lichte vorm van nautisch ambacht zoals een zeilmakerij gerekend én een kleine havenwinkel (tot 250 m²) in watersportaccessoires, proviand én een verkooppunt van motorbrandstoffen. Overige detailhandel is strijdig gebruik.

In verband met het Beschermd Stadsgezicht mag de bebouwing niet hoger zijn dan 6 m, maar in geval van bijvoorbeeld een bijzondere kapvorm is een vrijstelling mogelijk tot een hoogte van 8 m. Hiervoor dient de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gehoord te worden.

In het gebied met klasse B is nu het gebouw van de KNZ&RV. Het sociëteits-, beheers- en onderhoudsgebouw van de KNZ&RV mag een oppervlakte van 600 m² hebben, met 6 m goothoogte en 9 m nokhoogte zijn. Dit gebouw of cluster van gebouwen kan/kunnen alleen gebouwd worden op een op de plankaart aangeduide locatie binnendijs (gebied klasse B).

In de BiH is een instructie opgenomen dat het gebouw los van de omringdijk gebouwd dient te worden. De bebouwde oppervlakte kan via een vrijstelling vergroot worden tot maximaal 900 m²; voorwaarde is daarbij dat de Rijksdienst voor de Monumentenzorg in deze gehoord wordt.

In het plan is in een gebied aangeduid met klasse C een toeristisch-recreatief paviljoen opgenomen met een horecafunctie (geen bar of discotheek en geen hotel) op de kop van de aan te leggen pier (dam), nabij de Krabbersgatsluizen (zie figuur 12). De bebouwde oppervlakte mag niet groter zijn dan 500 m², het gebouw niet hoger dan 11 m (omloop/dakterras). Daarboven is het via een vrijstelling mogelijk om een smalle liftschacht en een windvaan te plaatsen. Al behoort deze locatie niet tot het gebied van het Beschermd Stadsgezicht, toch is opgenomen dat bij toepassing van de vrijstelling de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gehoord zal te worden. In de BiH is aangegeven dat het gebouw in een getrapte, smal toelopende bouwvorm zal worden gerealiseerd.

c. Bestemming "Verkeers- en waterstaatsdoeleinden"

Deze bestemming is gelegd op het bestaande sluisencomplex van de Krabbersgatsluizen, alsook op de bijbehorende verkeersinfrastructuur en het dijklichaam. Binnen deze bestemming zijn de bestaande functies (verkeer en waterstaat) en bouwwerken planologisch geregeld (sluizen, dienstgebouw, etc.).

Verkeers- en waterstaatsinfrastructuur ten behoeve van het naviduct (aanlanding/sluizen) heeft voor het onderhavige plan geen consequenties; de ontwikkelingen zullen aan de zuidzijde van de Houtribdijk plaatsvinden in het gebied van de gemeente Lelystad. Bijbehorende geleiding voor de scheepvaart (dam) en aanlegsteigers zijn aanlegvergunningsplichtige werken in de bestemming "IJsselmeer/Markermeer".

7. INSpraak EN OVERLEG

7. 1. Algemeen⁸

In het kader van de uitwerking van het Basisplan IJsselmeer, zoals dat in november 1992 tot stand is gekomen, zijn negen bestemmingsplannen "IJsselmeer" in ontwerp gemaakt, waaronder het voorliggende plan "IJsselmeer en Markermeer" van de gemeente Enkhuizen.

Als voorontwerp heeft dit bestemmingsplan in 1993/1994 een overleg- en inspraakprocedure ex artikel 10 Bro doorlopen.

Een ontwikkelingsvisie voor buitendijkse recreatieve mogelijkheden bij de Gependam, in samenhang met de planvorming over het naviduct in de Houtribdijk/Markerwaarddijk, heeft geleid tot een aanpassing van het voorontwerp. De aangepaste versie van het plan heeft in 1997 opnieuw een procedure van inspraak en overleg ex artikel 10 doorlopen.

Als afronding van het overleg ex artikel 10 is een reactie gevraagd van de Subcommissie voor de gemeentelijke plannen en de stadsvernieuwing van de Provinciale Planologische Commissie van Noord-Holland.

De instanties die betrokken zijn bij het overleg, betreffen (Bijlagen / bijlage 4):

- de rijks- en provinciale instanties in commissieverband betrokken bij het overleg ex artikel 10 Bro;
- nutsbedrijven;
- aangrenzende gemeenten;
- belangenorganisaties betrokken bij het IJsselmeer en het kustgebied.

Alle binnengekomen schriftelijke reacties van beide overleg- en inspraakronden zijn opgenomen in de Bijlagen (bijlage 5 en bijlage 6).

Eveneens is het verslag van de Subcommissie voor de gemeentelijke plannen en de stadsvernieuwing in de Bijlagen / bijlage 6 opgenomen.

Planaanpassingen

Tijdens de procedure van beide ronden van overleg en inspraak heeft het plan enkele ingrijpende wijzigingen ondergaan. Het betreffen:

Kooizand

In de looptijd van de overlegprocedure aangaande het voorontwerp-bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer zijn diverse stappen gezet in de planvorming over Kooizand. In 1996 is vanwege provinciale stellingname besloten de planvorming stop te zetten. Het watergebied van Kooizand is onder de bestemming "IJsselmeer/Markermeer" in het bestemmingsplan opgenomen.

8) Alle bijlagen betreffende de inspraak en het overleg, vanaf het Basisplan IJsselmeer, het Basisplan Markermeer en het bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer zijn apart gebundeld in de BIJLAGEN.

Buitendijkse gronden

De gronden ten zuiden van het natuurgebied De Ven tot aan de waterinlaat Immerhorn waren aanvankelijk niet in het voorontwerp-bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer opgenomen. Bij het later gestarte bestemmingsplan "Landelijk gebied" leek het raadzaam deze gronden als onderdeel van het eco-systeem van het IJsselmeer, alsnog in het plan op te nemen. De buitendijkse gronden hebben een eigen bestemming "Recreatieve doeleinden" gekregen.

Naviduct

Als gevolg van de realisering van een naviduct in de Houtribdijk is in het plan de scheepvaartroute verruimd.

Windenergie

Een in het voorontwerp-plan opgenomen wijzigingsbevoegdheid ex artikel 11 WRO voor plaatsing van windturbines in het gemeentelijk watergebied langs de Houtribdijk is vervallen.

Gependam e.o.

Tot slot heeft een aanpassing plaatsgehad inzake havenontwikkeling bij de Gependam e.o. (1996). Met name door de komende verruiming van de scheepvaartroute in oostelijke richting naar het toekomstige naviduct, biedt de kustlijn meer kansen voor havenuitbreiding en -voorzieningen. Het voorontwerp-bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer (1994) kende reeds de mogelijkheid via aanlegvergunning kaden en dijken en aanleggelegenheden (tot 50 ligplaatsen) te maken. Deze ruimtelijke mogelijkheden waren te beperkt voor de gewenste ontwikkeling.

Voor de plannen bij de Gependam is planologisch gekozen voor een volledige, maar wel gefaseerde havenontwikkelingsmogelijkheid in een bestemming "Recreatieve doeleinden".

Daarbij is de plangrens verlegd, waardoor ook de Spoorhaven en het terrein van de Koninklijke jachthaven in het plangebied opgenomen is.

7. 2. Inspraak

Ten behoeve van de inspraakmogelijkheid heeft het plan, na publicatie in plaatselijke dag- en weekbladen, vanaf 3 maart 1995 gedurende vier weken ter inzage gelegen ten gemeentehuize. Tevens is een informatie-avond georganiseerd op 22 maart 1995; er waren geen belangstellenden.

In een tweede ronde heeft het plan opnieuw dezelfde procedure van inspraak doorlopen. Tot 1 oktober 1997 was het mogelijk een inspraakreactie in te dienen. Op 15 september 1997 is een informatie-avond georganiseerd; er was één belangstellende. Er is binnen de gestelde termijn één schriftelijke inspraakreactie ingediend door de Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren.

Schriftelijke inspraak van de zijde van Energie Noord West d.d. 16 april 1997 en 25 juli 1997, ingediend buiten de inspraaktermijnen, wordt eveneens als inspraakreactie behandeld (zie Bijlagen / bijlage 6).

7. 3. Overlegreacties 1993/1994

De overlegreacties zijn per onderwerp samengevat. De insprekende instanties worden bij het betreffende onderwerp genoemd. Voor het commentaar van de instanties wordt verwezen naar de brieven in de Bijlagen / bijlage 5. De reacties hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

A. Waterbeheer en waterverkeer

(Waterschap Westfriesland; Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat in de directie Noord-Holland; algemene reactie)

- Worden de belangen van de waterhuishouding en waterkering wel voldoende in het plan gewaarborgd?
- De plangrens is aangeduid als lopend vanaf "de buitenteen van de waterkering", bedoeld wordt (in vaktermen) de stortberm.
In een algemene reactie wordt geadviseerd in het toetsingskader voor het integraal waterbeheer de tweedeling "tot 100 meter uit de kust" en "in de kustzone (>100 meter)" te handhaven (conform het Basisplan IJsselmeer) en niet nog een derde klasse van "overig gebied" in te voeren waar activiteiten uitsluitend "toelaatbaar" zijn.
- De waterinlaat Immerhorn is niet in de toelichting aangegeven. Worden de belangen van de waterinlaat, mede gelet op de mogelijke ontwikkelingen bij Kooizand, wel planologisch gewaarborgd?
- De wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van de Krabbersgatsluizen en "navi(s)duct" graag verruimen naar het noorden.

Reactie:

De inhoud van de term "integraal waterbeheer" wordt in de toelichting voldoende omschreven en is in rijks- en provinciale nota's een algemeen bekend begrip. Met "integraal waterbeheer" wordt bedoeld op zowel het kwantitatieve beheer, als waterberging, watervoorziening, waterhuishouding e.d. en het kwalitatieve beheer, waaruit inrichtingsmaatregelen kunnen voortkomen, die tot verbetering van de waterkwaliteit kunnen leiden. Ook activiteiten ten behoeve van waterkering behoren onder het integraal waterbeheer. Een derde categorie voor toetsing in "overig gebied" was ingevoerd met name waar het gaat om het waterkwantiteits- en kwaliteitsbeheer. Conform het planologische systeem zijn die activiteiten, waar géén of niet noemenswaardige inrichtingsactiviteiten uit voortkomen, onder de categorie "toelaatbaar" opgenomen.

Het werd juist geacht om dit voor waterkwantiteit en -kwaliteit ook te doen, bijvoorbeeld ten behoeve van kwaliteits- of peilcontrole. Deze activiteiten zullen echter naar verwachting dermate gering zijn dat zij inderdaad niet specifiek als "toelaatbaar" opgevoerd behoeven te worden; de derde toetsingscategorie is derhalve geschrapt.

De plangrens is gehandhaafd op de "teen van de waterkering", waarmee bedoeld wordt de gemiddeld zichtbare ondergrens van de waterkering, in vaktermen de storterm genoemd.

Gelet op de multifunctionele waterbelangen die er aanwezig zijn (natuur, recreatie, visserij) maakt het onderwatertalud deel uit van het bestemmingsplan. De belangen van de waterkering, in het afwegingskader onder nevenschikking opgenomen, zijn in het plansysteem voldoende gewaarborgd.

De waterinlaat Immerhorn en de aangrenzende inlaatgeul in het IJsselmeer zijn uitdrukkelijk in het bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer opgenomen.

Het gebied, waar het naviduct en de nieuwe sluizen gerealiseerd zullen worden, krijgt zijn beslag in het gebied van de gemeente Lelystad. Voor het plangebied van de gemeente Enkhuizen is de consequentie alleen dat de scheepvaartroute verruimd zal worden.

Een wijzigingsbevoegdheid naar "Verkeers- en waterstaatsdoeleinden" is in het watergebied van Enkhuizen niet noodzakelijk.

De bestemming "IJsselmeer / Markermeer" laat via een aanlegvergunning de aanleg van een dam en steigers ten behoeve van de noordelijke aanlooproute naar het naviduct toe evenals de aanleg van een nieuwe vaargeul.

B. Natuurontwikkeling en recreatie

(Directeur Dienst Ruimte en Groen / Provincie Noord-Holland, Directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie / Noord-Holland; Directeur Dienst Milieu en Water / Provincie Noord-Holland; Commissie voor het Landelijk schoon)

- Realisering van natuurontwikkeling heeft grote consequenties voor alle andere functies van het IJsselmeergebied. Daartoe zouden de gebieden die hiervoor in aanmerking komen meer exact aangegeven moeten worden, bij voorkeur op de plankaart.

Gevaar bestaat anders dat belangen van recreatief medegebruik en van visserij worden onderbelicht in de vele vooroeverprojecten, die kunnen worden gerealiseerd.

Van de zijde van LNO wordt daarbij het knelpunt gesignaleerd dat grote delen van de ondiepe kustlijn zijn aangewezen tot "natuurontwikkelingsgebied met recreatief medegebruik" (Structuurschema Groene Ruimte).

Tevens wordt erop gewezen dat een versterking van de totale ecologische structuur in wording is door uitbreiding en verbinding van de binnendijkse relatienotagebieden (De Weelen) en het buitendijkse natuurgebied De Ven. Langs de Noorddijk (Immerhornerpolder) is daartoe een ecologische verbindingszone aangegeven in de provinciale planvorming. Bovendien zijn grote delen, buiten- en binnendijs, hier aangewezen als stiltegebied en bodembeschermingsgebied. Voorstel is deze hele ondiepe kustzone een aanduiding of bestemming "natuurgebied met recreatief medegebruik" te geven en de zonering zorgvuldiger uit te werken.

- Natuurontwikkelingsgebieden kunnen op termijn tot "natuurgebieden" worden en ook beschermd worden krachtens de Natuurbeschermingswet. In de voorschriften dient hiertoe een wijzigingsbevoegdheid opgenomen te worden om binnen de bestemming IJsselmeer en Markermeer de aanduiding "Natuurgebied" toe te voegen (algemene reactie).

Reactie:

Natuurontwikkeling

Terecht wordt opgemerkt dat natuurontwikkeling grote consequenties heeft voor andere functies. Over de gebieden waar dit plaats kan vinden, alsmede over de financiële haalbaarheid van veel natuurontwikkelingsprojecten is nog onderzoek gaande.

Het Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij heeft hiertoe een Projectenplan (1992-1997) opgesteld, maar ook in diverse kustplannen, alsmede in het Streekplan Noord-Holland-Noord wordt een "zonering" voor natuurontwikkeling aangegeven, waarbij daadwerkelijke uitvoering (haalbaarheid) veelal nog onduidelijk is.

In de omgeving van De Ven wordt in het Projectenplan geen natuurontwikkelingsproject aangegeven, wel echter bij het Enkhuizerzand.

Deze "zonering" voor natuurontwikkeling, is in de Beschrijving in Hoofddlijnen nader uitgewerkt en op een duidelijker kaartje opgenomen (figuur 1). Omdat het een kwalitatieve aanduiding is, zonder harde grenzen te kunnen stellen, wordt het advies voor plaatsing op de plankaart niet overgenomen. Bij de zonering is uitgegaan van de kustzone, tot 1 km uit de kust, die als waardevolle oever-ontwikkelingszone in het Streekplan Noord-Holland Noord is aangegeven.

De oeverzone voor de havenfronten van de oude zuiderzeestadjes, bij recreatieve concentratiegebieden en bij industrieterreinen zijn hierbuiten gelaten, al maken deze gebieden natuurlijk in feite wel deel uit van de totale PEHS. In het aangeduide "natuurgebied" (De Ven) en het aangrenzende potentiële natuurontwikkelingsgebied biedt de bestemming "IJsselmeer/Markermeer", welke middels het toegepaste toetsingssysteem toch al een natuurgerichte bestemming is, genoeg mogelijkheden voor eventuele verdere natuurontwikkeling. Een aparte bestemming wordt niet noodzakelijk geacht.

In de voorschriften is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de aanduiding "natuurgebied" aan de bestemming "IJsselmeer / Markermeer" toe te voegen.

Recreatieve doeleinden

Van de zijde van de directeur LNO wordt voorgesteld het buitendijkse gebied met een bestemming "natuur met recreatief medegebruik" binnen het plan op te nemen.

Een recreatieve bestemming (klasse I) is vervolgens gelegd op de buitendijkse gronden tussen het natuurgebied De Ven en de waterinlaat Immerhorn, met een op natuurbehoud gericht aanlegvergunningstelsel.

Dit buitendijkse gebied is een ruig terrein, dat dagrecreatief in gebruik is. Ondermeer is er een hondentrainingsterrein en worden de oevers en terreinen gebruikt voor zwemmen en zonnen. Daarnaast is het tevens een stiltegebied en een bodembeschermingsgebied. Het gebied en de aangrenzende oeverzone komen ook in aanmerking voor natuurontwikkeling (zie figuur 1 van de Beschrijving in Hoofdlijnen).

Ons inziens ligt, ondanks dat natuurbelangen aanwezig zijn, in dit gebied het primaat bij de extensieve dagrecreatie, het gebied moet toegankelijk blijven voor de recreant. In Enkhuizen en omgeving zijn hiertoe momenteel te weinig mogelijkheden. Vandaar dat de naamgeving en het afwegingskader op recreatie is gericht. Door de bestemming "Natuurgebied" wordt het primaat te zeer bij natuur gelegd en wordt de kans vergroot om door aanvullende maatregelen (NB-wet) de recreant te weren.

De natuurbelangen worden in het planologisch systeem veilig gesteld via vereiste aanlegvergunningen.

Mochten op den duur elders voldoende dagrecreatieve mogelijkheden aangelegd zijn, dan kan overwogen worden in het kader van de gewenste zonering aan dit gebied alsnog een bestemmingsverandering te geven, vergelijkbaar met de bestemming van het natuurgebied De Ven, zoals nu in het ontwerp-bestemmingsplan opgenomen. Hiertoe is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen (artikel 9).

C. Recreatie

(Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren; Nederlandse Vereniging van Sportvisserijfederaties; Kamer van Koophandel voor West-Friesland en Waterland).

Samengevat commentaar:

- Recreatie is een groeiende sector en is speerpunt van het beleid van de IJsselmeerprovincies. In rijks- en provinciale plannen wordt voor het IJsselmeergebied uitgegaan van een duurzame multifunctionele ontwikkeling.

Daarbij wordt ondermeer gesteld dat natuurbelangen en waterrecreatiebelangen "nevenschikkend" zijn (SGR). In het voorliggende plan wordt per definitie uitgegaan van ondergeschiktheid van de belangen van de recreatie aan die van de natuur, het plan is strijdig met het rijks- en provinciaal beleid.

- Met de ontwikkelingsruimte voor 18.000 vaste ligplaatsen in IJsselmeer-gebied en Randmeren dient rekening gehouden te worden in de bestemmingsplannen.
- Bij de aanleg van vooroevers en eilanden voor de kust dient recreatief medegebruik uitgangspunt te zijn. Een "ja... tenzij" benadering.
- Het plan dient geactualiseerd te worden, met recente onderzoeksgegevens.

Reactie:

Recreatie (niet zijnde verblijfsrecreatie) maakt deel uit van de doeleindenomschrijving van de bestemming IJsselmeer en Markermeer.

Op generlei wijze wordt de multifunctionaliteit van het IJsselmeergebied ontkend.

Recreatie is echter, zoals ook door de belangenorganisaties onderschreven wordt, afhankelijk van een schoon IJsselmeer, van natuurvriendelijke oevers voor een optimale natuur en landschapsbeleving.

Waar het dan om ruimtelijke inrichtingsactiviteiten gaat, en daar draait het in het bestemmingsplan om, is een zonerings- en afwegingskader noodzakelijk. Het afwegingskader is gebaseerd op het systeem van "nevenschikking", "onderschikking" en "toelaatbaar" en inderdaad gekoppeld aan het toetsingskader van de waarden van een duurzaam zoetwater-ecosysteem. De inhoud van deze terminologie is in de voorschriften precies omschreven. Het is een systeem dat algemeen in de ruimtelijke planning voor de grote wateren wordt toegepast.

De term "nevenschikkend" van het SGR en de term "nevenschikking" van het bestemmingsplan hebben dus een andere lading. Het eerstbedoelde gaat over de belangen in het algemeen, het tweede over een uitwerking van de functies met een ruimtelijk effect.

De plaats wáár intensieve recreatieve inrichtingsactiviteiten in het IJsselmeer mogen plaats vinden, is in de rijks- en provinciale nota's aangegeven. In de bestemmingsplannen is dit overgenomen in het geval er concrete plannen voor inrichting zijn. Bij Enkhuizen gaat het dan om een dagrecreatieterrein en om een nieuwe haven met voorzieningen (Gependam e.o.).

Daarnaast laat de bestemming "IJsselmeer/Markermeer" voor de recreatie de deur op een kier in de gehele kustlijn. Voor de aanleg van strandjes en aanlegplaatsen (tot 50 ligplaatsen, vandaar de opname van strijdig gebruik boven de 50 ligplaatsen) is eventueel een mogelijkheid via een te verlenen aanlegvergunning.

Het zou te ver gaan al bij voorbaat in de bestemmingsplannen ruimte te reserveren voor duizenden ligplaatsen. Terecht wordt door de Stichting Waterrecreatie gesteld dat een voor het hele IJsselmeergebied uitgewerkt en door alle belangenorganisaties onderschreven "Projectplan Waterrecreatie IJsselmeergebied" hier een oplossing had kunnen bieden.

De provinciale beleidsnota Kustlijnontwikkeling (juli 1996) onderstreept het belang van een goede verdeling van de noodzakelijke uitbreiding. De bestemming "Recreatieve doeleinden" (havenuitbreiding) komt, althans voor de termijn van dit bestemmingsplan, voor een deel aan de bezwaren van de stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren tegemoet.

Ten aanzien van natuurontwikkeling en recreatief medegebruik wordt terecht opgemerkt dat een positievere benadering van recreatief medegebruik in de planvorming moet doorklinken. Alleen als natuurbelangen van de nieuw te ontwikkelen natuur zo zwaarwegend zijn dat het om potentiële toekomstige natuurbeschermingsgebieden gaat, kan recreatief medegebruik worden uitgesloten. De tekst van de toelichting en van voorschriften (onderdeel Beschrijving in Hoofdpijnen) is hierop aangepast.

D. Diepe delfstoffen

(Ministerie van Economische Zaken / Rijksconsulentschap Noord-Holland)

- Als enige heeft het Ministerie van Economische zaken bezwaar tegen het "ongewenst" verklaren van boringen (exploratie en exploitatie). Argument is onder andere dat de PKB van de VINEX ruimte voor afweging van belangen voorschrijft bij de uitwerking in streek- en bestemmingsplannen per geval. "Per concreet geval dient beoordeeld te worden of deze activiteit verenigbaar is met de natuur en overige belangen van het in geding zijnde grote water". Daarnaast lopen nog verschillende beroepsprocedures bij de Raad van State aangaande voor het IJsselmeer verleende boorvergunningen, waarop tot dusver niet is beslist. Voor Enkhuizen gaat het om de vergunning "IJsselmeer" (zie ook figuur 8).
- Voor de vrijstellingsbevoegdheid die opgenomen is ten behoeve van seismologisch onderzoek (voor winning op het land) zijn absoluut geen criteria aan te voeren. Deze activiteit is planologisch niet relevant.

Reactie:

In het door Provinciale Staten van Noord-Holland, Friesland en Flevoland in 1993 vastgestelde Interprovinciale Beleidsplan IJsselmeer is aangegeven dat exploratie- en exploitatieboringen in het IJsselmeer ongewenst zijn en dat er géén vergunningen voor boringen in het IJsselmeer dienen te worden verleend. Dit beleid is ook in het Streekplan Noord-Holland-Noord in september 1994 vastgesteld. In 1994 is eenzelfde standpunt ingenomen bij de vaststelling van het Interprovinciaal Beleidsplan Markermeer.

De ruimte die de VINEX (PKB) geeft voor beoordeling per geval wordt voor het "geval" IJsselmeer zowel in de provinciale als in de gemeentelijke ruimtelijke uitwerking daarmee ingevuld, uit hoofde van het belang van het zoetwater-ecosysteem(natuur) en het belang voor de drinkwatervoorziening en watervoorziening.

Met beoordeling per geval wordt ons inziens bedoeld op het geval van één samenhangend watersysteem en niet per boorlocatie.

Met name voor dergelijke -in geval van calamiteit- grensoverschrijdende activiteiten in een watersysteem is door de gemeenten gekozen voor een gemeenschappelijke opstelling van de bestemmingsplannen voor het IJsselmeer en Markermeer. Hierbij is besloten de richtlijn van het meerderheidsstandpunt van de provincies te volgen. Deze richtlijn is reeds overgenomen in het (ten behoeve van de bestemmingsplannen) opgestelde Basisplan IJsselmeer en Basisplan Markermeer. Dat basisplan is tot stand gekomen met vertegenwoordigers van rijk en provincie. Wel is hierbij het minderheidsstandpunt van de Minister van Economische Zaken duidelijk geworden. De gemeenten volgen met het bestemmingsplan de lijn van de meerderheidskeuze van de Provinciale Staten van Noord-Holland, Friesland en Flevoland.

Boringen zijn in de planologische regeling van het ontwerpbestemmingsplan uitgesloten via een verklaring van strijdig gebruik. Indien toch geboord moet worden is een planherziening nodig. Een andere regeling via aanlegvergunning, vrijstelling of wijzigingsbevoegdheid zou ertoe leiden dat iedere gemeente op zichzelf conclusies zou gaan verbinden aan uitgevoerde expertise inzake de gevaren voor natuur, recreatie, drinkwatervoorziening en visserij. Voor een dergelijke qua invloed grensoverschrijdende activiteit lijkt ons dat ongewenst.

Overigens is volgens het Besluit Milieu-effect rapportage (1994) het opsporen en winnen van aardolie MER-plichtig in gevallen waarin de activiteit plaatsvindt in een gevoelig gebied. Het IJsselmeer is aangewezen als "kerngebied en natuurontwikkelingsgebied" in het Structuurschema Groene Ruimte (PKB) en voldoet aan de definitie van gevoelig gebied.

De MER dient toegepast te worden bij de goedkeuring door de Minister van Economische Zaken van een plan tot het uitvoeren van een boring of het plaatsen van een installatie, dan wel bij het ontbreken daarvan de vaststelling van een ruimtelijk plan dat als eerste in de uitvoering van een boring of het plaatsen van een installatie voorziet.

Wordt in het bestemmingsplan wél de mogelijkheid gegeven voor boringen dan loopt het plan vooruit op de beslissing van de Minister van Economische Zaken inzake de nog lopende bedenkingen aangaande verlenen of verlengen van boorvergunningen en zou de MER-plicht voor het bestemmingsplan gelden. In het bestemmingsplan, waar het gaat om ruimtelijk relevante activiteiten voor een termijn van tien jaar, is voor de planologische regeling gekozen om geen mogelijkheid te geven voor exploratie- en exploitatieboringen c.q. de aanleg van (proef)boorinstallaties.

Mocht het binnen die termijn toch tot boringen moeten komen, na besluit van hogerhand, én na de daaraan gekoppelde MER, dan zal een herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk zijn.

Seismologisch onderzoek is reeds eerder in het IJsselmeergebied uitgevoerd. Echter een vrijstelling voor verder seismologisch onderzoek in het watergebied wordt gehandhaafd.

Uitdrukkelijk wordt gezegd dat het daarbij gaat om onderzoek ten behoeve van winning op het land. De inrichtingsactiviteiten zullen zeer beperkt zijn. Wel dient met de aanwezigheid van stiltegebieden en natuurgebieden rekening gehouden te worden.

E. Zandwinning en speciebergiging

Directoraat Rijkswaterstaat in de directie Noord-Holland; Vereniging tot Behoud voor het IJsselmeer (V.B.IJ.).

- Rijkswaterstaat stelt dat de opgenomen eis voor een aanlegvergunning ten behoeve van zandwinning bij het huidige vastgestelde rijksbeleid kan komen te vervallen.
Ook de eis voor een aanlegvergunning voor de berging van bodemmateriaal kan vervallen, daar in een milieuverantwoorde berging wordt voorzien door de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater (WVO) en de Wet milieubeheer (WmM).
- De V.B.IJ. is van mening dat baggerspecie van klasse 2 en hoger nooit in het IJsselmeer gestort kan worden.

Reactie:

In maart 1994 is door de Minister van Verkeer en Waterstaat de beleidsnota Oppervlaktedelfstoffenwinning IJsselmeergebied vastgesteld.

Het beleid is vastgelegd in de Ontgrondingenwet. Via het vergunningenstelsel zal de wijze en de plaats van winning gewaarborgd worden. In het bestemmingsplan is het niet noodzakelijk dat opnieuw locatie-eisen gesteld worden, met het instrument van aanlegvergunning als toetsingskader.

Voor de zandwinning in aangegeven scheepvaartroutes is geen aanlegvergunning nodig, de planvoorschriften zijn hierop aangepast.

Anders ligt dit bij de berging van baggerspecie. Milieuhygiënisch gezien wordt een voldoende toetsingskader geboden door de WVO en de Wm. De mate van verontreiniging van baggerspecie om voor stort in aanmerking te komen is voldoende geregeld. Een ruimtelijk kader, zoals bij de zandwinning, is voor het storten echter niet uitgewerkt, wel voor de berging in depot (MER Berging Baggerspecie).

In het bestemmingsplan wordt een locatietoets noodzakelijk geacht, omdat met het storten van bodemmateriaal, voor oeververdediging en/of natuurontwikkeling, bepaalde andere functies van het IJsselmeergebied gehinderd of zelfs onmogelijk gemaakt kunnen worden.

Te denken valt aan hinder voor beroepsscheepvaart, recreatie, visserij. De eis tot een aanlegvergunning bedoeld als locatie-toets is in het plan daarom gehandhaafd.

F. Windturbines

(Directie Dienst Ruimte en Groen / Provincie Noord-Holland; Ministerie van Economische Zaken / Rijksconsulentschap Noord-Holland; Directie Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie / Provincie Noord-Holland; Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer; Commissie voor Landelijk Schoon "Oud Westfriesland").

- Plaatsing van windturbines in het water wordt in het rijksbeleid VINEX/Blauwe koers) als strijdig aangemerkt.
Er is een "nee....tenzij" redenering. Plaatsing is niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten niet worden aangetast. Verzocht wordt dit ook in het bestemmingsplan zo over te nemen.
- Bij plaatsing van solitaire windturbines langs de oude kust wordt als criterium aansluiting bij andere van ver zichtbare elementen genoemd. Strijdig hiermee is in ieder geval het algemene criterium dat plaatsing mogelijk is tot 100 meter uit de teen van de buitenste waterkering. Voorts worden criteria als "zo veel mogelijk" en "geen onevenredige aantasting" niet nader uitgewerkt. Plaatsing van windmolens in het kustgebied wordt gelet op de cultuur-historische- en natuurwaarden niet mogelijk geacht, alsdus de insprekers.
- De wijzigingsbevoegdheid voor plaatsing van windturbines met een maximale hoogte van 52 meter, in een lijnopstelling langs de Houtribdijk dient uit het plan gehaald te worden, in verband met natuurbelangen en cultuur-historische belangen, aldus de insprekers.

Reactie:

In het Basisplan IJsselmeer en het Basisplan Markermeer is het rijksbeleid overgenomen door het voorstel om plaatsing van windturbines uitsluitend toe te laten na toepassing van een wijzigingsbevoegdheid. In de Beschrijving in Hoofdpijnen was aangegeven dat deze alleen mag worden toegepast indien er geen bezwaren vanuit landschappelijke en natuurlijke belangen zijn. Met name grote delen van de nieuwe dijken zouden in aanmerking komen voor plaatsing van een lijnopstelling.

In het voorontwerp-bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer (1994) was deze planologische procedure overgenomen door het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid voor solitaire windmolens. Dit wel onder landschappelijke voorwaarden én een wijzigingsbevoegdheid voor een specifiek aangeduid gebied langs de Houtribdijk ten behoeve van een lijnopstelling.

De zeven bestaande windturbines op de leidend aan Markermeerzijde zijn trouwens bij recht bestemd. Er kan op die locatie nog één windmolen bij worden geplaatst.

De oude kust van Enkhuizen, de daar aanwezige cultuurhistorische waarden van het Beschermd Stadsgezicht en van de Westfriese Omringdijk, de stilte-gebieden en natuurgebieden, geven er reden toe dat solitaire windmolens langs deze kust niet geplaatst kunnen worden.

Het plan kent derhalve geen wijzigingsbevoegdheid voor plaatsing van alleenstaande windturbines meer.

De wijzigingsbevoegdheid voor een lijnopstelling van windturbines in het water op een aangegeven locatie is eveneens vervallen in verband met de ontwikkeling van het naviduct, alsmede om natuurbelangen (natuurontwikkeling langs de Houtribdijk / vogeltrekroute-, rust en ruigebied).

G. Bouwwerken in de bestemming IJsselmeer

(Directie Dienst Ruimte en Groen / Provincie Noord-Holland; algemene reactie)

- De keuze voor bouwwerken met een hoogte van 1,50 meter bij recht en 15 meter bij vrijstelling in de bestemming IJsselmeer is gebaseerd op de beleidskeuze tot zo veel mogelijk behoud van openheid. Enerzijds wordt 1,50 meter door velen te laag bevonden, anderzijds wordt een hoogte van 15 meter onaanvaardbaar hoog genoemd. Een hoogte tot 15 meter wordt door Rijkswaterstaat (algemene reactie) nadrukkelijk gewenst geacht en wel liefst bij recht ten behoeve van het waterbeheer (peilmeting).

Reactie:

Voor lage bouwwerken als steigers, maar ook kaden e.d. wordt in het plan "manshoog", dat wil zeggen 2 meter boven het gedefinieerde waterpeil (zie begripsbepaling) aangehouden. De hoogte van 15 meter bij vrijstelling wordt gehandhaafd ten behoeve van het waterbeheer.

Een landschappelijke toets, waarbij uitgegaan wordt van plaatsing zo dicht mogelijk bij de kust en liefst bij andere hogere elementen, wordt gehandhaafd. De hogere bouwwerken zullen merendeels betrekking hebben op waterstaatkundige werken, die naar verwachting uitsluitend in de kustzone relevant zijn.

H. Wettelijk kader (algemene reactie)

- Sinds de opstelling van het Basisplan IJsselmeer zijn de Wet Milieubeheer en de Algemene Wet Bestuursrecht van kracht geworden, terwijl bovendien de Wet op de Ruimtelijke Ordening is gewijzigd.

De tekst in de ontwerp-plannen zal op diverse plaatsen aan de actuele wetgeving moeten worden aangepast, met name in bijlage 1 en een artikel van de voorschriften, waarin procedureregels voor plannen op grond van artikel 11 WRO worden gegeven.

Reactie:

De bijlage over sectorale wetgeving (Bijlagen / bijlage 1) is aangepast aan nieuwe wetgeving (juli 1997). Verkeerde verwijzingen naar het wettelijk kader in de toelichting (met name hoofdstuk 3) zijn nagelopen. De relevante onderdelen van de Algemene Wet Bestuursrecht zijn in de voorschriften opgenomen.

7. 4. Overlegreacties 1997

De overlegreacties uit het Overleg ex artikel 10, gehouden in de periode van medio december 1996 tot maart 1997 zijn gebundeld in bijlage 6. De beantwoording is per onderwerp samengevat. De reagerende instanties zijn bij de beantwoording vermeld.

A. Recreatie-Gependam e.o.

(Provincie Noord-Holland / Bureau Lokale Planologie; Rijksdienst voor de Monumentenzorg)

- De bestemming "Recreatieve doeleinden" Klasse II van het voorontwerp-plan geeft te weinig inzicht in de bebouwings- en ontwikkelingsmogelijkheden en de toepassing van toetsingscriteria van cultuurhistorische waarden van het Beschermd Stadsgezicht en de Westfriesche Omringdijk.
- De bebouwingsmogelijkheden zijn in zijn totaliteit te ruim.
- Een gebouw ten behoeve van de waterrecreatie voor de Koninklijke mag niet hoger zijn dan de Westfriesche Omringdijk.
- Het beschermen van archeologische waarde van het gebied is in het plan onvoldoende vastgelegd.
- Havens dienen niet in de doeleinden van de bestemming "IJsselmeer/Markermeer" opgenomen te worden.

Reactie:

De bebouwingsmogelijkheden van de bestemming "Recreatieve doeleinden" klasse II zijn in het plan duidelijker vastgelegd en bovendien beperkter gemaakt.

Voor nieuwe gebouwen op het Gependam-eilandje, waar nu een oude loods staat, wordt in eerste instantie bij recht de mogelijkheid geboden voor een sanitaire ruimte voor de passagiers van de nieuwe charterhaven en de lijndiensten, voor havenbeheer en nautische dienstverlening.

Het gaat om een klein gebouw van 300 m², dat maximaal 5 meter hoog mag zijn in verband met het zicht op het Beschermd Stadsgezicht (bebouwingsklasse A). Het plan biedt een vrijstellingsmogelijkheid om dit gebouw te vergroten tot 600 m² en de nok te verhogen tot 6 m indien de toeristische en waterrecreatieve belangen dit vragen.

De uiteindelijke planvorming voor het Gependamgebied gaat uit van realisering van een markant horecapaviljoen op de kop van de nieuwe pier. Dit is de doelstelling van het beleid, maar de realisering wordt pas op langere termijn verwacht. Daarom is voor deze bebouwing een wijzigingsbevoegdheid ex artikel 11 WRO opgenomen (artikel 5 lid H). Het gebouw mag ten hoogste 500 m² zijn en maximaal 9 meter hoog. De belangen van het historisch stadsbeeld mogen er niet onevenredig door worden geschaad.

Voor de gebouwen voor de Koninklijke jachthaven is een oppervlakte van 600 m² opgenomen met een maximale hoogte van 7 meter. Voor deze bebouwing, die binnendijks en vrij van de Omringdijk gerealiseerd dient te worden (zoals in de BiH staat aangegeven), is een gebied aangeduid op de plankaart (bebouwingsklasse B).

De Koninklijke heeft te kennen gegeven bij nieuwbouw een gebouw te willen realiseren, waarbij over de dijk heen gekeken kan worden. Ons inziens dient dit verzoek gehonoreerd te moeten worden. De waarde van de Omringdijk ter plekke, met op de achtergrond de industriële gebouwen en de weg Enkhuizen-Lelystad, is ons inziens al sterk aangetast.

Bebouwing van een passende vormgeving voor een watergerichte functie, die ter plekke boven de dijk uitsteekt, kan het beeld van de Westfriese Omringdijk ter plekke verbeteren.

Het Beschermd Stadsgezicht sterkt zich in het plangebied voor de havenmondingen uit. Ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet dient voor het gebied een bestemmingsplan gemaakt te worden, dat deze belangen planologisch vastlegt.

De belangen van het Beschermd Stadsgezicht zijn in het plan, in toelichting en voorschriften, duidelijker opgenomen. De begrenzing van het Beschermd Stadsgezicht is ter verduidelijking opgenomen in figuur 2 van de voorschriften. De bebouwingsmogelijkheden zijn ten opzichte van het voorontwerpplan teruggebracht en aan een extra toetsingskader gebonden.

Ingeval voor het stadsbeeld belangrijke vrijstellingen of wijzigingen van bebouwing aan de orde kunnen zijn, is bovendien vastgelegd dat de Rijksdienst voor de Monumentenzorg wordt gehoord.

De inventarisatie van provinciale archeologische monumenten (Ontwerp) geeft voor het plangebied de buitendijkse standplaats van een 11e/12e eeuwse kerk van Gommerkarspel aan als gebied met archeologische waarde. Ter bescherming van de archeologische waarde is de locatie op de plankaart aangeduid, in de bestemming "IJsselmeer/Markermeer". Het watergebied kent een stelsel van aanlegvergunningen voor het graven van geulen en watergangen en voor het storten van bodemmateriaal.

Voor deze vergunningplichtige werkzaamheden is een archeologisch gericht toetsingskader opgenomen in de algemene Beschrijving in Hoofdpijnen. Bovendien is de toelichting aangevuld met de informatie over het archeologisch waardevol gebied.

In de bestemming IJsselmeer en Markermeer waren "havens" opgenomen, conform het Basisplan IJsselmeer. Bedoeld werd de realisering van een kleine vluchthaven met aanleggelegenheid tot maximaal 50 ligplaatsen. Met de planologische regeling voor havens in de bestemming Recreatieve Doeleinden zijn de "havens" in de bestemming IJsselmeer en Markermeer terecht niet meer nodig en derhalve uit de bestemmingsomschrijving geschrapt.

B. Natuurontwikkeling en recreatie

(Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij / Directie Noordwest; Provincie Noord-Holland Buro Lokale Planologie; Kamer van Koophandel voor Noordwest-Holland)

- Gezien de onzekerheid over exacte locaties voor natuurontwikkeling wordt verzocht geen ontwikkelingen in het plan toe te staan die natuurontwikkeling onmogelijk maken. Is op voldoende wijze de basisbescherming van het SGR gewaarborgd?
- Het buitendijks dagrecreatieterrein ten zuiden van De Ven is meer gebaat bij een bestemming natuurgebied (met recreatief medegebruik);
- De mogelijkheden voor recreatief medegebruik dienen niet te kunnen worden beperkt met aanvullende maatregelen door toepassing van de NB-wet.

Reactie:

Het bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer is gebaseerd op een kader voor behoud en verbetering van het zoetwater-ecosysteem. De natuurbelangen zijn, tenzij anders aangeduid, het primaire toetsingskader. Op deze wijze wordt de basisbescherming volgens de doelstellingen van het SGR uitgewerkt. De plaats waar natuurontwikkeling mogelijk kan zijn, is echter in het plan afgebakend. Het behoud van de openheid van de watervlakte is een landschappelijk uitgangspunt.

De beperking ten aanzien van natuurontwikkeling is dat in principe alleen de kustzone, tot 1 km uit de oever, in aanmerking komt. Voorts zijn er in de Beschrijving in Hoofdpijnen locaties aangeduid waar natuurontwikkeling ondergeschikt is aan de recreatieve belangen. In feite gaat het om de gehele kust voor de bebouwde kom van Enkhuizen, een gebied dat de kwalificatie "recreatief concentratiegebied" heeft.

De aanduiding van de potentiële natuurontwikkelingszone rond De Ven op figuur 1 van de voorschriften geeft schetsmatig het gebied aan waar natuurbouw mogelijk wordt geacht, en geeft daarmee een toetsingskader indien een aanvraag voor deze activiteit wordt ingediend. Als zuidelijke begrenzing is gekozen voor de waterinlaat bij Immerhorn. Vanaf deze waterinlaat loopt namelijk een belangrijke ecologische verbindingszone landinwaarts.

Dat wil niet zeggen dat elders in het plangebied in de kustzone geen natuurbouw mogelijk is. In deze andere gebieden spelen de belangen van activiteiten als water- en oeverrecreatie, scheepvaart en visserij (fuiken) echter een belangrijke rol in de afweging van het wel of niet toestaan van natuurbouwprojecten.

Ten aanzien van de opmerkingen over de bestemming Recreatieve Doeleinden, c.q. natuurgebied ten zuiden van De Ven wordt verwezen naar de reactie onder paragraaf 7.3 onder B. In aansluiting op de reactie van de Kamer van Koophandel wordt ervoor gekozen het primaat bij natuurgerichte recreatie te houden.

C. Diepe delfstoffen

(Ministerie van Economische Zaken / Rijksconsulentschap Noord-Holland)

-- De opmerkingen van het overleg van 1994 worden herhaald (zie paragraaf 7.3, onder D).

Reactie:

Zie onder paragraaf 7.3., onder D.

D. Beroepsscheepvaart (naviduct)

(Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat / Directie IJsselmeergebied)

-- In het plan dient nadere informatie verwerkt te worden over het naviduct.

Reactie:

De functie en de wijze van aanleg van het naviduct is voldoende opgenomen in de toelichting in hoofdstuk 5 onder M. Verkeersfunctie.

De bestaande vaarroute via de Krabbersgatsluizen wordt aangevuld met een route via de nieuwe sluis bij het naviduct. De beroepsscheepvaart zal van beide routes gebruik maken, voor de recreatievaart (staande mastroute) zal vooral de sluis via het naviduct zijn.

Met het oog op dit gebruik zal het gehele gebied rond beide sluiscomplexen aangeduid worden als vaargebied met de aanduiding "scheepvaart-route". De plankaart is dienaangaande aangepast.

E. Windturbines

(Energie Noord-West⁹; Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren)

- Gevraagd wordt een positieve bestemming in het plan op te nemen ten behoeve van de opstelling van een buitendijks windturbinepark in lijnopstelling (tot 20 Mega Watt):
 - op een locatie bij het naviduct;
 - op een locatie in het noordelijk deel van het plangebied ten noorden van De Ven, ter hoogte van de WRK te Andijk, op circa 1000 m uit de kust (12 windturbines van 1.65 MW, masthoogte 67 m).
- Gevraagd wordt vanuit de sector waterrecreatie zeker géén buitendijks windturbinepark toe te staan ter hoogte van vuurtoren De Ven, omdat dit een zeer druk bevaren recreatievaartroute is naar de Krabbersgatsluizen/naviduct.

Reactie:

(zie ook onder paragraaf 7.3, onder F)

Het bestemmingsplan kent een projectlocatie voor de opstelling van windturbines ten zuiden van de Krabbersgatsluizen. Hier is een zevental windturbines opgesteld. In het plan is de maximale hoogte vastgelegd. Er kan nog één windmolen bij worden geplaatst.

In een verdere uitbreiding van buitendijkse windturbines wordt in het plan niet voorzien, behoudens één windmolen op de leidam. Op de zuidelijke locatie nabij het naviduct spelen de toeristisch recreatieve en cultuurhistorische belangen (Beschermd Stadsgezicht) hierbij een belangrijke rol.

Op de noordelijke locatie verzetten de doelstellingen voor het IJsselmeer, tot behoud van een open (zoet)waterecosysteem zich tegen de aanleg van een buitendijks windturbinepark.

Dit is bovendien een locatie die deel uitmaakt van de provinciale ecologische hoofdstructuur en ter plekke van De Ven ook een stiltegebied en natuurgebied. Tevens verzetten zich de waterrecreatieve belangen van het IJsselmeer tegen de aanleg van een windturbinepark in een belangrijke recreatieve vaarroute.

F. Lijndiensten IJsselmeer

(BV Rederij Naco)

- In het bestemmingsplan wordt geen rekening gehouden met de passagiersstromen als gevolg van de scheepvaartlijndiensten vanuit Enkhuisen naar Stavoren, Urk en Medemblik v.v.

9) De verzoeken van Energie Noord-West zijn als inspraak in het bestemmingsplan IJsselmeer en Markermeer opgenomen.

Reactie:

Door het opnemen van de ontwikkeling bij de Gependam onder de bestemming "Recreatieve doeleinden" (klasse II) wordt de aanlegmogelijkheid van de lijndiensten vergroot. Bovendien biedt de bestemming de bebouwingsmogelijkheid voor een sanitaire voorziening, havenbeheer en nautische dienstverlening bij de Gependam.

7. 5. Subcommissie voor de gemeentelijke plannen en de stadsvernieuwing van de Provinciale Planologische Commissie van Noord-Holland.

De Subcommissie heeft als afronding van het artikel 10 Bro overleg het plan beoordeeld. In algemene zin is vastgesteld dat het plan overeenkomt met het rijks- en provinciaal beleid en kan de Subcommissie het plan onderschrijven. De nieuwe functies bij Gependam e.o. zullen zonder meer een goede bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van Enkhuizen als speerpunt voor de recreatie. De Subcommissie plaats nog enkele kanttekeningen (zie Bijlagen / bijlage 6).

A. Beschermd Stadsgezicht

- Onvoldoende is nog in de Beschrijving in Hoofdpijnen tot uiting gebracht dat het plan ten aanzien van de havenmondingen, ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet, tevens dient ter bescherming van het stadsgezicht.

Reactie:

Het plan is in de Beschrijving in Hoofdpijnen dienaangaande aangevuld.

B. Bebouwing Recreatieve doeleinden

- De commissie is van oordeel dat thans, nu beperkingen opgenomen zijn ten opzichte van het vorige voorontwerp-bestemmingsplan ten aanzien van de bebouwing bij de Gependam, op betere wijze gewaarborgd wordt dat nieuwe ontwikkelingen passen in de karakteristiek van het gebied.
De commissie is van oordeel dat wél in het plan (weer) opgenomen moet worden dat de ontwikkeling in gebied B, alsmede in gebied A, beperkt blijft tot één gebouw per gebied.
- De commissie adviseert om over de hoogte van de bebouwing (van de wijzigingsbevoegdheid) nogmaals te zijner tijd afzonderlijk met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te overleggen.

- Ten aanzien van de toegestane hoogte van een klein sanitairgebouwtje of vogelobservatiehut in de bestemming "Recreatieve doeleinden" dient een bouwhoogte te worden opgenomen.

Reactie:

Bij de toegestane nieuwbouw is het nog steeds de bedoeling dat de bebouwing "geclusterd" wordt uitgevoerd, in gebied B van de bestemming "Recreatieve doeleinden", alsmede in gebied A, dan wel in het gebied van de wijzigingsbevoegdheid in gebied A. Hiertoe is het criterium in de Beschrijving in Hoofdpijnen opgenomen (artikel 5, lid B, onder 3, deelgebied 2), dat wordt gestreefd naar clustering van bebouwing. Het opnemen van een beperking dat het om één gebouw dient te gaan, zeker gelet op de vrijstelling tot vergroting van het oppervlak (artikel 5, lid E, sub 2), achten wij ondoelmatig. Het kunnen immers ook twee gebouwen zijn, mits deze maar visueel een eenheid (cluster) vormen.

De wijzigingsbevoegdheid geeft het maximum aan van de hoogte die in het wijzigingsplan kan worden opgenomen.

Tevens is in de wijzigingsbevoegdheid (artikel 5, lid H, onder 5) opgenomen dat overleg gevoerd dient te worden met de Rijksdienst. Niet uitgesloten is dat het overleg zal leiden tot een lagere hoogte en/of een aanpassing van het te zijner tijd ingediende ontwerp voor de bebouwing.

De bij vrijstelling toegestane hoogte in artikel 5, lid E, onder 1 is toegevoegd. De hoogte van een klein (sanitair)gebouwtje ten behoeve van de recreatie in deelgebied 1 (noordelijk extensief recreatief gebied) is beperkt tot 4,00 m. Voor een gebouwtje ten behoeve van natuurbeleving (een vogelobservatiehut) is dit 5,50 m. Dit is in aansluiting op de vrijstellingsregeling van de bestemming "IJsselmeer/Markermeer".

C. Aanleg dam en pier

- De commissie dringt er voorts op aan bij de aanleg van de dam en de pier eveneens overleg te voeren met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Reactie:

In het plan is in de Beschrijving in Hoofdpijnen aangegeven dat uitdrukkelijk rekening gehouden dient te worden met de Westfriese Omringdijk en met het Beschermd Stadsgezicht. Dit is niet alleen beperkt tot de gebouwen, maar geldt ook voor de bouwwerken, inclusief de dam en pier. Overleg met de Rijksdienst, maar ook met de Provinciale Monumentendienst, zal noodzakelijk zijn omdat de Westfriese Omringdijk wordt doorgraven. Overleg met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg is wettelijk verplicht, omdat de dam aangelegd wordt in (op de rand van) het Beschermd Stadsgezicht. Over de aanleg van dam en pier vindt overleg met de Rijksdienst plaats.

D. Archeologie

- De commissie is van oordeel dat niet alleen het aangeduide archeologisch waardevolle gebied en de Westfriese Omringdijk een archeologisch toetsingskader dienen te hebben, gericht op het veilig stellen van archeologische informatie.

Het archeologisch belang dient in de doeleindenbeschrijving van de desbetreffende bestemmingen te worden opgenomen, het eventueel veilig stellen van informatie dient niet alleen tot de aangegeven gebieden beperkt te worden. Bij alle activiteiten die een eventuele versterking van de bodem teweegbrengen, dient hier rekening mee gehouden te worden.

Reactie:

Aan de doeleinden van beide bestemmingen, alsmede aan de typering van het gebied in de BiH zijn nu de "archeologische waarden" toegevoegd. Beide bestemmingen kennen een uitgebreid aanlegvergunningstelsel voor alle mogelijke grondwerkzaamheden. In het toetsingsschema voor activiteiten is aangegeven (onder landschap) dat archeologische waarden onder "nevenschikking" vallen, een belang waar zonder meer rekening mee gehouden dient te worden. Op welke wijze dit vorm wordt gegeven, bij de verlening van een aanlegvergunning, wordt niet expliciet vastgelegd. Het bestemmingsplan wordt hiertoe niet het geëigende instrument geacht. Uitzondering hierop is het gebiedje dat opgenomen is op de (ontwerp)lijst van Provinciale Archeologische Monumenten, bij de waterinlaat Immerhorn. In de algemene Beschrijving in Hoofdpijnen is specifiek aangegeven (onder 3.1.2.) hoe te handelen bij vergunningsplichtige werken in dit gebied. Wij achten de bescherming van thans bekende archeologisch waardevolle locaties voldoende gewaarborgd. Het opnemen van een dergelijk specifiek toetsingscriterium in het algemeen, ongeacht de locatie in het plangebied, achten wij té vergaand.

E. Windenergie

- De commissie kan zich wel indenken dat de door Energie Noord-West gevraagde locatie bij het stiltegebied De Ven niet in aanmerking komt voor plaatsing van grootschalige windturbines. De commissie is echter van oordeel dat het op voorhand uitsluiten van windturbines in park-, lijn- of clusteropstelling in het hele plangebied niet spoort met de huidige inspanningen van Gedeputeerde Staten naar het inventariseren van geschikte locaties.

Reactie:

Grote delen van het kustgebied van Enkhuizen behoren of tot recreatief zeer druk bevaren gebied, of tot potentieel waardevolle natuurgebieden en stiltegebieden. De plaatsing van windturbines wordt in het hele kustgebied daarom afgewezen.

Ten aanzien van plaatsing van windparken en -clusters midden in het IJsselmeer is tot nu toe het provinciaal en rijksbeleid geweest dat dit uitgesloten wordt, zoals verwoord in het Interprovinciaal Beleidsplan IJsselmeer en impliciet in het Structuurschema Groene Ruimte. Nu thans blijkt dat de landelijke doelstellingen ten aanzien van duurzame energie op het land naar verwachting niet gehaald wordt, is de zoekruimte buitengaats gericht. Mogelijk wordt hierbij ook het IJsselmeer betrokken. Het gaat dan om parken met een dermate hoeveelheid MegaWatt dat eerst een Milieu Effect-Rapport noodzakelijk is. Indien tot een dergelijke beleidsommekeer omwille van maatschappelijke noodzaak besloten wordt, is naar onze mening het zware middel van een planherziening noodzakelijk.

Het op voorhand opnemen via een wijzigingsbevoegdheid voor het plaatsen van windmolenparken achten wij een democratisch te lichte procedure, waarin de belangenbehartiging van meerdere partijen niet voldoende tot zijn recht komt.

F. Natuurontwikkeling in het IJsselmeer

- Initiatieven zijn ontwikkeld door Rijkswaterstaat en het RIZA voor versterking van het ecologisch systeem van het IJsselmeergebied. Recent onderzoek heeft aangetoond dat versterking noodzakelijk is bij het project Enkhuizerzand, maar dat voor een optimale ecologische werking hier een aanvulling van natuurbouw bij Kreupel, midden in het IJsselmeer, of bij Enkhuizen noodzakelijk is. In het plan is natuurbouw nu expliciet aan de kustzone gebonden, hetgeen deze naar de commissie gewenste ontwikkeling zou kunnen verhinderen.

Reactie:

De gemeente Enkhuizen is, zoals ook in de hele planopzet is verwoord, voorstander van versterking van het ecologisch systeem van het internationaal belangrijke IJsselmeergebied. De afweging inzake de recente plannen voor natuurbouw van Rijkswaterstaat inzake het project "Enkhuizerzand" hebben geleid tot een aanpassing van het plan.

In het plan is thans expliciet aangegeven waar natuurbouw naar onze mening wel of niet kan. Ontwikkeling in de "Enkhuizerbaai" wordt ten stelligste afgewezen. De ontwikkeling bij de ondiepte van Kreupel ondersteunen wij, al dan niet in combinatie met de ontwikkeling op de aangegeven locatie van het Enkhuizerzand. Wel geldt hier het hele afwegingskader (onderschikking) ten opzichte van de andere functies. Bij deze visie blijft echter overigens ons idee dat los van de oever, midden in het IJsselmeer, verder geen aanlanding/eilandvorming plaats dient te vinden. Grote diepte ter plaatse zal dit trouwens naar verwachting ook niet haalbaar maken.

===

8. RAADSVASTSTELLING

Het ontwerp-bestemmingsplan heeft met ingang van 12 februari 1998 gedurende vier weken ter inzage gelegen. Van de gelegenheid tot het tijdig kenbaar maken van een zienswijze bij de raad is door een tweetal instanties gebruik gemaakt.

De raad heeft op 11 mei 1998 het bestemmingsplan gewijzigd vastgesteld.

De ingediende zienswijzen gaven aanleiding het plan in beperkte mate aan te passen. De wijzigingen hadden betrekking op:

- * Het opnemen van een instructie in de Beschrijving in Hoofdpijnen ten aanzien van het streven naar het behoud van de mogelijkheid voor waterskiën bij Enkhuizen.
- * Het aanpassen van de toegestane hoogte van een gebouw van de KNZ&RV conform de huidige nokhoogte, van 9 meter en het vergroten van de bebouwde oppervlakte van het verenigingsgebouw of gebouwen via een vrijstelling tot maximaal 900 m².

De voornaamste ambtelijke wijzigingen hadden betrekking op de maatvoering en de planologisch-juridische wijze waarop de gewenste recreatieve bebouwing bij de Gependam in het plan zijn opgenomen in de bestemming Recreatieve Doeleinden. Samengevat gaat het om:

- * Het verruimen van de bouwhoogte van 6 m, via een vrijstelling naar 8 m én de vergroting van de bebouwde oppervlakte tot 1200 m² binnen de bestemming Recreatieve Doeleinden (gebied klasse C). Binnen de bestemming is de bouw van een transferium-gebouw en van twee kleinere gebouwen voor de waterpolitie en rijkswaterstaat, opgenomen. Detailhandel is mogelijk in een havenwinkel met een ruimere verkoop-oppervlakte en wel tot 250 m². Onder nautische dienstverlening wordt ook een lichte vorm van nautisch ambacht, zoals een zeilmakerij, verstaan.
- * Het wijzigen van de planologische regeling voor een toeristisch-recreatief uitzichtpaviljoen op de kop van de nieuw aan te leggen pier, van een regeling gekoppeld aan een wijzigingsbevoegdheid ex artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening naar een directe regeling bij recht volgens het bestemmingsplan. De toegestane hoogte is daarbij opgevoerd naar 11 meter met een vrijstelling voor een beperkte opbouw.

===